

Innkalling

Utvalg:	Kommunestyret
Møtested:	Kommunestyresalen
Dato:	10.04.2019
Tidspunkt	Kl. 18:00

Forfall skal meldes via Møteportalen. Kan også meldes til Servicetorget i tillegg, tlf. 75182200.

Vararepresentanter møter kun ved spesiell innkalling.

Med henvisning til forvaltningsloven § 8, 3. ledd, vil en be om at beskjed om mulig inhabilitet blir meddelt Servicetorget.

Forvaltningsloven § 8, 3. ledd:

"Medlem skal i god tid si fra om forhold som gjør eller kan gjøre han ugild (inhabil). Før spørsmålet avgjøres, bør varamann eller annen stedfortreder innkalles til å møte og delta ved avgjørelsen dersom det kan gjøres uten vesentlig tidsspille eller kostnad."

Sakliste

Sak nr.	Sakstittel
013/19	Referatsaker
014/19	Kulturminneplan for Grane kommune 2019 - 2022
015/19	Smittevernplan for Grane kommune 2019 - 2024
016/19	Næringsplan for Grane kommune 2019 - 2022
017/19	Ny lokal forskrift - Forskrift om feie- og tilsynsavgift, Grane kommune
018/19	Klage på vedtak vedr. salg av tomt til RiverNorth AS

Trofors, den 3. april 2019

Bjørn Ivar Lamo
Ordfører

for
Øyvind Toft
Rådmann
Inger Lise Holnes

Grane kommune

ArkivKode: FE - 033
Arkivsak: 19/107
JournalpostID: 19/1300
Saksbehandler: Inger Lise Fløtnes
Dato: 03.04.2019

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
013/19	Kommunestyret	10.04.2019

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Referatsaker

007/19, Vedr. kjøp av areal - Grane Bygdetun

008/19, Årsrapport og Regnskapsrapport for Grane kommunes Vefsnafond 2018

009/19, Innføring av bompengavgift for nullutslippskjøretøy på E6 Helgeland Nord og E6 Helgeland Sør sendt fra Statens vegvesen

Rådmannens innstilling:

Referatsaker tas til orientering.

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
006/19	Komité for oppvekst og kultur	09.04.2019
014/19	Kommunestyret	10.04.2019
002/19	Råd for eldre og funksjonshemmede	05.04.2019

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Kulturminneplan for Grane kommune 2019 - 2022

Trykte vedlegg:

21.03.2019

66589

Kulturminneplan for Grane kommune 2019-2022

Sammendrag:

I henhold til overordnet planstrategi behandlet 14.12.16, skal Grane kommune i inneværende kommunestyreperiode utarbeide en kulturminneplan for Grane kommune.

Vurdering:

Planen er utarbeidet av Grane næringsutvikling as på vegne av planeier Grane kommune. Helgeland museum, avd. Grane har vært viktig bidragsyter i prosessen.

Arbeid med planen er gjort innenfor rammen av søknad og tilskudd på kr 100.000,- gitt av Riksantikvaren.

Kulturminneplanen er en temaplan, utarbeidet gjennom prosesser uavhengig av plan- og bygningslovens krav til utførelse.

Ved å sette kulturminner og kulturmiljøer på dagsorden styrkes kunnskapsgrunnlaget for politiske og administrative beslutninger. Planprosessen bidrar til å skape økt lokalt engasjement samt styrke bevissthet og kunnskap. Kulturminner skal være en ressurs for Grane; de representerer det genuine og gir ekte opplevelser.

Riksantikvaren har målsetting om å styrke den kommunale kulturminnekompetansen gjennom det nasjonale satsningsområdet «Kunnskapsløftet for kulturminne-forvaltningen» fram til 2020. Innen 2020 skal det foreligge oversikter over verneverdige kulturminner og kulturmiljøer for hver kommune som grunnlag for å prioritere et utvalg som skal tas vare på. Riksantikvaren vil i sin søknadsbehandling for Kulturminnefondet fremover legge vekt på om kulturminnene det søkes om tilskudd til er prioriterte i kommunale kulturminneplaner.

For å oppnå engasjement og lokal medvirkning i planprosessen har det blitt arrangert lokale kulturminnevelder i hver av bygdene i Grane. Disse arrangementene fikk stor oppslutning og det

fremkom både opplysninger om ukjente kulturminner og utdypende kunnskap om kjente kulturminner. Deltakerne disse kveldene foreslo i plenum hvilke kulturminner de ønsket prioritert i sin bygd. Disse kulturminnene er opplistet i handlingsdelen.

Temaet kulturminner fikk et stort lokalt løft gjennom planprosessen. Dette resulterte bl.a. i kulturminneføljetong i Grane Bygdeblad. Folk med ulik tilknytning til kommunen har også tatt direkte kontakt angående hendelser, objekter, gamle foto og kart. Det har også vært gjennomført befaringer sammen med lokale informanter til kulturminner rundt om i kommunen.

Planen ble lagt på høring på kommunens hjemmesider i perioden 15.12.18 – 20.01.19. Det kom inn tre innspill, som er innarbeidet i det endelige planforslaget.

Kulturminneplan for Grane kommune skal gi en oversikt over representative objekter og være et praktisk redskap for forvaltning og formidling av vår felles kulturarv.

Planen omhandler kommunen i sin helhet, og kulturminnene er systematisert kronologisk i tidsepoker. Innen hver tidsepoke sorteres kulturminnene geografisk i rekkefølgen Majavatn, Fiplingdal, Svenningdal, Auster-Vefsna, Trofors og Grane.

I planen markeres objekter av nasjonal og regional verdi i som inngår i rapporten «Registrering av nyere tids kulturminner Grane, Hattfjelldal og Vefsn kommune» med uthevet skrift. Kriteriene for vurdering av kulturminnenes og kulturmiljøenes verdi omhandler bl.a. historisk verdi, representativitet, aldersverdi, sammenheng og miljø, autentisitet og symbolverdi.

Planen har en egen handlingsdel, hvor særlig viktige kulturminner er opplistet. Med bakgrunn i lokale ønsker og regionale og nasjonale vurderinger. Det bør foretas en revidering og rapportering av handlingsdelen årlig. Utvalget av objekter vil være gjenstand for revidering etter hvert som tiltak settes i verk og fullføres. Ansvarlig for dette er Oppvekst- og kulturavdelingen.

Kartfesting av objektene fremstilles digitalt i www.kommunekart.com/klient/helgelandskartet samt i pdf-versjon av planen.

Planen er en førstegenerasjonsplan. Det sier seg selv at oversikten ikke er uttømmende, men utvalget av kulturminner i denne planen gjenspeiler kunnskap og prioriteringer som var kjent før eller har framkommet i løpet av planprosessen. Ved revidering av kulturminneplanen vil nye kulturminner kunne tas inn.

Rådmannens innstilling:

1. Kulturminneplan for Grane kommune 2019 – 2022 vedtas.

2. Revidering og rapportering av planens handlingsdel behandles årlig i Komite for oppvekst og kultur i planperioden.

KULTURMINNEPLAN

for Grane kommune 2019-2022

«Kulturminner er alle spor etter menneskers aktiviteter og nærvær i våre omgivelser. De kan være flere tusen år gamle eller de kan være fra i går, og forteller om alt fra historiske begivenheter til hverdagsliv»

Innhold

INNLEDNING	3
UTFORDRINGER OG MULIGHETER I KULTURMINNEARBEIDET.....	3
OVERORDNETE FØRINGER OG REGELVERK	4
ORGANISERING OG MEDVIRKNING	4
OM KULTURMINNEPLANEN	5
GRANES VIKTIGSTE KULTURMINNER	5
1. STEINALDER (-1700 F. KR) BOSETNING OG REDSKAPER	5
2. JERNALDER-MIDDELALDER (500 F. KR – 1500 E. KR).....	7
FIPLINGDAL	7
SVENNINGDAL	7
AUSTER-VEFSNA.....	8
TROFORS	8
3. NYERE TID	10
3.1 BOSETTING	10
MAJAVATN	10
FIPLINGDAL	11
SVENNINGDAL	13
TROFORS/AUSTER-VEFSNA.....	13
GRANE	15
3.2 ENGELSKBRUKET (SKOGSDRIFT, FLØTNING, LAKSEFISKE)	19
MAJAVATN	20
FIPLINGDAL	21
SVENNINGDAL	21
AUSTER VEFNSNA	24
TROFORS	24
GRANE	24
3.3 ANDRE VERDENSKRIG	25
MAJAVATN	25
FIPLINGDAL	26
SVENNINGDAL	27
TROFORS	27
3.4 SAMFERDSEL.....	27
MAJAVATN	28
SVENNINGDAL	29
TROFORS	31
GRANE	33
3.5 BERGVERK, INDUSTRI, NYERE SKOGSDRIFT, MED MER.....	34
TROFORS/AUSTER-VEFSNA.....	34
GRANE	37

4. SAMISKE KULTURMINNER	37
SAMISKE KULTURMINNER I GAALE/GRANE.....	38
MAAJEJAEVRIE/MAJAVATN	39
FEELPEHTVUEMIE/FIPLINGDAL	42
VAAPSTENJEANOE/AUSTER-VEFSNA.....	42
GAALE/TROFORS OG GRANE.....	43
<u>HANDLINGSDEL.....</u>	46
<u>DEFINISJONER OG BEGREPER.....</u>	51
<u>KILDER OG LITTERATUR .....</u>	51
<u>TILSKUDDSORDNINGER.....</u>	52
<u>VEDLEGG 1: RAPPORTSKJEMA 2019.....</u>	0
<u>VEDLEGG 2: REGISTRERTE TØMMERFLØTNINGSANLEGG I GRANE.....</u>	0

Innledning

Kulturminneforvaltning er utvikling! Det er å legge til rette for bruk, opplevelser, verdiskaping, kunnskap og identitetsbygging. Det er en berikelse å bo, arbeide og leve med kulturminner. En god kulturminneforvaltning er viktig for utviklingen av en fremtidsrettet kommune. Virkemidlene vi har til rådighet i dette er engasjement, dialog, kompetanse og lovverk.

Kulturarv er en viktig kilde til verdiskaping, og kan brukes aktivt inn i for eksempel folkehelsearbeid, reiseliv, næringsliv og stedsutvikling. Gjennom god kulturminneforvaltning skal kulturminner bevares som verdifulle ressurser og være med på å skape verdier i levende lokalsamfunn.

Kulturminner og -miljø er ikke-fornybare ressurser. Dette betyr at valgene vi tar i dag som oftest er endelige. Grane kommune skal tilrettelegge for at kulturarven ivaretas gjennom forsvarlig bruk og vern, slik at den også kommer fremtidige generasjoner til gode. Gjennom kulturminneplan er målet at man får større oversikt over kunnskap, et mer bevisst forhold til kulturminnene som ressurs og en prioritet på hvilke kulturminner man i en handlingsplan velger å vedlikeholde og tilrettelegge.

Arbeid med planen er gjort innenfor rammen av søknad og tilskudd på kr 100.000,- gitt av Riksantikvaren. Planen er innarbeidet i kommunens overordnede planstrategi for 2017-2021. Kulturminneplanen er en temaplan, utarbeidet gjennom prosesser uavhengig av plan- og bygningslovens krav til utførelse.

Utfordringer og muligheter i kulturminnearbeidet

Ved å sette kulturminner og kulturmiljøer på dagsorden styrkes kunnskapsgrunnlaget for politiske og administrative beslutninger. Planprosessen bidrar til å skape økt lokalt engasjement samt styrke bevissthet og kunnskap. Kulturminner skal være en ressurs for Grane; de representerer det genuine og gir ekte opplevelser.

Riksantikvaren har målsetting om å styrke den kommunale kulturminnekompetansen gjennom det nasjonale satsningsområdet «Kunnskapsløftet for kulturminneforvaltningen» fram til 2020. Innen 2020 skal det foreligge oversikter over verneverdige kulturminner og kulturmiljøer for hver kommune som grunnlag for å prioritere et utvalg som skal tas vare på. Riksantikvaren vil i sin søknadsbehandling for *Kulturminnefondet* fremover legge vekt på om kulturminnene det søkes om tilskudd til er prioriterte i kommunale kulturminneplaner.

Klimaendringer vil for Norge sin del trolig resultere i økte temperaturer og mer ekstremnedbør. Dette vil føre til større belastning på kulturminner og kulturmiljø i form av potensielt økt flom- og skredfare, råteskader, insektskader og gjengroing. Menneskelig aktivitet kan handle om situasjoner der aktøren er uvitende om kulturminneloven, og om at det de har gjort er straffbart. Disse situasjonene står i sterk kontrast til situasjoner som for eksempel kjøp og salg av kulturminnegjenstander i kriminell hensikt, kunsttyverier eller bevisst hærverk på fredete kulturminner. Mellom disse ytterpunktene finner man saker hvor gjennomføring av restaurering, graving, bygging eller rivning enten er i konflikt med en vernesituasjon eller medfører skade på viktige kulturverdier.

Overordnede føringer og regelverk

Ifølge kulturminneloven er kulturminner «alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Med kulturmiljøer menes områder hvor kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng.»

Kulturminner er ikke aldersbestemt, og kan både være fra fjern eller nær fortid. Dette betyr at det meste vi omgir oss med er kulturminner. Noen av disse sporene er uerstattelige og er verdifulle kilder til kunnskap.

Kulturminneloven er laget for å ta vare på nasjonalt viktige kulturminner.

Vi skiller mellom ulike typer kulturminner:

Arkeologiske kulturminner: Omfatter alle kulturminner eldre enn reformasjonen (1537 e.Kr.). Disse er automatisk fredet etter kulturminnelovens § 4, første ledd. Dette betyr at de er fredet uten at myndighetene trenger å vedta det for hvert enkelt kulturminne.

Kulturminnet har da en sikringssone på 5 meter rundt selve objektet. Alle løsfunn i denne kategori er statens eiendom og skal innleveres uten ugrunnet opphold til fylkeskommune eller arkeologisk museum

I tillegg er kulturminner under vann eldre enn 100 år automatisk fredet.

Nyere tids kulturminner: Alle kulturminner som er yngre enn 1537, omtales som nyere tids kulturminner. Stående byggverk fra perioden 1537-1649, kan erklæres automatisk fredet. Bygninger, anlegg og miljøer, yngre enn 1649, kan fredes gjennom enkeltvedtak etter kulturminneloven. De kan også defineres som bevaringsverdige etter plan- og bygningsloven.

Samiske kulturminner fra før 1917 er automatisk fredet etter kulturminneloven § 4. Med til fredningen hører en sikringssone på fem meter fra kulturminnets synlige ytterkant, jf. lovens § 6

Ved tiltak som berører kulturminner og kulturmiljøer som er utpekt som regionalt viktige, skal uttalelse innhentes fra Nordland Fylkeskommune som regional kulturminnemyndighet. Det er også meldeplikt til Fylkeskommunen i saker som gjelder rivning eller vesentlig endring av bygg fra før 1850.

Sametinget har ansvar for å dokumentere, formidle og forvalte samiske kulturminner.

Organisering og medvirkning

Planen er utarbeidet av Grane næringsutvikling as på vegne av planeier Grane kommune. Helgeland museum, avd. Grane har vært viktig bidragsyter i prosessen.

For å oppnå engasjement og lokal medvirkning i planprosessen har det blitt arrangert lokale kulturminnekvelder i hver av bygdene i Grane. Disse arrangementene fikk stor oppslutning og det fremkom både opplysninger om ukjente kulturminner og utdypende kunnskap om kjente kulturminner. Deltakerne disse kveldene foreslo i plenum hvilke kulturminner de ønsket prioritert i sin bygd. Disse kulturminnene er opplistet i handlingsdelen.

Temaet kulturminner fikk et stort lokalt løft gjennom planprosessen. Dette resulterte bl.a. i kulturminneføljetong i Grane Bygdeblad. Folk med ulik tilknytning til kommunen har også tatt direkte kontakt angående hendelser, objekter, gamle foto og kart. Det har også vært gjennomført befaringer sammen med lokale informanter til kulturminner rundt om i kommunen.

Planen ble lagt på høring på kommunens hjemmesider i perioden 15.12.18 – 20.01.19. Det kom inn tre innspill, som er innarbeidet i det endelige planforslaget.

Om kulturminneplanen

Kulturminneplan for Grane kommune skal gi en oversikt over representative objekter og være et praktisk redskap for forvaltning og formidling av vår felles kulturarv.

Planen omhandler kommunen i sin helhet, og kulturminnene er systematisert kronologisk i tidsepoker. Innen hver tidsepoke sorteres kulturminnene geografisk i rekkefølgen Majavatn, Fiplingdal, Svenningdal, Auster-Vefsna, Trofors og Grane.

I planen markeres objekter av nasjonal og regional verdi i som inngår i rapporten «Registrering av nyere tids kulturminner Grane, Hattfjelldal og Vefsn kommune» med uthevet skrift. Kriteriene for vurdering av kulturminnenes og kulturmiljøenes verdi omhandler bl.a. historisk verdi, representativitet, aldersverdi, sammenheng og miljø, autentisitet og symbolverdi.

Planen har en egen handlingsdel, hvor særlig viktige kulturminner er opplistet. Med bakgrunn i lokale ønsker og regionale og nasjonale vurderinger. Det bør foretas en revidering og rapportering av handlingsdelen årlig. Utvalget av objekter vil være gjenstand for revidering etter hvert som tiltak settes i verk og fullføres. Ansvarlig for dette er Oppvekst- og kulturavdelingen.

Kartfesting av objektene fremstilles digitalt i www.kommunekart.com/klient/helgelandskartet samt i pdf-versjon av planen.

Planen er en førstegenerasjonsplan. Det sier seg selv at oversikten ikke er uttømmende, men utvalget av kulturminner i denne planen gjenspeiler kunnskap og prioriteringer som var kjent før eller har framkommet i løpet av planprosessen. Ved revidering av kulturminneplanen vil nye kulturminner kunne tas inn.

Granes viktigste kulturminner

---

1. Steinalder (-1700 f. Kr) Bosetning og redskaper

” Vi vet lite om Granes tidlige historie. Arkeologene har ikke arbeidet mye i kommunen. Fra yngre steinalder ca. 3500-500 f.Kr. er det gjort en del funn rundt noen av innsjøene i kommunen. Blant annet er det funnet steinalderboplasser rundt Store og Lille Svenningvatn og Nedre Fiplingvatn. I denne perioden har en jegerbefolkning hatt tilhold i Grane i kortere eller lengre perioder av året. Funnene som er gjort er mindre odd-redskaper som pilspisser og spydspisser, samt avfall etter redskapsproduksjon. Funnene bekrefter – når det gjelder form og materiale- en tett kontakt mellom kyst og innland, eventuelt at hele området ble

benyttet av de samme menneskene. Videre viser funnet av flintdolken fra Laksfors at menneskene som brukte innlandet så langt tilbake som ca. 4000 år hadde kontakter så langt sørover som Danmark.”

Eksempler på løsfunn i Grane fra denne tidsperioden er:

- Enkeltfunn køllehode, Fellingfors
- Enegget skiferkniv, Svebakken
- Flintavslag, Svenningvatnet
- Flintavslag, Vasselva
- Skiferkniv, Sørneset

Skiferkniv fra Sørneset Foto: Ole Bjørn Pedersen, NTNU

- Flintavslag, Majavatn
- Oval slagstein med fingergroper, Lien
- To økser, Fossedur ved Laksfors
- Flintdolk, Laksfors Øvre

Flintdolk fra Øvre Laksfors Foto: Ole Bjørn Pedersen, NTNU

2. Jernalder-middelalder (500 f. Kr – 1500 e. Kr)

I Holmvassdalen er det funnet ei øks av jern fra eldre jernalder (ca. 500 f.k.-600 e.Kr.). Den viser at det har oppholdt seg folk i Grane også i denne perioden. Denne øksa er den eneste gjenstand fra jernalderen som er funnet i Grane. Det finnes dyregraver mange steder i Grane. Det kan være enkeltliggende graver eller flere sammen. Det er funnet dyregraver både i dalføret langs Vefsna, i Svenningdal og i Fiplingdalen. Ellers er det registrert en bautastein på gården Bustadmoen. Dyregraver har vært brukt til å fange både elg og rein. Til slik fangst har man brukt større fangstanlegg som har sperret av et helt område slik som på Tromoan. Man har også fanget bjørn og ulv i dyregraver, men dette har vært enkeltliggende graver der man har satt ut åte. Dyregravene på Tromoan er de eneste kulturminnene i Grane som man med sikkerhet vet er fra yngre jernalder, ca. år 730 e.Kr. Disse dyregravene viser at det har vært folk her i Grane i den perioden. I Norge har dyregraver vært i bruk fra ca. 1000 f. Kr og fram til 1600-tallet. Det er derfor mulig at de forskjellige dyregravene i Grane kan spenne over en lang tidsperiode. Dyregravene vitner om en omfattende virksomhet i Grane til tross for at vi ikke har noen andre spor etter disse menneskene i området.

Fiplingdal

#1: Dyregraver Simskardmoen, 8 stk. (Gnr 68 Bnr 2,12,54,63,67,76) 33W 432440 7243499

#2: Bautastein, Bustadmoen (Gnr 67 Bnr 2) 33W 435057 7248500
Høyde over bakken er 1,75 m. Ukjent historie og funksjon

Foto: Lars Erik Narmo, NFK

Svenningdal

#3: Dyregrav Fjellmoen 1 stk. (Gnr 54 Bnr 5) 33W 426494.30 7260269.90

#4: Dyregrav Åseng 1 stk. (Gnr 54 Bnr1) 33W 425964 7257039

#5: Kullgrop, Nedre Hjortskardmo (Gnr55 Bnr8) 33W 425567.15 7261420.54
Tilnærmet sirkulær, 60-70 cm dyp. Diameter 1,5x1,2m. Brukt ved fremstilling av kull.

Auster-Vefsna

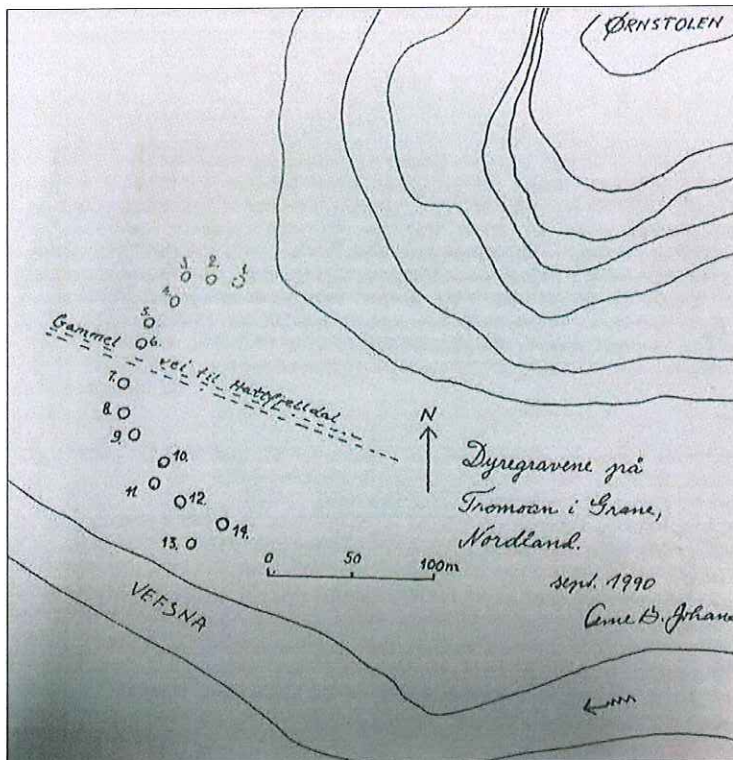
#6: Dyregrav Hjartmoen ved Skoglund. 1 stk. (Gnr 81 Bnr1)
33W 433054.66 7266636.43

Dyregrav ved Hjartmoen Foto: Are Halse (2016)

Trofors

#7: Dyregraver Tromoan. 16 stk. (Gnr 49 Bnr17) 33W 427540 7268814
Valgt som kommunens kulturminne i fylkets formidlings- og tilretteleggingsprosjekt Fotefar mot Nord på 1990-tallet. En av dyregravene, nr. 8 jfr. illustrasjon ble da rekonstruert. Det er satt opp informasjonstavle og bord/benker ved den rekonstruerte gropa.

Dyregrav ved Tromoan. Foto: Lars Erik Narmo, NFK (1990-tallet)

#8: Dyregraver Nevermoen. 7 stk. (Gnr51 Bnr1) 33W 426083 7266190

#9: Dyregraver Korsdalsmoen. 4 stk. (Gnr 51 Bnr 1) 33W 427276 7267971
Informasjonstiltak gjennomført, ved skilting tilknyttet Dempa turområde.

Dyregrav ved Korsdalsmoen. Foto: Margrethe Jønsson (2014)

3. Nyere tid

Tidsepoken regnes fra 1537 og fram til i dag. Det er særlig spor etter jordbruk og skogbruk som er framtreddende i Grane fra nyere tid, men også spor av samisk bruk, samferdsel, bergverk, krig og kultur. Fram til Grane kommune ble egen kommune i 1927 var den en del av herredet og fjerdingen Vefsn. I planen brukes likevel bare benevningen Grane kommune.

3.1 Bosetting

De fleste spor etter mennesker i Grane i denne perioden skriver seg til tiden etter 1860. Fram til denne tid var det opptatt et fåtall gårder ved Grane og den eldste gårdsbosettingen går ikke lengre tilbake enn til ca. 1629, etter det som kan fastslås. Rundt 1860 ble gårdene på Bogfjellmoen regnet som de sørligste i kommunen. Det pågikk betydelig bureising i tida 1920 og helt fram til 1934, særlig ved Majavatn og i Fiplingdal. I perioden 1866-1890 førte Engelskbrukets omfattende skogsdrift, samt sølvgruvedrifta i Ner-Svenningdal til en stor befolkningsøkning i Grane. Ved anleggelse av Nordlandsbanen flyttes kommunens sentrum fra Fellingfors og vokser frem rundt stasjonsområdet på Trofors. Samiske boplasser er kjent i hele kommunen og representeres i stor grad av køter med sesongbasert bruk, i henhold til den nomadiske driftsformen. På 1900-tallet oppstår etter hvert tettstedene Grane, Strendene (Svenningdal), Leiren (Fiplingdal), Majavatn og Trofors. Boligbygging skjer etterhvert i størst grad på Trofors.

Majavatn

#10: Lindalen (Gnr 62 Bnr 1) 33W 422655 7223432

Bureisingsbruk bebodd 1934-1947. Bygningene ble da flyttet, og kun murene står igjen i dag. Brukt som fluktrute under krigen.

Lindalen. Foto: Are Halse (2017)

Lindalen. Foto: Helgeland Museum (ca. 1934)

Fiplingdal

#11: Fiplingdal kapell (Gnr 71 Bnr 17, Grane sokn) 33W 438119.55 7257382.76

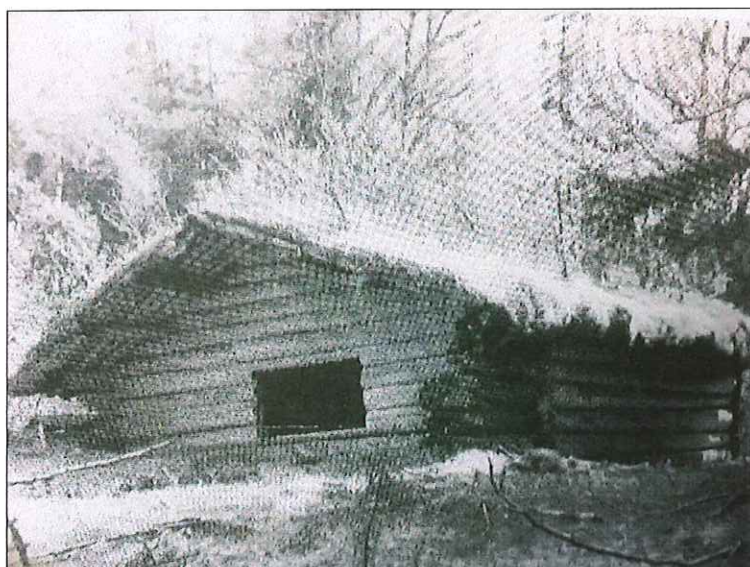
Ble først bygd som bedehus for Fiplingdal indremisjonsforening i 1942, og innviet til kirkelig bruk i 1964.

Fiplingdal kapell. Foto: Margrethe Jønsson (2016)

#12: Høylae i Skinnfjellskardet (Gnr 72 Bnr 1) 33W 443515 7264132

Oppsatt av Ole Sakseson i 1865, Forshaugen for utslått. Brukt fram til 1940-tallet. Restaurert i 1989.

Løe Skinnfjellskardet. Foto H.Hjerpås (ca. 1988)

#13: Urda (Gnr 69 Bnr 20) 33W 438466 7255513

Urda ble utgått som eget bruk i 1937, men ble ikke bosatt før i 1943. Urda er, i likhet med mange andre bruk i Fiplingdalen, et resultat av den beviste satsingen på bureising i Norge midt på 30-tallet. Det ble satset bevisst på bosetting og nydyrking i utkantene. Det var bosetting og drift på Urda fram til i 1965. Dvs. at bruket var i aktiv drift bare i 22 år. Urda er et godt bevart eksempel på bureisingsbruk i regionen.

Urda gård. Foto: Widerøe (1965)

#14: Kolmileovn ved Bruholen. (Gnr 70 Bnr 1) 33W 436575 7259801

Brukt under krigen med Anton Richardsen som bas. Brant kol av bjørk til brensel for biler. 3 m i diameter. Ingen kjente lignende ovner bevart i regionen.

Kolmileovn. Foto: Margrethe Jønsson (2018)

Svenningdal

#15: Folkets hus (Gnr 54 Bnr 11) 33W 425802 7259565

Forsamlingshus påbegynt i 1926 og tatt i bruk to år senere. I hovedsak brukt og drevet av «Øvre Svenningdal Arbeiderparti», men i starten også «Svenningdal skytterlag». Under andre verdenskrig holdt tyskerne russerfanger i huset.

Folkets hus Svenningdal. Foto: Margrethe Jønsson (2018)

Trofors/Auster-Vefsna

#16: Båfjellmoen (Gnr 51 Bnr 5, 15 og 33) 33W 425907 7268397

Bygningsmiljø med bl.a. to lange låner etter hverandre, oppsatt rundt 1860. Representerer en tradisjonell byggeskikk, med sammen-bygging av ulike bygningsdeler.

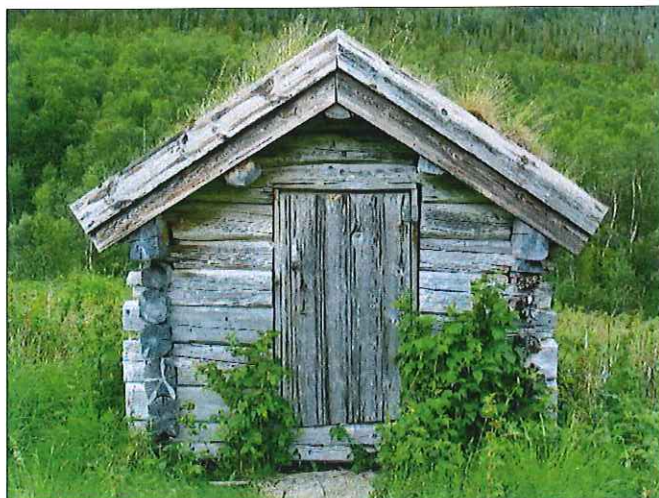

Båfjellmoen. Foto: Margrethe Jønsson (2018)

#17: Utedo Stavassgården (Gnr 52 Bnr1) 33W 420944 7263832

Ukjent alder, trolig siste del av 1800-tallet. Opprinnelig bygd som kvernhus og sto i bekken 1 km vest for gården. Tømringen ble flyttet til gards og satt opp som toseters utedo rundt 1915-1920.

Utedo Stavassgården. Foto: Are Halse (2017)

#18: Høystakkstang Fisklausdalen (Gnr 79 Bnr 4) 33W 436803 7275749

Stang for opplegging av høy med tanke på vinterforing av husdyr. Høyet ble ofte lagret i stakker, som alternativ til permanente laer, før heimkjøring på skareføre utpå vårvinteren. Botn av stokker eller bjørk-ris under høyet og myrortov eller never lagt som topp-pakning. Stakking av høy var mest vanlig ved myrslåtter, men kunne også erstatte oppbevaring i løer nærmere gården. I Grane har myrslått vært drevet i stor utstrekning, for å sikre nok vinterfôr til buskaper på gårdene. Slåttemyr er for øvrig en av de mest truede naturtypene vi har i Norge.

Høystakkstang Fisklausdalen. Foto: Tore Svartvatn (2017) (1930)

Eks. høystakk Storholmen, Trofors Foto: Vefsn museum

#19: Seter, Stormo Austre (Gnr 81 Bnr 1) 33W 432170 7264730

Bygd ca. 1832, som forløperen til gården Stormo Austre. Men i 1836, etter stor skogbrann flyttet folkene ned på Stormoen og etablerte gården ved «svirydding». Seterhuset er plukket ned for restaurering og skal gjenoppsettes i 2019.

Setra til Stormoen Austre. Foto: Inge Johan Hansen (2016)

Grane

#20: Kulturlandskapet Fellingforsholmen (Gnr 49 Bnr 1,2,19,229) 33W 425984 7272028

194 da stor holme i Vefsna med variert kulturlandskap. Fellingforsholmen var svært viktig både for Nergarden og Oppigarden på Fellingfors. I beskrivelse fra 1865 er det opplyst at ca. halvparten av vinterforet på de to gårdene ble høstet på utslåtter. Fellingforsholmen var den største utslåtten og utgjorde ca. to tredeler av det som ble slått i utmarka, ca. 6.000 kg høy. Nergarden hadde to høyløer der, og Oppigarden hadde tre høyløer der.

I dag er det tre materialløer der. Alle høyløer er borte. I 1936 ble det bygd en molo ut til holmen. Denne ble ødelagt av flom i 1972. Det ble da slutt på slåtten på holmen fram til at det ble bygd ny molo i siste halvdel av 1980-åra.

Løer på Fellingforsholmen. Begge foto: Margrethe Jønsson (2015)

#21: Skogstuemiljø ved Litjvatnet (Gnr 42 Bnr 1) 33W 422702 7272737

Skogstua og stallen er sannsynligvis bygget rundt 1930, og var en av svært mange i den tiden. Skogstue og stall er to separate bygninger. Det er også andre varianter i distriktet der skogstue og stall er koblet sammen, eller i to etasjer med stall nede og rom for karene oppe. Skogsdriftene kunne være langt fra heimen, og skogsarbeiderne bodde i skogstuene hele vinteren. Objektet er bevart slik det opprinnelig ble satt opp og brukt.

Skogstue Litjvatnet, med stallen i bakgrunnen. Foto: Are Halse (2014)

#22: Lisetra (Gnr 40 Bnr 1,3 og 6) 33W 424345 7277973

Godt bevart bygningsmiljø bestående av fem bygninger; stue, mastu, fjøs, eldhus og kildhus. Bygningene er oppført i 1830-40 åra og seteranlegget var i drift fram til 1952; den setra i Grane som var lengst i bruk. Alle bygningene ble istandsatt i 1994.

Lisetra. Foto: Are Halse (2005)

#23: Granesetra (Gnr 48 Bnr 1) 33W 427560 7275255

Anlagt mot slutten av 1920-årene, men lite brukt til setring. Består av seterhus og fjøs.

Granesetra. Foto: Are Halse

#24: Tuftene av gården ved Gluggvatnet (Gnr 44 Bnr 1) 33W 433754 7284045

- Gården ble opptatt av «Kalk-Ola» (kalkbrenner og gråsteinsmurer). Gården var befolket i tida 1848-1953, og var i hele den perioden vegløs. Husene ble senere revet og fjernet.

Gluggvatn gård. Foto: Helgeland museum (tidlig i 1960-åra)

#25: Makjen ved gården Lien. (Gnr 40 Bnr 1) 33W 423451 7276117
Restaurert og i jevnlig bruk fram til ca. 2010.

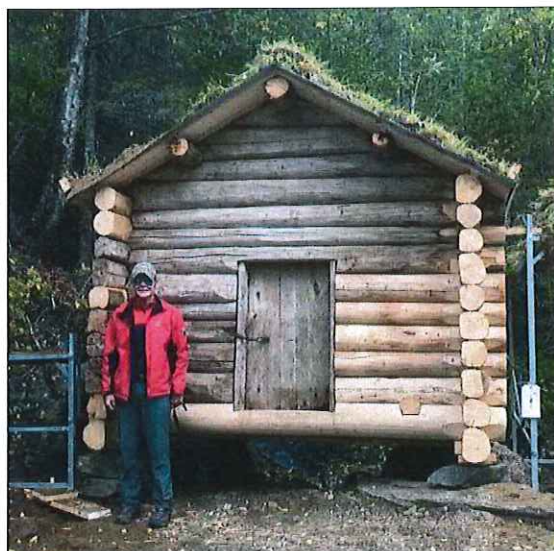

Makjen ved Lien gård. Foto: R. Svare (1972)

#26: Kvernhus Valryggen (Gnr 41 Bnr 1) 33W 423379 7275749
Opprinnelig oppsatt ved Mølnbekken i 1842. Flyttet nærmere gården og restaurert i 2018.
Kverna skal etter hvert få komplett rekonstruert utstyr for maling av korn.

Kvernhus Valryggen. Foto: Gudmund Forsmo (2015)

Foto: Brent Finses (2018)

#27: Rester etter mølne og vassdrevet sirkelsag ved Almliforsen (Gnr 48 Bnr 1) 33W 426259
7275416

Et vasshjul med skovler av jern drev enda et hjul og derfra gikk en wire ned til en sirkelsag.
Vatnet ble ledet til vasshjulet i en 100 m lang, 1,5 m brei og 2,5 m høy tunnel som var
sprengt ut i fjellet. Utstyret var i drift fra 1914-1950.

Rester av drivhjul for vandrevet sag Foto: Ukjent

#28: Grane kirke (Gnr 48 Bnr 36, Grane sokn) 33W 426056 7274390

Kirken ble bygd sist på 1850-tallet og innviet i 1860. Kirken er en langkirke oppført i tre og har 230 sitteplasser. Altertavlen er fra 1644 og er en gave fra Dolstad kirke, gitt av Petter Dass' morfar. Prekestolen er tømret rett inn i veggen, noe som er nokså sjeldent.

Grane kirke. Foto: Ukjent

3.2 Engelskbruket (skogsdrift, fløtning, laksefiske)

På 1860-tallet kjøpte engelske investorer opp land og hogstretter i Vefsndalføret, som følge av underskudd på trelast i Europa. Fra 1867 og ca. 20 år framover var det en intens periode hvor store deler av skogen ble snauet av.

Forstkandidat I. A. Kraag beskriver dette godt på sin reise gjennom Svenningdal i slutten av 1890 årene:

”Naar man fra Namsenskoven kommer over Vefsens Grændse til Svenningdalen gjør Skouruinerne et trist Indtryk. Smaa granene stod spredte, sygelige og forkrøblede mellem de graa skeletaktige Tørtræer, medens Stubbene efter en mæktigere Skov viser, i hvilken Grad Øxen yderligere har udtynnet den af Naturen glisne Skov”

Under engelsktida ble det bygd en mengde fløteranlegg og skogstuer. Da det ikke lengre var mer arbeid i skogen etablerte mange av skogsarbeiderne seg som nyryddere og bønder, og mange utvandret også til Nord-Amerika.

Vefsna var ei av de beste lakseelvene i Norge og i forbindelse med engelsktida kom engelske industrimagnater hit på sportsfiske. Før den tid var fiske i elva forbeholdt matauk og fiskeretten var ikke holdt unna ved bygning av land. Men fra ca. 1870 startet ei utvikling som fratok leilendingene langs lakseelvene adgangen til å fiske. Fisketuristene hadde god råd, og det ble satt opp flere villaer langs vassdragene, for å huse de besøkende. I Grane ble det bygd på Turmoen, Laksfors, Fjellbekkmoen, Svenningvatn og Majavatn.

Kulturminneplanen tar kun for seg et utvalg av objekter fra fløterhistorien for hver av bygdene. En fullstendig oversikt over fløterminner finnes i boka «Vefsnavassdraget 100 år med tømmerfløyting». Oversikt over registreringene derfra som gjelder Grane ligger vedlagt planen.

Majavatn

#29: Fløteranlegg ved utløpet (Gnr 61 Bnr 1) 33W 421277 7230959

Tømmerkister på 8x4 meter fylt med stein på hver side og stokker i bunnen, en såkalt kistedam. Vatnet kunne demmes med opptil 2 meter. Når vatnet var fullt oppdemt rant faktisk vatnet sørover i Namsen, før de slapp opp dammen.

Fløterdam Majavatn. Foto: Are Halse (2012)

#30: Majavass-stuen (Gnr 61 Bnr 2 Fnr 1) 33W 421256 7230578

Bygd ca. 1885 av Engelskbruket for eksklusiv sportsturisme rettet mot pengesterke engelskmenn. Denne bruken opphørte rundt 1914. Nå i privat eie.

Majavass-stuen. Foto: Norsk skogmuseum (1918)

Fiplingdal

#31: Fløterdam i Bruholen. (Gnr 70 Bnr 13) 33W 436301 7261022

Kapasitet på 2 meters oppdemming av Litj- Fiplingdalselva. I dag bare rester av kistene.

Fløterdam i Bruholen. Foto: Fjellanger Widerøe

Svenningdal

#32: Båtskarddammen (Gnr 58 Bnr 3 og 4) 33W 424161 7247866

Dammen i utløpet av Båtskardvatnet er litt spesiell. Den er kombinert bru og fløterdam, og ble bygd i 1911. Under fløterdammen er det ei tømmerrenne på ca. 40 meter, som ledet tømmeret til Litj-Svenningvatnet, der det ble samlet opp i ei lense. I tilknytning til dammen har det også vært både mølle og sagbruk.

Båtskarddammen. Foto: Helgeland museum (ca.1965)

#33: Fløterdam ved Svenningvatnet (Gnr 58 Bnr 1 og 3) 33W 423636 7247101

Kistedam ved Svenningvatn. Foto: Are Halse (2014)

#34: Svenning House (Gnr 58 Bnr 3) 423782 7247062

Grunnmuren står i dag som rester etter engelskvilla bygd i 1889. Bygd som jakt- og fiskeresidens for rike engelskmenn etter at tømmerdrifta var slutt for Engelskbruket. I 1914 ble Svenning House kjøpt av Nes Trælastbruks eiendommer som representasjonshus. Tømringen ble demontert i 1942 og senere satt opp som to boliger i Mosjøen.

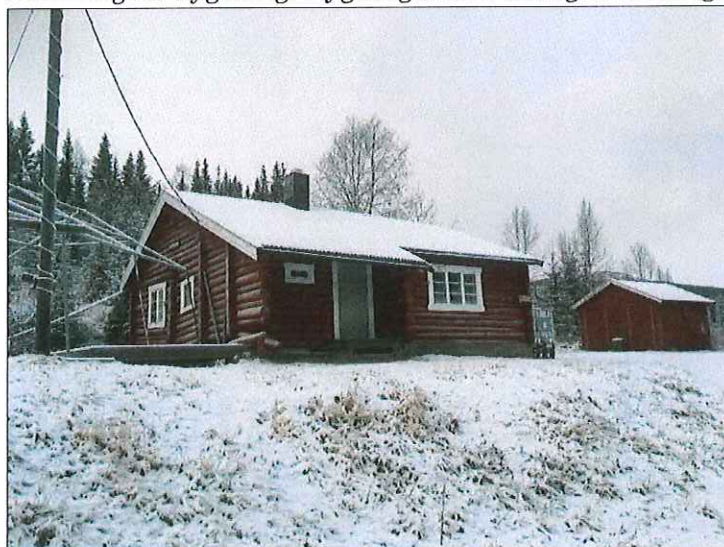
Svenning House. Foto: Norsk skogmuseum (1925)

Grunnmuren til Svenning House. Foto: Are Halse (2018)

#35: Skogstua ved Strendene. (Gnr 55 Bnr 1, Statskog) Rettighetshaver Grane kommune
33W 425685 7258377

Bygd 1946 på plassen av Statens Skoger, som den første skogstua bygd i Grane etter krigen. Tømrer var Ragnar Skoglund, med Otto Fagerli som hjelpesmann. Nå disponert av Svenningdal bygdelag. Bygningen er i dårlig forfatning.

Skogstua Strendene. Foto: Margrethe Jønsson (2018)

Auster Vefsna

#36: Skogstue med stall Stillelvneset, Amerikadalen (Gnr 75 Bnr 1) 33W 441402 7268804
Rom for skogsarbeidere i den ene enden og stall i den andre. Brukt fram til rundt 1940.
Ukjent byggeår.

Skogstue Stillelvneset. Foto: Margrethe Jønsson (2018)

Trofors

#37: Fløterdam ved Stavatnet (Gnr 52 Bnr 1) 33W 419463 7264624
Rekonstruert på 1990-tallet, men behov for reparasjon igjen.

Fløterdam Stavatnet. Foto: Are Halse

Grane

#38: **Laksfors** (Gnr 38 Bnr 2) 33W 421176 7279147
Engelskmannen G.F. Hotblack fikk bygd Laksforsvillaen i 1934/35. Før den tid stod det en hytte der, som ble satt opp av engelskmannen Richard Henry Venables Kyrke i 1903. Engelskmennene hadde kjøpt fiskerettigheter i Vefsna, og brukte villaen mens de var i Vefsna for å fiske. Under krigen ble villaen brukt av tyske soldater. Den siste engelske som hadde fiskerett, og som eide villaen var John Govet. I 1964 var det slutt for "lakse-lordene" på Laksfors, og Statkraft kjøpte villaen. Statkraft har brukt villaen

som en representasjonsbolig. Tomt til villaen var skilt ut fra Laksforsgården, og i 2017 solgte Statkraft villaen tilbake til Laksforsgården. I dag brukes den til utleie. Foruten hovedhuset er det et ishus, et hus for roerne og et hus for båter og fiskestenger.

Laksforsvillaen. Foto Are Halse (2015)

3.3 Andre verdenskrig

Andre verdenskrig (1939-1945) har satt varige spor i Grane. Mange bygdefolk deltok i motstandsbevegelsen og bidro under våpentransport og flukt over til Sverige. Flere arbeidsleirer for russiske og polske krigsfanger var etablert i kommunen.

Majavatn

#39: Grannes gård (Gnr 62 Bnr 21) 33W 421377 7225791

Bureisingsbruket som ligger på vestsiden av Majavatn ble bosatt i 1936.

Hendelser på Grannes gård under 2. verdenskrig fikk alvorlige følger, og gjør at det er et viktig kulturminne fra krigen. Det foregikk storstilt våpentransport fra kysten og inn i landet. Et våpenlager ble avslørt på Tangen høsten 1942. Det ble en skuddveksling, der minimum to tyskere ble drept. Dette resulterte i unntakstilstand i Grane og i Trøndelag, med påfølgende massearrestasjoner og henrettelser på Falstad (Majavass-tragedien). Kulehull fra skuddvekslingene finnes enda i veggene på fjøset og på naustet.

Grannes gård. Foto: Are Halse

#40: Minnebauta over Majavasstragedien (Gnr 63 Bnr 251) 33W 422906 7226495
- Opprinnelig reist ved Majavatn stasjon, nå reist ved tidligere "Majastua"

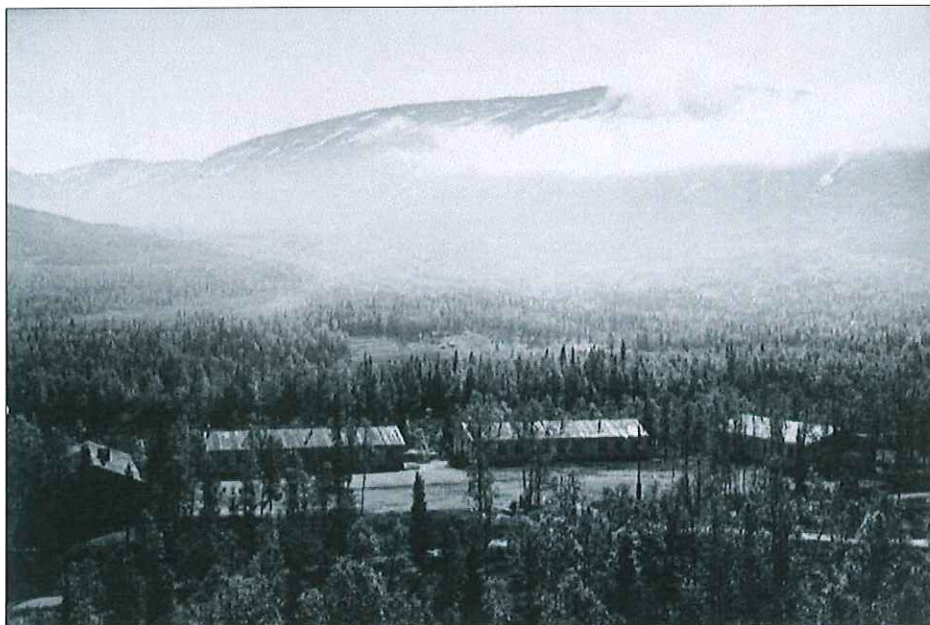
Minnebauta Majavass-tragedien. Foto: Margrethe Jønsson (2016)

Fiplingdal

#41: Huset i Leiren (Gnr 69 Bnr 29) 33W 437927 7256439

Siste gjenstående bygg etter tyskernes AT-leir, bygd 1941 som mannskapsbrakke (AT = arbeidstjeneste)

Kjøpt av Fiplingdal sanitetsforening i 1947, og i 1983 overtatt av Fiplingdal idrettslag. Brukt som forsamlingshus, står nå ubrukt.

Arbeidstjenesteleir Fiplingdal. Foto: Helgeland museum (ca.1942)

Svenningdal

#42: Polakker-leiren på Tåmasmoen (Gnr 51 Bnr 4) 33W 426101 7261144

Arbeidsleir for polske krigsfanger under 2. verdenskrig. I bruk til utpå sommeren 1945. Alle bygninger ble så fjernet.

Tåmasmoen sett fra E6. Foto: Margrethe Jønsson (2018)

Trofors

#43: Russerleiren (Gnr 50 Bnr 1) 33W 425373 7267572

Rester av arbeidsleir fra andre verdenskrig, bl.a. stor kokekjele står igjen.

Fra Russeleiren Trofors. Foto: Are Halse

3.4 Samferdsel

Fra gammelt av var Vefsna viktigste farveien for folket opp til Grane. Om vinteren når isen lå, var elva en god kjøreveg etter den tids behov. Om sommeren gikk ferdsele med båter «olvfæring» eller med flåter til visse formål. I 1871 ble en offentlig hovedvei fra Rynes i nord til Fellingfors i sør åpnet. Det var da den lengste sammenhengende vegstrekning som fantes i Nordland. Bygging av vei videre til Hattfjelldal ble fullført i 1887, og Engelskbruket

bygde vei fra Bogfjellmo til Svenningtjønn i 1889. Ny offentlig riksvei sørover til Trøndelag ble bygd fra 1908 og utover, med offisiell åpning mot Nord-Trøndelag i 1924. Anlegget av jernbanen på strekningen Grong-Mosjøen begynte høsten 1926 og det ble åpnet for regulær trafikk sommeren 1940.

En følge av utbygginga av jernbane og riksvei, var at det oppsto nye sentra, deriblant i tilknytning til jernbanestasjonene.

I 1860-årene ble hovedtelegraf-linja til Nord-Norge bygd. Etter den samme linja ble det i 1910 anlagt telefonlinje mellom Trøndelag og Nordland.

«Øvre Vefsn Kraftanlæg» i Ner-Svenningdal kom i drift i 1919. Det var et av de første elektrisitetsverk i Nordland, og forsynte gårdene fra Gluggvasshaugen/Finsåsen i nord til Fellingforsen/Ner-Svenningdalen i sør. Drifta pågikk til 1956 da anlegget ble avviklet og avløst av hovedkraftlinja til Midt-Helgeland Kraftlag.

Majavatn

#44: Grensestein amtsgrænse Nordland – Trøndelag (Gnr 62 Bnr 1) 33W 420535 7226096
- Kvadratisk sokkel 0,9x0,9m og 1,0 m høy oppstilt stein med tallet 72 innhugget.

Grensestein. Foto: Jostein Lorås (2012)

#45: Stein med inskripsjonstavle ved E6. (Gnr 65 Bnr 1 Fnr 30) 33W 422171 7220725
Oppsatt ved fylkesgrænsen ved åpning av Nordlandsvegen, senere kalt Riksveg 50 og deretter Europaveg 6.

Grensestein mot Trøndelag. Foto: Billy Jacobsen/NRK (2012)

Svenningdal

#46: Jernbaneundergang ved Nedre Hjortskardmo (Gnr 55 Bnr 30) 33W 425560 7260897
Bygd ved fremføring av Nordlandsbanen gjennom Grane i årene 1930 fram til 1940.

Jernbaneundergang. Foto: Carl Norberg (2016)

#47: Gamle Bogfjellalsvei (fra Gnr 54 Bnr 10 i vest til Gnr 53 Bnr 4 i øst)
Ulike traseer for sommervei og vintervei. Sommerveien ryddet og merket i 2016-17 i regi av Svenningdal bygdelag. Brukt daglig fram til Bogfjellalsveien ble åpnet i 1960.
Steinformasjonen og landemerket «Steinbukken» er en avstikker fra denne veien. Innrisset tekst på toppen av steinen.

Gamle Bogfjeldalsvei. Foto: Jim Roger Mikalsen (2017)

#48: Telegraflinje over Tosfjellet via Steinbua (Gnr 59 Bnr 1) 33W 413425 7243893

I 1867 ble det bygd telegraflinje fra Svenningdalen og over fjellet til Tosdalen. Et langt stykke går linja på snaufjell, og her er det ca. 200 stolpefundamenter som er murt opp av naturstein.

I tilknytning til telegraflinja ble det i 1869 bygd ei steinbu, og i 1903 et tømra hus. Steinbua ble da gjort om til stall. Huset var primært ment til den som hadde oppsyn med telegraflinja, men ble også brukt av andre fjellfarende.

Leia langs telegraflinja var også en naturlig ferdselsveg mellom Tosdalen og Svenningdalen. I dag er det steinbua og en god del av stolpefundamentene som er synlige.

Telegraflinje Tosfjellet. Foto: Are Halse

Trofors

#49: Gamle Bogfjellmo bru (Grane kommune) 33W 426082 7268736

Bygd 1927. Samferdselshistorisk kulturminne som forteller om området rundt Bogfjellmoen som et knutepunkt og hvordan samferdselsbehovene endret seg kraftig første halvdel av 1900-tallet, ved en endring i trafikkbildet fra hest til bil.

Gamle Bogfjellmo bru. Foto: Margrethe Jønsson (2018)

#50: Landfeste og vei for kabelferga over Vefsna mellom Aspneset og Bogfjellmoen (Gnr 49 Bnr 17) 33W 426395 7268703

Ferga var i bruk fram til 1927, da Bogfjellmo bru ble innviet.

Ferge over Vefsna. Foto: Helgeland museum (1900-1919)

Wirefeste og tilførselsvei. Begge foto Are Halse (2018)

#51: Trofors jernbanestasjon (Gnr 50 Bnr 107) 33W 426082 7268736

- Nesten komplett stasjonsområde med bygg og installasjoner
- Vokterboligene bygd 1927 og stasjonsbygningen oppført 1932.

Trofors jernbanestasjon Foto: Margrethe Jønsson (2017)

Foto: Helgeland museum (1936/37)

#52: Gamle Stavassvei (fra Gnr 50 Bnr 1 i nord til Gnr 52 Bnr 1 i sør)

8,4 km lang ferdselsvei fra Trofors til Stavassgården, derav 2 km langs dagens kommunale vei. Brukt fram til skogsbilveg ble bygd på sørsiden av Stavasselva på 70-tallet. Sommers tid kunne man etter 1920 kjøre med hestevogn, før den tid bare gangsti/kløvsti. Ferdselsveien er i dag kloppet og merket. I 2017 ble det foretatt sluttavvikning langs deler av strekningen.

Gamle Stavassvei. Foto: Are Halse

Grane

#53: Trolldalen viadukt (Gnr 41 Bnr 7) 33W 422914 7275837

Trolldalen viadukt, ca. 7 km nord for Trofors stasjon, er en pendelpilar-viadukt. En konstruksjon utviklet av den svenske ingeniøren Axel Jacob Petersson i 1877.

Pilarene som bærer broa er leddet i topp og bunn, slik at de kan pendle med broens bevegelser. Bygd etter samme prinsipp som Eiffeltårnet.

Trolldalen viadukt har ti spenn, er 175 meter lang og 38 meter høy.

Den ble bygd av NSB's bru-lag, som bygde mange bruer på Nordlandsbanen på 1930-tallet, og ble åpnet i 1938.

Trolldalen viadukt. Foto: Norsk jernbanemuseum (1938)

Trolldalen Viadukt. Foto: Are Halse (2018)

#54: Naust ved Laksforsmoen (Gnr 39 Bnr 2) 33W 421560 7278732

Bygd ca. 1933 som erstatning for eldre naust. Naust for elvebåter brukt i ferdselen over Vefsna fra de veiløse gårdene på Laksforsmoen, fram til vei på vestsida ble åpnet i 1968.

Naust Laksforsmoen. Foto: Are Halse (2018)

3.5 Bergverk, industri, nyere skogsdrift, med mer.

I Grane er det i stor grad naturressursene som har ligget til grunn for den næringsmessige verdiskapingen ut over tradisjonell gårdsdrift. Særlig betydning har treindustri, skogbruk, jakt og fiske samt gruvedrift hatt, med vatnene og vassdraget Vefsna som historisk viktig premissgiver for transport og kraftutvikling. Minner om slik aktivitet har ofte blitt fjernet til fordel for nye installasjoner, men noen spor finnes fortsatt.

Trofors/Auster-Vefsna

#55: **Sølvgruvene i Ner-Svenningdal** (Gnr 50 Bnr 2) 33W 425424 7270818

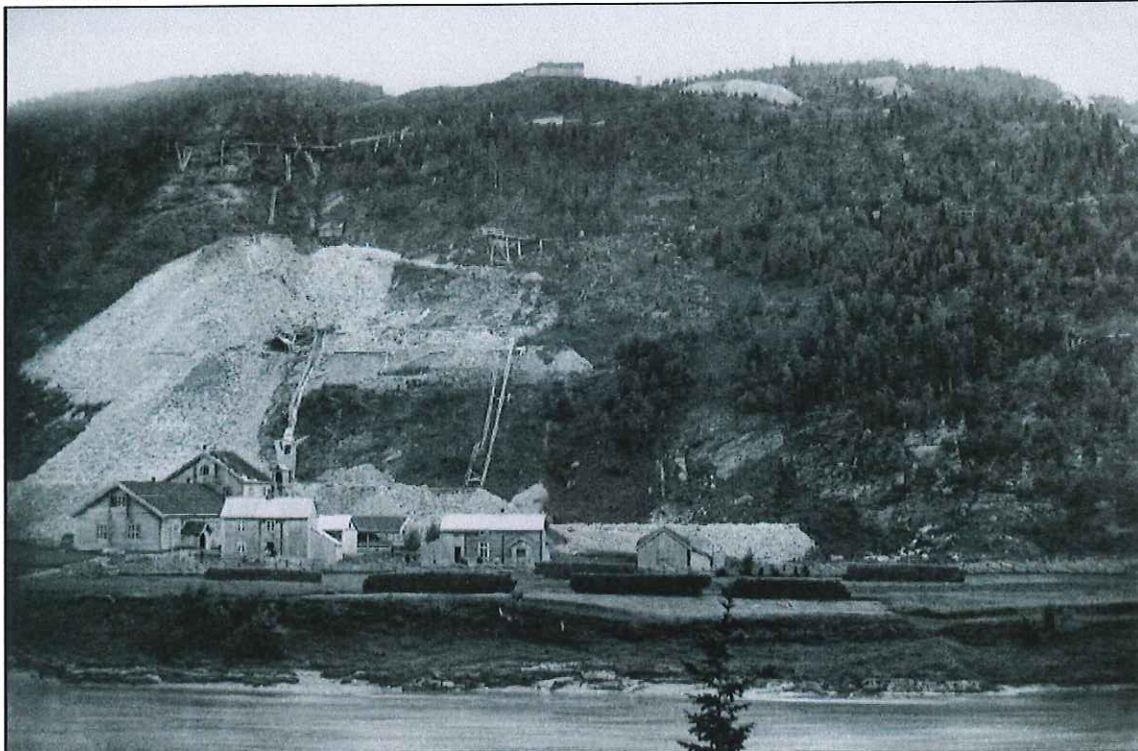
Nordlands største og Norges nest største sølvgruve lå i Ner-Svenningdal, og hele 17 tonn sølv og 37 kilo gull ble levert derfra. Sølveventyret i Svenningåsen begynte høsten 1876. Det året ble de første skjerp i området tatt. Gårdsdreng Ole Andreas Johnsen Haustreis gjorde funn i åsen på heimjorda til gården han var dreng på, "Inni-Gården", ett av to bruk i Ner-Svenningdal. Innsendte prøver viste at ertsen inneholdt sølv. Helt på slutten av 1877 ble ordinær gruvedrift igangsatt. Til å begynne med jobbet kun 8 mann i gruva. Det økte til 10 over nyttår, 13 seinere på året, 20 i 1879, 36 i 1880 og 51 ansatte i 1881. Funnet av sølvet i Svenningåsen var startskuddet på rene sølvfeberer i området. Fra 1878 pågikk en omfattende skjerpning i hauger og fjell. Kun i et fåtall tilfeller kom forsøkene så langt som stabil drift. Et lite gruvesamfunn vokste i løpet av årene fram der det tidligere kun var gårder. Mange av arbeiderne hadde familiene med. Andre kom alene, men ble gift lokalt. Her var skole og butikk, brakker og boliger. Ved folketellinga i 1900 hadde Nedre-Svenningdal 97 innbyggere. Gruvedrifta i Svenningdal ble betydningsfull rundt 1880, akkurat da skogdrifta avtok. I omtrent ti år framover var gruvene en viktig arbeidsplass med opptil 80 ansatte på det meste. I første halvdel av 1890-årene ble gruvedrifta sterkt redusert. Sølvprisene var også lave i denne perioden. I 1893 hadde ca. 30 mann jobb. Året etter ledet Anton Draghi en mindre arbeidsstyrke på 6-10 mann. Så stoppet virksomheten opp. Selskapet ble formelt oppløst 15. januar 1895. Brødrene Bache Wiig etablerte Svenningdal

Nye Grubeselskap. Drifta kom i gang for alvor i 1899. Startfasen var optimistisk. Staben ble stadig utvidet. Høsten 1900 var det stopp for godt. Driftskapitalen var brukt opp. Gruvebestyrer Otto Witt reiste fra stedet rett over nyttår. Arbeiderne hadde lønn til gode som de ikke fikk utbetalt. I 1905 ble eiendommene etter det siste selskapet solgt på auksjon. Hus, turbin, rørgate, løssøre m.m. havnet under hammeren.

Tipphaugene troner fortsatt i terrenget, men veiene og bebyggelsen er borte; Det store oppredningsverket "vaskeriet" (som i sin tid skal ha vært Nord-Norges største bygning i grunnflate), stigerboligen, skolen, bestyrerbolig, kontorbygning, laboratorium, smie, verksted, opplagshus og materialbu.

Gruvegangene/stollene er stort sett sprengt igjen for å hindre farlig ferdsel for dyr og mennesker.

Solgruvane Ner-Svenningdal Foto: J.Coldevin/Helgelandsmuseet (1885/1890)

#56: Skjerp 3, Litjvassholten (Gnr 50 Bnr 1) 33W 423552 7265648

Åpent brudd etter skjerpning av malm med edelmetaller, som pågikk i området fra slutten av 1800-tallet til begynnelsen av 1900-tallet.

Skjerp 3, Litjvassholten. Foto: Are Halse (2017)

#57: Skogstue, Dempa (Gnr 51 Bnr 1 Fnr 10) 33W 427907 7267773

Oppført rundt 1960. Ei svenskbrakke bestående av ferdige elementer produsert i Sverige. Uthuset som står ved skogstua var bygd som høybu/skøt til stallen. Tømret stall ble flyttet i 1986. Skogstua huset opptil seks mann. Står åpen for overnatting eller rast for besøkende og driftes av Bogfjellmo velforening.

Dempa skogstue. Foto: Margrethe Jønsson (2016)

#58: Fiskedammer, Statskog.

Åsheim (Gabrieldalen) 33W 438287 7269431, Finnkotdalen 33W 435600 7271732, Helvete (Svartvassveien) 33W 434193 7268813, Fagerlia (Amerikadalen) 33W 440939 7268641 og Gåsvasselva 33W 418643 7245525

Oppdemming av bekker/tjern der formålet var oppdrett av en-somrig settefisk av innlandsørret fra 70-tallet til 2007. Total produksjon på 30-40.000 yngel pr år, til utsetting i vatn med dårlig rekruttering.

Fra dammen ved Fagerlia. Foto: Margrethe Jønsson (2018)

Grane

#59: Dam ved Langvatnet (Gnr 42 Bnr 1) 33W 423731 7272645

Dammen var permanent stengt i motsetning til en fløtingsdam, eller dam for mølle eller sag, der den kunne åpnes for å slippe ut vann. Den var kledd på utsiden med bord med not og fjær for å bli tett. Det var først en dam bygd i sølvgruvetiden. Så ble dagens dam bygd i forbindelse med kraftverket. Den var en 18 meter lang tømmerkiste-dam og ca. 2,5 m høy. Dammen var i bruk til 1956, da kraftverket ble avviklet.

Dam ved Langvatnet. Foto: Are Halse (2003)

4. Samiske kulturminner

” Søndre Helgeland hører med til det sørsamiske området, der samer har hatt tilhold i lang tid. Samisk etnisitet blir generelt antatt å ha utvikla seg i årtusenet før Kristi fødsel, og en må også anta at dette har vært tilfellet i denne regionen. Arkeologiske funn og skriftlige kilder viser at reinen alltid må ha spilt en sentral rolle for samene. Deres kulturhistorie kan deles i tre hovedfaser: 1. fangstsamfunn, 2. nomadisk reindrift, og 3. ekstensiv reindrift (dagens driftsform). Forskjellen mellom fasene er bl.a. knytta til ulike strategier å utnytte reinen på.

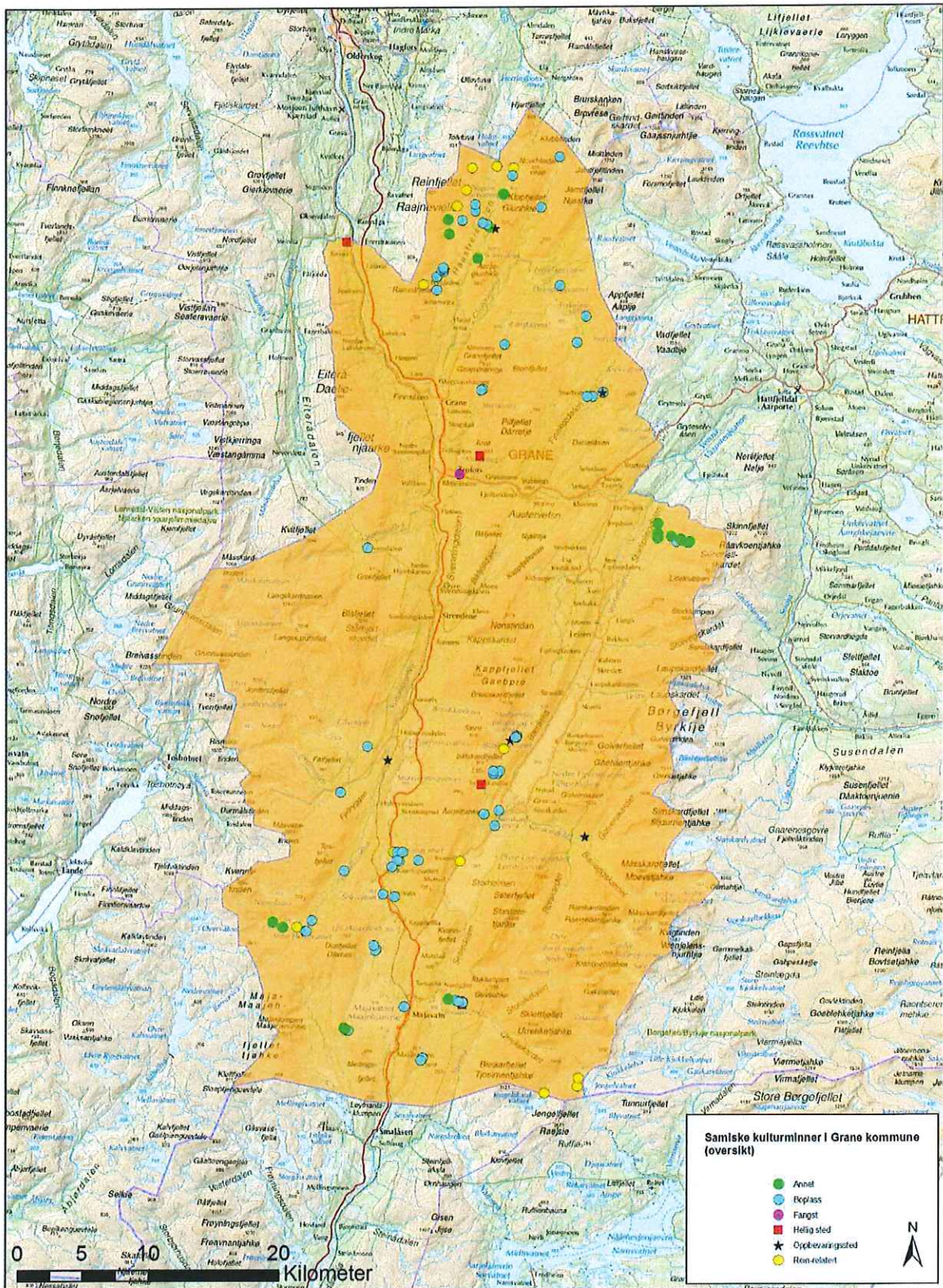
De fleste samiske kulturminnene som er registrert i Gaale/Grane kan knyttes til den reinnomadiske fasen. Gammetufter, hellere, oppbevaringssteder og samleplasser for rein henger nøye sammen og danner såkalte basisområder i landskapet. Slike basisområder finner man for eksempel ved Dåammajaevrie/Tomasvatn, Maajehjaevrie/Majavatn, Stöovesvuemie/Stavassdalen og Sarvejællanjaevrie/Gåsvatn.

Kartet under gir oversikt over kjente registrerte samiske kulturminner i Gaale/Grane. Kulturminneplanen tar kun for seg et utvalg av disse objektene. Utvalget er basert på innspill under de lokale kulturminnekveldene og registreringer i Askeladden.

Samediggi/Sametinget, Snåsa har oversikt og forvalter alle registrerte samiske kulturminner i området.

Samiske kulturminner i Gaale/Grane

Maajejaevrie/Majavatn

#60: Gåetiesijjie/køtaplass ved Hesjarvollen, Tomasvatn. (Gnr 63 Bnr 5) 33W 426621
7228444

Her ble det første samestevnet i området avholdt. Buvrie/buret i samisk kulturpark kommer herfra.

Bur ved Hesjarvollen Foto: Norsk folkemuseum (ukjent år)

#61: Tre Gåetijesijjie/gammetufter ved Skearoesjaevrie/Kjerringvatnet (Gnr 60 Bnr 3) 33W
422454 7238683

Felleslæger brukt av flere familier (Nilson, Kappfjell og Dunfjell) på begynnelsen av 1900-tallet. Fra ca. 1916 flyttet familiene etter hvert til andre køtaplasser.

Nerkøto ved Skearoesjaevrie/Kjerringvatnet ca. 1918. Foto: Vefsn museum

#62: Barktatte furuer ved Sohkerde/Sefrivatn og Maajeaevrie/Majavatn (Gnr 60 Bnr 1) 33W 422185 7237702 (ett eksemplar)

I området er det registrert 122 barktakinger. Barken ble tatt som et mattilskudd til både dyr og mennesker, dette kunne videre brukes både til garving og som konserveringsmiddel.

Barktatt furu. Foto: Are Halse (2016)

#63: Jårtesie/beingjømme under vatn ved Mellingsbukta (Gnr 62 Bnr 1) 33W 418908 7228891

Til en samisk boplass hørte alltid et jårtesie/beingjømme. Bein etter matlaging ble gjemt på et beskyttet sted. Det forekommer flere forklaringer på jårtesie/beingjømmene; en for at hundene ikke skulle få tak i det, en annen for en eldre religiøs forhåpning om at dyret skulle gjenoppstå.

Jårtesie/Beingjømme i vatn. Foto: Are Halse (2016)

#64: Majavatn kapell (Gnr 63 Bnr 1 Fnr 5, Grane sokn) 33W 423387 7228103.

Bygd i 1915 og innviet samme år. Formålet med huset var å holde høyfjellsstevner, møter i samenes- og reindriftens interesser og for den omboende befolkning til fremme av religiøse og andre samfunnsnyttige formål. I 1924 ble et kor påbygd i sør-enden av huset, likeså ble kjøkken og andre rom innredet. Frittstående kirketårn, bygd 1924, ble også brukt til overnatting. Misjonshuset ble innviet til kapell den 11. juni 1924. Samme år som riksveien mellom Nord-Trøndelag og Nordland ble åpnet.

Majavatn kapell. Foto: Margrethe Jønsson (2016)

Kirketårnet. Foto: Margrethe Jønsson (2016)

#65: Mellingsstangen gård (Gnr 62 Bnr 9) 33W 418929.10 7226295.30

Helårsboplass fra 1928 til 1969. Trolig siste gården i Gaale/Grane som drev myrslått, opptil 20 stakker. Forært i 1984 til Maajahnjuana, en stiftelse til fremme for sørsamisk kulturarbeid.

Rydningsrøys Mellingsstangen. Foto: Are Halse (2015)

#66: Finnbukta ved Ohtje Maajeaevrie/Litl Majavatn (Gnr 61 Bnr 1) 33W 421014 7232504
Samisk helårsboplass fra midt på 1930-tallet til 1944. Først kåte, deretter tømra hus. Også
rester etter røykeri, smie og potetland.

Rester av kåte i Finnbukta. Foto: Are Halse (2013)

[Feelpehtvuemie/Fiplingdal](#)

#67: «Else Larsen-steinen» i Gyøjnédhurrie/Storvegskardet. (Gnr 67 Bnr 1) 33W 440209.50
7255444.50

Minnesmerke over samisk kvinne som omkom på stedet i 1903. Gåetije-sijjieh/gammetuft og
jártesie/bein-gjømme like ved minnesmerket.

Minnesmerket «Else Larsen-steinen». Foto: ukjent

[Vaapstenjeanoe/Auster-Vefsna](#)

#68: Buvrie/Finnburet ved Tjeehpesjaevrie/Svartvatnet (Gnr 79 Bnr 3) 33W 438416.07
7274766.92

Laftet tømmerbur bestående av et rom med sval foran. Oppsatt rundt 1850 på
Finnburshaugen nord for Tjeehpesjaevrie/Svartvatnet. I 1897 ble det flyttet til sin

nåværende plassering, ca. 200m nordvest for Djupgrasdalen. Fronten hviler på en bergknaus mens 1,3 m høye pilarer holder bakre del av buret.

Finnburet Svartvatn. Foto: Helgeland museum (1973)

Gaale/Trofors og Grane

#69: Samisk boplass i Støøvesvuemie/Stavassdalen. (Gnr 52 Bnr 1) 33W 420456.00
7263787.00

Buvrie/buret er den eneste gjenstående bygning på boplassen. Opprinnelig del av vaskeriet ved sølvgruvene i Ner-Svenningdal. Flyttet til Støøvesvuemie/Stavassdal i 1904, restaurert i 2000-2002. Ved buret er det to gåetije-sijjeh/gammetufter, der den ene hadde en åttekantet tømring i botn. Det er et meget spesielt bygningselement innafor sørsamisk byggeskikk. Plassen ble sist bebodd av Georg og Marie Kvitfjell fram til slutten av 1940-tallet.

Bur i Støøvesvuemie/Stavassdalen. Foto: Are Halse (2010)

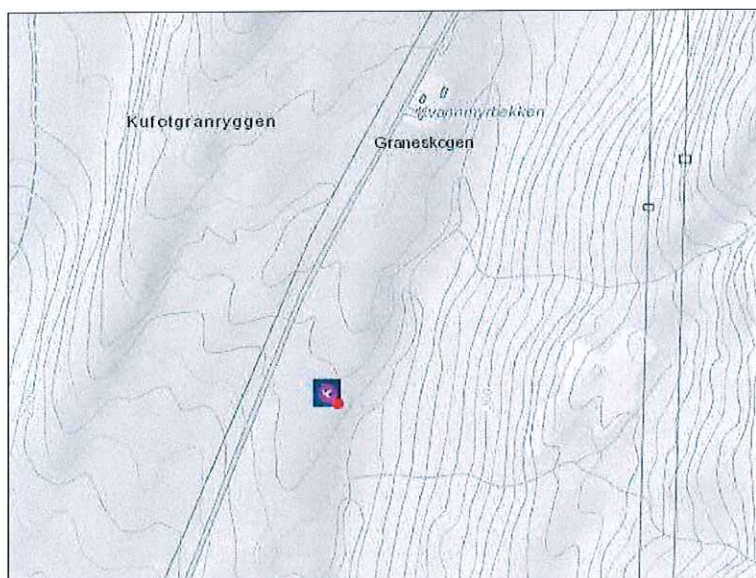
#70: Trivelehåjen/Ol-Jonshåjen (Gnr 52 Bnr 1) 33W 420751.00 7264065.00
Sommerboplass for Ole Kasper Jonson (1841-1920) også kalt «Ol Jonso» Tilrettelagt ved skilting og sti fra Stavassgården

Trivelehåjen. Foto: Are Halse (2018)

#71: Bur Graneskogen. (Gnr 48 Bnr 54) 33W 427218.60 7277317.04

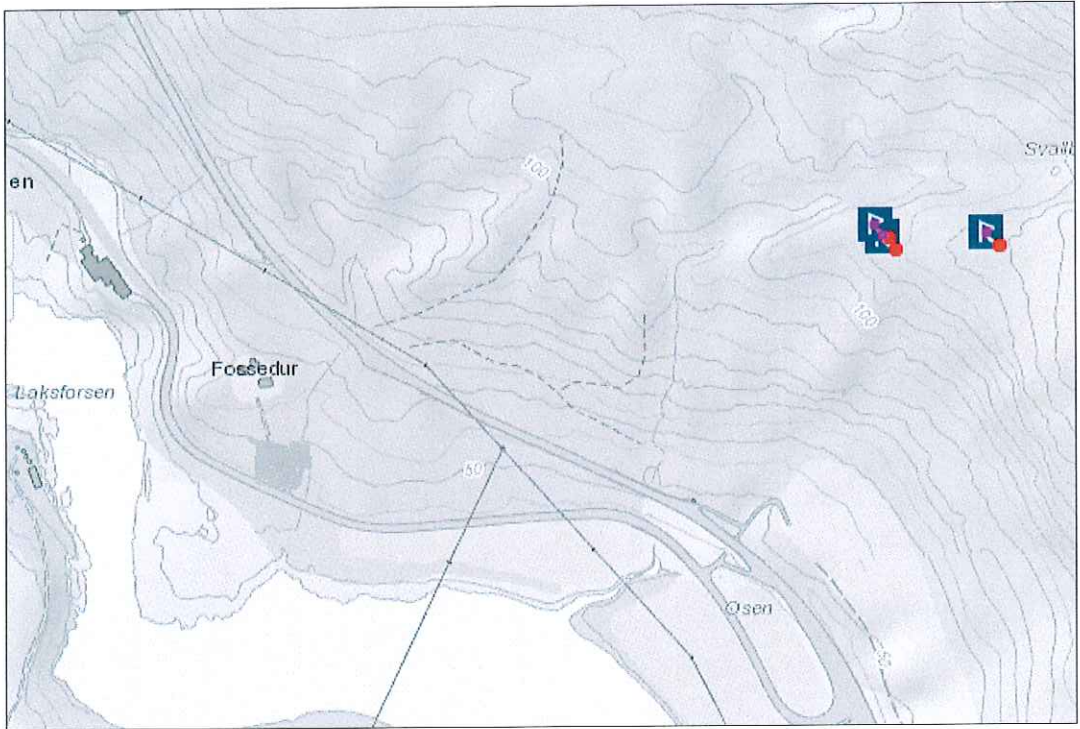
- Konstruksjon i lafteverk, vanlig saltak, torvtak med never, jord/torv over
- Tidfesting/byggeår 1800-1899, med merknaden tidlig 1800-tall, men uvisst når
- Stabburet har stått på fire påler, ca. 1 m høye. Nå sammenrast
- Pålene tatt av ved flytting i 1912 til Graneskogen
- Buret var først oppsett ved Haustreis vestre

#72: Samisk bosetningssted, Laksfors øvre. (Gnr 38 Bnr 2) 33W 421993.50 7279158.00

- 1 aernie (ildsted)
- 1 boerne (oppbevaringsrop)
- 1 grotte, antakelig også brukt til oppbevaring

Registrert ved visuell overflateregistrering.

Handlingsdel

Handlingsdelen inneholder tiltak for å bevare, forvalte, formidle og bruke kulturminnene og kulturmiljøene i kommunen. Det er viktig å finne balansen mellom bevaring og utvikling, og foreslå tiltak som sikrer at utviklingen skjer med et bevisst forhold til de verdiene og historiene kulturminnene representerer. Det er viktig å ha gode mål slik at arbeidet kan evalueres.

Under er utvalgte objekter beskrevet med mål, tiltak, ansvar, tidsplan og samarbeidspartnere. Objektene er valgt ut fra tilråding fra informanter under kulturminnekvelder samt Helgeland museum. Objektene er presentert i uprioritert rekkefølge. Objektene rapporteres årlig i vedlagte rapportskjema. Handlingsdelen må revideres årlig ut fra endrede behov og økonomiske rammer.

Eksempler på tiltak er:

- skilting, skjøtsel og tilrettelegging av kulturminner for ulike grupper
- istandsetting
- nye registreringer og formidling av disse
- publisering og formidling av planen til publikum
- oppfølging med hensynsener i arealdelen til kommuneplanen eller reguleringsplaner
- oppdatering og/eller klassifisering av SEFRAK-registrerte bygninger
- frita verneverdige bygg for eiendomsskatt

Objekt 1	Løsfunn fra steinalderen
Mål	Øke kunnskap om aktivitet i Grane fra denne tidsalderen.
Tiltak	Utvikle materiell for opplæring og opplevelse. Opprette visningssted for originaler/kopier av løsfunn
Ansvar	Helgeland museum
Samarbeidspartnere	Grane kommune Grunneiere Nordland fylkeskommune Riksantikvaren
Tidsplan	2019-2022

Objekt 2	#7 Dyregraver Tromoan
Mål	Vedlikeholde kommunens kulturminne i «Fotefar mot Nord», som viktig spor etter bosetting i Grane under jernalderen.
Tiltak	Restaurere den rekonstruerte dyregraven. Utbedre tilhørende tilrettelegging i form av sti, informasjonstavle og sittebenk
Ansvar	Grane kommune
Samarbeidspartnere	Grunneier Helgeland museum Riksantikvaren
Tidsplan	Innen utgangen av 2020

Objekt 3	#14 Kolmileovn ved Bruholen
Mål	Unngå ytterligere forringelse Informere om denne del av skogbrukshistorien
Tiltak	Lage overbygg Lage informasjonsplakat ved ovnen
Ansvar	Grane kommune
Samarbeidspartnere	Helgeland museum
Tidsplan	Innen utgangen av 2020

Objekt 4	#22 Lisetra
Mål	Bevare det mest helhetlige setermiljøet i Grane.
Tiltak	Foreta restaurering for å hindre forfall og tap av bygningsmasse Arbeide for fredning av setermiljøet Formidle historisk bruk av setra
Ansvar	Grunneier
Samarbeidspartnere	Grane kommune Helgeland museum Nordland fylkeskommune
Tidsplan	2019-2022

Objekt 5	#29 Fløteranlegg ved utløpet av Majavatn
Mål	Bevare anlegget Formidle området skogbrukshistorie
Tiltak	Jevnlig tilsyn og om nødvendig vedlikehold Bruke anlegget i undervisning/natur- og kulturturisme
Ansvar	Grunneier
Samarbeidspartnere	Grane kommunen Næringsaktører
Tidsplan	2019-2022

Objekt 6	#32 Båtskardammen med tømmerrenne
Mål	Bevare anlegget som viktig vitnesbyrd om Granes lange skogbrukshistorie
Tiltak	Sikre dammen og den rekonstruerte tømmerrenna under pågående vegbygging Utarbeide informasjonsskilt ved ny rasteplass E6
Ansvar	Statskog
Samarbeidspartnere	Statens vegvesen Helgeland museum Grane kommune
Tidsplan	2019-2020

Objekt 7	#39 Grannes gård
Mål	Bevare autentisk gårdsmiljø som fikk stor betydning for hendelser under 2. verdenskrig i Grane
Tiltak	Sikre bygningsmasse mot forfall ved nødvendig vedlikehold Bidra til å videreføre historieformidlingen til skoler og andre
Ansvar	Grunneier
Samarbeidspartnere	Grane kommune Nordland fylkeskommune Helgeland museum
Tidsplan	2019-2022

Objekt 8	#41 «Huset» i Leiren
Mål	Bevare viktig historisk bygning i Fiplingdal
Tiltak	Sikre bygningen fra forfall ved nødvendig vedlikehold Skape ny aktivitet i bygningen
Ansvar	Eier
Samarbeidspartnere	Kommunen Andre
Tidsplan	2019-2022

Objekt 9	#49 Gamle Bogfjellmo bru
Mål	Opprettholde dagens framkommelighet for mindre kjøretøy Markere brua som viktig sentrums element
Tiltak	Sikre jevnlig vedlikehold og utføre overflatebehandling Lyssetting av brua
Ansvar	Grane kommune
Samarbeidspartnere	Statens vegvesen Fylkesmannen i Nordland
Tidsplan	2019-2020

Objekt 10	#51 Trofors stasjon
Mål	Bevare et av de mest helhetlige jernbanehistoriske bygningstilgjør langs Nordlandsbanen
Tiltak	Søke fredningsbestemmelse av stasjonsbygning, to vokterboliger, lokstall og park
Ansvar	Bane Nor
Samarbeidspartnere	Grane kommune
Tidsplan	2019-2020

Objekt 11	#55 Sølvgruvene i Ner-Svenningdal
Mål	Bevare fysiske spor etter driftsperioden Formidle industrihistorien
Tiltak	Restriksjoner på endring av området ved slagghaugene Utvikle informasjonsmateriell
Ansvar	Grane kommune
Samarbeidspartnere	Grunneier Nordland fylkeskommune Andre
Tidsplan	2019-2022

Objekt 12	#64 Majavatn Kapell
Mål	Sikre kapellet og tårnet bygningsmessig og hindre forfall Formidle kirkas historie for besøkende
Tiltak	Utføre nødvendig jevnlig vedlikehold Utarbeide informasjonstavle ved kapellet
Ansvar	Grane sokn
Samarbeidspartnere	Grane kommune
Tidsplan	2019-2022

Objekt 13	#65 Mellingstangen gård
Mål	Bevare helårs samisk boplass/nybrottsbruk Formidle gårdens historie
Tiltak	Utføre jevnlig nødvendig vedlikehold Arrangement for allmennheten og grupper
Ansvar	Grunneier Maajahnjuana
Samarbeidspartnere	Grane kommune Sametinget Helgeland museum
Tidsplan	2019-2022

Definisjoner og begreper

SEFRAK (Sekretariatet for registrering av faste kulturminner) Registreringene omfatter i prinsippet alle bygninger bygget før 1900. Det eneste kriteriet for registrering var antatt alder på bygningen. Bygningene ble registrert i regi av SEFRAK i årene 1975-1995. I Grane foregikk registreringene i årene 1979-1982, og omfatter totalt 589 objekter. Det at en bygning er SEFRAK-registrert betyr ikke at bygningen har et formelt vern. Registreringen indikerer imidlertid at bygningen kan ha verneverdi, eller at den tilhører et verneverdig kulturmiljø eller kulturlandskap.

Askeladden er en nasjonal kulturminnedatabase og er et verktøy for kulturminneforvaltningen. Tilgang til databasen gis til ansatte innen sentral, regional og lokal kulturminneforvaltning, offentlig forvaltning, konsulenter, forskere og studenter. Databasen har registrert 80 objekt i Grane. Andre som er interesserte i kulturminner kan benytte kulturminnesok.no, eller [temakartet](#) basert på åpne data fra Askeladden.

Kilder og litteratur

Berg, D-A., Gustavson, I., Halse, A., Johansson, K., Nygren, K., Sandèn, E. (2013) *Kulturarv i gammelskog*.

Eivindsen, Å., Flugstad, A., Roll-Hansen Flugstad, S. ukjent år. *Guide for Grane kirke, Majavatn kapell og Fiplingdal kapell*

Forselv, E.O., Følling Eilertsen, T. (1984). *Gamle hus og andre kulturminner i Grane*. Rapport om registrering av kulturminner fra før 1900. Fylkeskonservatoren i Nordland.

Halse, A., Heggli, Halle., Ivarrud, Håmund., Tokle, Arild., Wærum, Kari., Øksendal, Kjell Magnar. (2018) *Vefsnavassdraget – 100 år med tømmerfløyting*.

Halse, A., Sandèn, E. *Kulturarvet i Nordskandinaviska Gammelskogar 2*. King2. Rapport över inventering och registrering av forn- och kulturlämningar/kulturminner i Majavatn, Norge och Ekopark Kåringberget, Sverige 2012/2013

Holm, I. (1996). *Elgjegerne fra jernalderen*. Dyregravene på Tromoan. Fotefar mot nord.

Jakobsen, K. (1990) *Vefsn bygdebok. Gardshistorie fra Grane*. Særbind III a. G.nr 34-48

Jakobsen, K. (1995) *Vefsn bygdebok. Gardshistorie fra Grane*. Særbind III b. G.nr 49-64, 202, 203

Jakobsen, K. (1996) *Vefsn bygdebok. Gardshistorie fra Grane*. Særbind III c. G.nr 65-84

Klausen, A. K. (2010). *Bergtatt i Svenningdal*. Artikkel. www.helgelandmuseum.no

KS, FKP, RA (2016). *Kulturminner og kulturmiljøer i kommunen*. Informasjonsfolder

Larsen, K.T., Trang, R.T. (2013) *Registrering av nyere tids kulturminner Grane, Hattfjelldal og Vefsn kommune*. Regional plan for Vefsna. Nordland fylkeskommune

Ljungdal, E., Nordberg, E. (2011). *Ett steg till på vägen*. Gaaltije

Samediggi Sametinget (2017). *Forvaltning av automatisk freda samiske bygninger*. Bakgrunn og status for registreringsprosjekt og prinsipper for forvaltning.

Skorpen, K. (2009). *Lakseturisme i Vefsna*. Lokalhistorisk magasin 2/09.

Svestad, A. (2004). *Verneplan Lomsdal-Visten*. Deltema kulturhistorie. Rapport arealplan 02/2004 Konsekvensanalyse kulturminner og kulturmiljø

BaneNor. (2015) *Liste over fredete, Vernede og verneverdige baner, miljøer og objekter i jernbanen*. Nasjonal verneplan for kulturminner i jernbanen

Tilskuddsordninger

[Kulturminnefondet](#)

[Norsk kulturarv](#)

[Statlige tilskuddsordninger](#)

[Private stiftelser og fond](#)

[Fortidsminneforeningen](#)

Vedlegg 1: Rapport skjema 2019

Objekt #	Status tiltak pr 10.12.2019	Videreføres / avsluttes	Deltakere
# Løsfunn			
#7 Dyregraver Tromoan			
#14 Kolmileovn Bruholen			
#21 Lisetra			
#29 Fløteranlegg Majavatn			
#32 Båtskardammen			
#39 Grannes gård			
#41 «Huset» i Leiren			
#49 Gamle Bogfello bru			
#51 Trofors stasjon			
#55 Sølvgruvene i Ner- Svenningdal			
#64 Majavatn kapell			
#65 Mellingsstangen gård			

Vedlegg 2: Registrerte tømmerfløtningsanlegg i Grane

Kommune	Navn	Type	X-koordinat (nord)	Y-koordinat (øst)
Grane	Fallan	Tømmerlense	419580	7284954
Grane	Larslia	Tømmerlense	419890	7283858
Grane	Bjorhola	Tømmerlense	420293	7282126
Grane	Sandervelta	Velte	428727	7268192
Grane	Stormoen	Velte	433433	7267238
Grane	Svartvasselve	Skådam	434919	7269696
Grane	Svartvasselve	Fløterdam	435891	7271202
Grane	Svartvatnet	Fløterdam	437391	7273874
Grane	Litlvasselve	Fløterdam	438837	7227892
Grane	Kappfjellia	Velte	435056	7266863
Grane	Veltan	Velte	437592	7267298
Grane	Storveltan	Velte	438578	7267502
Grane	Stillelvneset	Velte	441521	7268852
Grane	Berglifossen	Skådam	442409	7266942
Grane	Gulljord	Stolheis	439477	7260240
Grane	Bruhølen	Fløterdam	436301	7261022
Grane	Båtskardvatnet	Tømmerrenne	424159	7247871
Grane	Båtskardvatnet	Fløterdam, stein	424167	7247867
Grane	Båtskardvatnet	Skogstue	424186	7247795
Grane	Svenningvatnet	Fløterdam, kiste	423627	7247092
Grane	Svenningvatnet	Fløterdam, stein	423627	7247092
Grane	Svenningvatnet	Lensefeste	423578	7247057
Grane	Svenningvatnet	Naust	423624	7246914
Grane	Kjerringvatnet	To fløterdammer	422135	7240566
Grane	Sefrivatnet	Fløterdam	421132	7237787
Grane	Sefrivatnet	Naust	421216	7237693
Grane	Sefrivatnet - Kjerringvatnet	Skådam	421458	7238199
Grane	Sefrivatnet - Kjerringvatnet	Skådam	421555	7238200
Grane	Sefrivatnet - Kjerringvatnet	Skådam	421690	7238264
Grane	Sefrivatnet - Kjerringvatnet	Skådam	421692	7238286
Grane	Sefrivatnet - Kjerringvatnet	Skådam	421695	7238322
Grane	Svenningvatnet	Kanal, båtdragning	424099	7249123
Grane	Svenningvatnet	Kai	424090	7249090
Grane	Svenningvatnet	Udefinert	424118	7248299
Grane	Majavatn, utløp	Fløterdam	420931	7231179
Grane	Majavatn, på land	Fløterdam	421218	7230922

Grane	Nordre Steinvatn	Fløterdam	418467	7225695
Grane	Båfjelldalen	Velte	426491	7256729
Grane	Båfjelldalen	Fløterdam	426596	7256740
Grane	Båfjelldalen	Fløterdam	426652	7256774
Grane	Båfjelldalen	Tømmerrenne	426662	7256785
Grane	Kappskardelva	Skådam	426587	7256687
Grane	Kappskardelva	Skådam	426534	7256695
Grane	Kappskardelva	Skådam	426646	7256156
Grane	Kappskardelva	Skådam	426514	7256384
Grane	Båfjelldalen	Tømmerrenne	426593	7256730
Grane	Svenningtjønna	Naust	424504	7250083
Grane	Bjordalen	Tømmerrenne	421921	7277001
Grane	Finsåsmarka	Kanal for tømmer	422718	7272407
Grane	Bjorvatnet	Fløterdam	422127	7273589
Grane	Bjordalen	Fløterdam, betong	421884	7276980
Grane	Finsås	Lensetømmer	425795	7273265
Grane	Finsås	Lensefeste	425923	7273080
Grane	Stavvatnet	Fløterdam	419464	7264624
Grane	Langvatnet	Fløterdam	424378	7264254
Grane	Storfors	Tømmerrenne	425337	7268544
Grane	Tomasvatnet	Fløterdam	425000	7228496
Grane	Gåsvatnet	Fløterdam	418707	7247553
Grane	Bjorelva	Damstue	421968	7277023
Grane	Bjorelva	Gangbane i tunell	422238	7277024
Grane	Troia	Lense	427388	7268544

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
005/19	Komité for helse og omsorg	21.03.2019
015/19	Kommunestyret	10.04.2019
003/19	Råd for eldre og funksjonshemmede	05.04.2019

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Smittevernplan for Grane kommune 2019 - 2024

Trykte vedlegg:

15.03.2019   66367   2018 Smittevernplan

Sammendrag:

Alle kommuner er pålagt å ha en smittevernplan. Planen bygger på kravene i Smittevernloven med forarbeider og forskrifter. Planen bygger også på faglige anbefalinger som ikke nødvendigvis er nedtegnet i lov eller forskrift.

Vurdering:

Smittevernplanen har som hensikt å være et hjelpemiddel og et redskap i arbeidet for vern mot smittsomme sykdommer i Grane kommune i fremtiden.

Smittevernplanen skal beskrive generelle prinsipper for smittevern, både i normalsituasjon og i beredskapssituasjoner. Planen er også ment å legge føringer for kommunens virksomhet og prioriteringer i den grad smittevernfaglige hensyn berøres.

Smittevernloven skal sikre at helsemyndighetene og andre myndigheter setter i verk nødvendige smitteverntiltak og samordner arbeidet sitt med smittevern.

Smittevernloven skal også sikre at rettsikkerheten til den enkelte ivaretas.

Med hjemmel i smittevernloven er det gitt en rekke forskrifter som skal hjelpe til å nå disse målene.

Smittevernplan for Grane kommune er utarbeidet i 2018 av helsesykepleier Anita Nilssen i nært samarbeid med kommunelege I, Haakon Ljosland. Kommunelegen skal utføre de oppgaver innen smittevernet som pålegges i loven.

Rådmannens innstilling:

Komité for Helse- og Omsorg vedtar Smittevernplan for Grane kommune 2019 - 2024

Komité for helse og omsorg 21.03.2019:

Møtebehandling:

Rådmannens innstilling enstemmig vedtatt.

KHO- 005/19 Innstilling:

Komité for Helse- og Omsorg vedtar Smittevernplan for Grane kommune 2019 - 2024

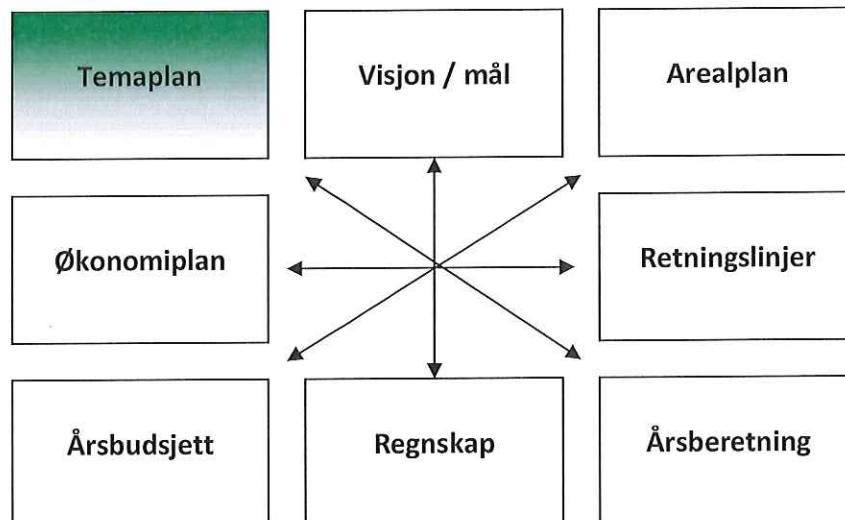

Kommuneplan for Grane Kommune

Smittevernplan

2019 ~ 2024

Forslag

Innholdsfortegnelse

Innhold

1	Innledning – forankring av planen	3
1.1	Hensikt med planen	3
1.2	Formelt grunnlag og faglige referanser	3
1.3	Kommunens oppgaver plikter og ansvar i smittevernet (SML §§6-7)	3
1.4	Kommunen og smittevernlegens ansvar	4
1.5	Sammenheng med annet kommunalt planverk	5
1.6	Kommunens og helsetjenestens organisering	5
2	Lokale forhold	6
2.1	Risikovurdering for øvrig næringsliv	6
2.2	Risikovurdering – framtidige utfordringer i kommunen	6
2.2.1	ROS-analyse	6
2.2.2	Infeksjonsepidemiologi – status og utfordringer	7
2.2.3	Næringsmidler, avfall, avløpshåndtering	7
2.2.4	Skadedyrkontroll	8
2.2.5	Helsestasjon for ungdom	8
2.2.6	Interkommunale og statlige etater som berører smittevernarbeidet	8
3	Daglig smittevern	9
3.1	Helseopplysning	9
3.2	Vaksinasjonsprogram	9
3.3	Meldesystemet for infeksjonssykdommer	10
	Gruppe A	10
	Gruppe B	12
	Gruppe C	12
4	Spesielle sykdommer	14
5	Smittevern i beredskapssituasjon	20
6	Økonomi, revisjon og planansvarlige	21
Vedlegg:		
	Plan for pandemisk influensa	22
	Tuberkulosekontroll	25
	Kontaktinformasjon/telefonliste	30

1 Innledning – forankring av planen

1.1 Hensikt med planen

Smittevernplanen har som hensikt å være et hjelpemiddel og et redskap i arbeidet for vern mot smittsomme sykdommer i Grane kommune i fredstid.

Smittevernplanen skal beskrive generelle prinsipper for smittevern, både i normalsituasjon og i beredskapssituasjoner. Planen er også ment å legge føringer for kommunens virksomhet og prioriteringer i den grad smittevernfaglige hensyn berøres.

Smittevernloven skal sikre at helsemyndighetene og andre myndigheter setter i verk nødvendige smitteverntiltak og samordner arbeidet sitt med smittevern.

Smittevernloven skal også sikre at rettsikkerheten til den enkelte ivaretas.

Med hjemmel i smittevernloven er det gitt en rekke forskrifter som skal hjelpe til å nå disse målene.

1.2 Formelt grunnlag og faglige referanser

Alle kommuner er pålagt å ha en smittevernplan. Planen bygger på kravene i Smittevernloven med forarbeider og forskrifter. Planen bygger også på faglige anbefalinger som ikke nødvendigvis er nedtegnet i lov eller forskrift.

Mest aktuelle referanser:

Lov om vern mot smittsomme sykdommer (smittevernloven)

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1994-08-05-55>

Forskrift om tuberkulosekontroll <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2009-02-13-205>

Forskrift om allmennfarlige smittsomme sykdommer

Gitt av Helse- og omsorgsdepartementet 1.1.1995 med hjemmel i § 1-3 i Smittevernloven. I denne forskriften er listet opp de sykdommer som etter Smittevernloven er å anse som allmennfarlige smittsomme sykdommer.

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1995-01-01-100>

Smittevernveileder for kommunehelsetjenesten

På nettsiden til Folkehelseinstituttet (www.fhi.no) ligger smittevernveilederen som gir faglige anbefalinger overfor helsepersonell hva angår forebygging og kontroll av smittsomme sykdommer.

De gir ikke ut papirutgave. <https://www.fhi.no/nettpub/smittevernveilederen/>

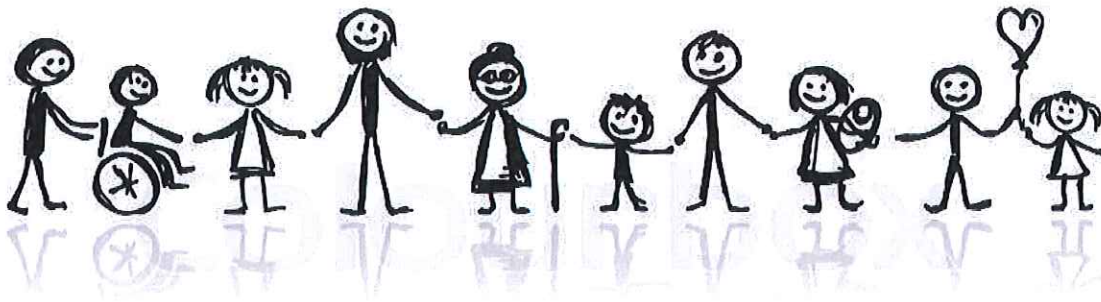
Liste over "allmennfarlige smittsomme sykdommer" fremkommer av smittevernveilederen.

Smittevernloven er videre i denne planen forkortet SML.

1.3 Kommunens oppgaver plikter og ansvar i smittevernet (SML §§6-7)

Som utgangspunkt har alle rett til smittevernhjelp overfor enhver smittsom sykdom. Den enkelte vil fra kommunenes side ha rett til relevante tjenester og tiltak fra for eksempel allmennlegetjeneste, helsesøstertjeneste, hjemmesykepleie, og også fra andre etater der det er relevant, mest aktuelt fra NAV sosial.

Rett til hjelp betyr ikke at hjelpen nødvendigvis er gratis. Dog dekker folketrygda utgifter til undersøkelse og behandling ved allmenn farlige smittsomme sykdommer.

Kommunen skal utføre de oppgaver innen smittevernet som pålegges i SML eller bestemmelser i medhold av loven, herunder

- Skaffe seg oversikt over arten og omfanget av de smittsomme sykdommer som forekommer i kommunen,
- Drive opplysning om smittsomme sykdommer og gi råd og veiledning om hvordan de forebygges,
- Sørge for at individuelt forebyggende tiltak blir satt i verk
- Sørge for at andre tiltak i SML eller kommunehelsetjenesteloven blir satt i verk.

1.4 Kommunen og smittevernlegens ansvar

Kommunens og smittevernlegens ansvar framgår bl.a. i smittevernloven, hvor det bl.a. står:

§ 7-1 Kommunens ansvar

Kommunen skal sørge for at alle som bor, eller midlertidig oppholder seg i kommunen, er sikret nødvendige forebyggende tiltak, undersøkelsesmuligheter, behandling og pleie utenfor institusjon og pleie i sykehjem eller annen kommunal helseinstitusjon, med hensyn til smittsom sykdom.

Kommunen skal også utføre de oppgaver innen smittevernet som pålegges i loven her eller bestemmelser i medhold av loven, herunder skaffe seg oversikt over arten og omfanget av de smittsomme sykdommer som forekommer i kommunen, drive opplysning om smittsomme sykdommer og gi råd og veiledning om hvordan de forebygges, sørge for at individuelt forebyggende tiltak blir satt i verk, sørge for at andre tiltak etter loven her, folkehelseloven eller helse- og omsorgstjenesteloven blir satt i verk.

Kommunen skal føre tilsyn og sørge for at reglene i loven blir overholdt og at vedtak i medhold av loven blir gjennomført.

Ved iverksetting av tiltak etter §§ 3-1 og 3-8 kan kommunen mot vederlag bruke og om nødvendig skade andres eiendom. Kommunens myndighet etter denne lov kan delegeres etter reglene i kommuneloven eller til et interkommunalt organ.

§ 7-2 Kommunelegens oppgaver

Kommunelegen skal utføre de oppgaver innen smittevernet som pålegges i loven her. I kommuner med flere kommuneleger skal kommunestyret utpeke en av dem til å utføre disse oppgavene. Det bør også utpekes en stedfortreder for denne (se kap. 4 Definisjoner avsnitt smittevernlege). I store bykommuner med bydelsforvaltning skal kommunestyret utpeke en lege til å utføre de av kommunelegenes oppgaver som angår hele kommunen eller store områder.

Kommunelegen skal

- a) Utarbeide forslag til plan for helse- og omsorgstjenestens arbeid med vern mot smittsomme sykdommer, herunder beredskapsplaner og -tiltak, og organisere og lede dette arbeidet.
- b) Ha løpende oversikt over de infeksjonsepidemiologiske forholdene i kommunen.
- c) Utarbeide forslag til forebyggende tiltak for kommunen.
- d) Bistå kommunen, helsepersonell og andre i kommunen som har oppgaver i arbeidet med vern mot smittsomme sykdommer.
- e) Gi informasjon, opplysninger og råd til befolkningen om vern mot smittsomme sykdommer.
- f) Utføre alle andre oppgaver som følger av loven eller bestemmelser i medhold av loven, og medvirke til effektive tiltak for å forebygge smittsomme sykdommer og motvirke at de blir overført.

1.5 Sammenheng med annet kommunalt planverk

Smittevernplanen er en del av kommunens generelle planverk.

Smittevernplanen vil også berøre internkontrollsystemet i helse- og omsorgstjenesten, spesielt innen legetjenesten og helsestasjonsvirksomheten.

Det er viktig at man skiller smittevernplan fra faglige rutiner/prosedyrer som må endres fortløpende, ettersom det epidemiologiske bildet endres og at samfunnet får ny kunnskap om smittsomme sykdommer.

Spesifikke anbefalinger på oppfølging og behandling av konkrete sykdommer vil derfor kun i liten grad ha berettiget plass i smittevernplanen. Det ligger til det aktuelle fagpersonell å utarbeide de spesifikke faglige retningslinjene. De ulike enhetene i helsetjenesten i Grane kommune bør ha koordinerte rutiner som kan brukes sammen med smittevernplanen i smittevernarbeidet. Disse ligger i Compilo.

1.6 Kommunens og helsetjenestens organisering

Det vises til kommunens organisasjonskart, stillingsomtaler og planverk for øvrig.

2 Lokale forhold

2.1 Risikovurdering for øvrig næringsliv

Industribedrifter, forretninger, private som yter helsetjenester og øvrige private institusjoner i kommunen forutsettes å selv ta ansvar for å følge aktuelt lovverk innen sine ansvarsområder. Det faller utenfor kommunens oppgave å utarbeide konkrete planer som berører smittevern for slike virksomheter. Kommunehelsetjenesten og smittevernlegen kan likevel være rådgivere og samarbeidspartnere overfor private i smittevernfaglige spørsmål. Smittevernlegen vil også ha tilsynsfunksjon, samt vedtaksmyndighet i visse situasjoner.

2.2 Risikovurdering – framtidige utfordringer i kommunen

I fredstid og med samfunnsfunksjoner og infrastruktur intakt, vil faren for alvorlige utbrudd av smittsomme sykdommer som rammer store deler av befolkningen i Grane kommune være svært liten.

2.2.1 ROS-analyse

Grane kommune har både norsk og samisk befolkning. Kommunen har stigende folketall og en skjev aldersfordeling med en relativ overvekt av eldre. Det er noe tilflytting fra utlandet vesentlig Litauen. – Arbeidsinnvandring-

Grane kommune har bosatte flykninger som pr. februar 2018 er 28 voksne og 17 barn. Det er ikke ventet at det skal komme flere i løpet av dette året.

Når det gjelder smittevern for denne gruppen, er det utarbeidet rutiner ved helsestasjonen og legekantoret for 1.gangssamtale/vaksinasjoner og screeningsprøver.

I forhold til tilflytting fra utlandet er det viktig å være oppmerksom på personer fra endemiske områder med smittsomme sykdommer som ikke kommer via flyktningsmottak. Her har kommunen et ansvar for å tilrettelegge helsetjenesten, for å oppdage og behandle smittsom sykdom i denne gruppen.

Smittevern i Grane kommune vil i hovedsak handle om forebygging og beredskap i forbindelse med vannbåren infeksjon, matbåren infeksjon og dråpesmitteinfeksjon, og med risiko og sårbarhet som vist i tabell 1.

Tabell 1 ROS-analyse for Grane kommune

Stor sannsynlighet	Norusvirus Øyekatarr	Rotavirusenteritt RS-virus Clamydia	Streptokokk- Infeksjoner (systemiske) Influenza	
Sannsynlig	Brennkopper Lus	Salmonellose Dyrebitt Stikkskader Kikhoste	Meningokokk- sykdom Pneumokokk- infeksjon	
Mindre sannsynlighet	Skabb Ringorm Marksykdommer	Campylobakteriose Pseudomonas- infeksjon Cytomegalovirus Hepatitt B-C Hepatitt A Gonorè	MRSA HIV-infeksjon Tuberkulose Haemophilus- influenzae (hib) E.Coli enteritt	
Lite sannsynlig	Trikomonas	Shigelliose Yersiniose Syfilis Toxoplasmose	Botulisme Listeriose Tetanus Legionellose	Pandemisk influensa
	Ufarlig	En viss fare	Farlig/kritisk	Katastrofalt

2.2.2 Infeksjonsepidemiologi – status og utfordringer

Grane kommune skiller seg ikke vesentlig epidemiologisk fra andre kommuner hva angår forekomst av smittsomme sykdommer. Det er ikke spesielt høy import av sykdommer fra utlandet.

Reise medisinsk rådgivning og vaksinasjon utføres ved legekantorene i samarbeid med helsestasjonen.

2.2.3 Næringsmidler, avfall, avløpshåndtering

Hovedansvar for kommunenes håndtering av avfall, kloakk, drikkevannsforsyning, skadedyrkontroll i kommunale bygg ligger hos teknisk avdeling.

Teknisk etat tar kontrollprøver på drikkevann etter beredskapsplan godkjent av Mattilsynet. Disse prøvene analyseres av Prebio. Svar på prøvene sendes kommunens tekniske avdeling. Det skal foreligge internkontroll og driftsinstruks for vannverkene. Grane kommune har rensesanlegg på Trofors, Grane, Majavatn, i Svenningdal og Fiplingdal. Videre beredskap i forhold til vannforsyningen skal være nærmere omtalt i kommunenes beredskapsplaner. Mattilsynet utfører på delegasjon kontroll med butikker og utsalgssteder som selger matvarer/næringsmidler der smittefare kan være en problemstilling.

Legekantoret og sykehjemmet/hjemmetjenesten skal som en del av sine internkontrollsystemer, ha rutiner for håndtering av smittefarlig avfall.

2.2.4 Skadedyrkontroll

Teknisk etat har avtale med Pelias i forbindelse med skadedyrbekjempelse i kommunalebygg.

Når det gjelder skadedyrbekjempelse og forebygging vises det til egen veileder fra folkehelseinstituttet;

<https://www.fhi.no/nettpub/skadedyrveilederen/>

Eier og bruker av bygning, innretning m.v. kan selv utføre skadedyrbekjempelse på egen eiendom. Som hovedregel skal naboer varsles. Kommunen kan pålegge eier eller bruker av bygning, innretning m.v. å iverksette tiltak for å forebygge eller utrydde skadedyr når forekomst av skadedyr tilsier dette. Når det foreligger overhengende helsefare kan kommunen forby bruk av bygning, innretning m.v til forholdet er rettet. Kommuneoverlege kan fatte hastevedtak om umiddelbar skadedyrbekjempelse dersom det er nødvendig for å hindre overhengende helsefare.

2.2.5 Helsestasjon for ungdom

Legekantoret og helsestasjonen samarbeider om forebyggende tiltak/ prevensjon/behandling og oppfølging av seksuelt overførbare sykdommer.

2.2.6 Interkommunale og statlige etater som berører smittevernarbeidet

---

Grane er tilknyttet mattilsynet region Nord, avdeling Helgeland, som har kontorsted i Mosjøen. Helse Nord RHF, skal etter SML ha utpekt en smittevernansvarlig lege som sammen med smittevernlegen i kommunen har vedtaksmyndighet ved tvangs behandling.

Smittevernlege for hele Helgelandssykehuset sitter i Sandnessjøen, Elena Michaelidou.

Når det gjelder blodprøvene, så analyseres de fleste blodprøvene ved Nordlandssykehuset mens noen sendes til Universitetssykehuset i Nord- Norge.

3 Daglig smittevern

3.1 Helseopplysning

Helseopplysning har som hovedformål å forebygge og å redusere omfanget av smittsomme sykdommer i befolkningen. Alt helsepersonell i kommunen bør innenfor sine arbeidsområder og på sine arbeidsteder bidra til informasjon og rådgivning når det er aktuelt.

Alt helsepersonell (dvs leger, helsesøstre, helsesekretærer og sykepleiere) som er involvert i individrettet pasientbehandling har et særskilt ansvar for å ha tilstrekkelige kunnskaper om smittevern. Spesielt viktig er meldeplikten om visse smittsomme sykdommer. Informasjon om smittevern kan skje gjennom ulike kanaler; eksempelvis som individrettet informasjon/veiledning, men også gjennom presse, skole, internundervisning og informasjon til spesielle grupper.

3.2 Vaksinasjonsprogram

Helsestasjonen og skolehelsetjenesten følger *Veiledning om vaksinasjon* utgitt av Folkehelseinstituttet: <http://www.fhi.no/publikasjoner-og-haandboker/vaksinasjonsboka>

Vaksinasjonsprogrammet inneholder vaksiner mot 11 sykdommer: Difteri, stivkrampe, kikhoste, infeksjon med *Haemophilus influenzae* type b (Hib), pneumokokksykdom, poliomyelitt, meslinger, kuma, røde hunder og humant papillomavirus. Fra høsten 2014 inngikk også vaksine mot rotavirussykdom i barnevaksinasjonsprogrammet. I tillegg tilbys noen barn vaksine mot tuberkulose og hepatitt B.

Dokumentasjon:

Alle vaksiner som blir gitt i Grane kommune skal registreres i SYSVAK (det sentrale vaksinasjonsregister), med tilhørende kodennummer og batchnummer. Videre skal vaksinene registreres i helsekort/journal. Dette gjelder både for barn og voksne.

Dersom barn i vaksinasjonsprogrammet av ulike årsaker ikke vaksineres, skal dette journalføres i helsestasjonens elektroniske journal.

3.3 Meldesystemet for infeksjonssykdommer

En lege skal alltid underrette smittevernlegen ved mistanke om allmenn farlige smittsom sykdom som skyldes miljøsmitte (SML § 3-6).

En sykepleier, som i sin virksomhet oppdager en smittet person, har varslingsplikt overfor smittevernlegen. Dersom vedkommende helsepersonell er usikker på om tilstanden er meldepliktig skal vedkommende konferere med smittevernlegen eller pasientens fastlege som igjen kan melde tilfellet til smittevernlegen.

Smittsomme sykdommer inndeles i gruppe A, B og C.

Enhver lege i og utenfor sykehus som oppdager eller får mistanke om sykdommer i **gruppe A** skal samme dag sende melding på fastsatt skjema til MSIS, Nasjonalt Folkehelseinstitutt og kommuneoverlegen. Hvis den smittede oppholder seg i en annen kommune enn der vedkommende bor, skal melding også sendes til kommuneoverlegen i den kommunen vedkommende oppholder seg. For tuberkulose skal melding også sendes til den lokale tuberkulosekoordinator. Det er også egen tuberkulosekoordinator ved Helgelandssykehuset avd. Sandnessjøen.

Meldingspliktige sykdommer er inndelt i ulike sykdomsgrupper; A, B og C. Hva slags informasjon MSIS kan innhente avhenger av hvilken gruppe sykdommen tilhører

"Well whatever he has, it's contagious."

Gruppe A

Disse sykdommene meldes med full pasientidentitet både fra medisinsk-mikrobiologiske laboratorium og fra diagnostiserende lege til MSIS, Folkehelseinstituttet. Kopi av meldingen fra diagnostiserende lege går også til kommuneoverlegen i pasientens bostedskommune.

Pr. 28.10.2016 inngår 62 ulike sykdommer og tilstander i denne gruppen:

- aids
- botulisme
- brucellose
- campylobacteriose

- denguefeber
- diaréassosiert hemolytisk uremisk syndrom
- difteri
- dobbeltinfeksjon med tuberkulose og hiv
- ekinokokkose
- enteropatogen *E. coli*-enteritt
- flekktyfus (epidemisk)
- giardiasis
- gulfeber
- haemophilus influenzae, systemisk sykdom
- hemoragisk feber
- hepatitt A
- hepatitt B (akutt og bærerskap)
- hepatitt C
- HPV-infeksjon som har forårsaket kreft eller forstadier til kreft
- influensa forårsaket av virus med pandemisk potensial
- kikhoste
- kolera
- kopper
- kryptosporidiose
- kuma
- legionellose
- lepra
- listeriose
- lyme borreliose
- malaria
- meningokokksykdom, systemisk
- meslinger
- miltbrann
- Middle East Respiratory Syndrome – mers
- nephropathia epidemica
- paratyfoidefeber
- pest
- poliomyelitt
- pneumokokksykdom, systemisk
- prionsykdommer

- q-feber
- rabies
- røde hunder
- salmonellose
- sars (alvorlig, akutt luftveissyndrom)
- shigellose
- smittebærertilstand og infeksjoner med mikrober med spesielle resistensmønstre
- smittebærertilstand eller infeksjoner med meticillinresistente gule stafylokokker
- smittebærertilstand eller infeksjoner med penicillinresistente pneumokokker
- smittebærertilstand eller infeksjoner med vankomycinresistente enterokokker
- streptokokk gruppe A-sykdom, systemisk
- streptokokk gruppe B-sykdom, systemisk
- tetanus
- tilbakefallsfeber
- trikinose
- tuberkulose
- tularemi
- tyfoidefeber
- vestnilfeber
- virale infeksjoner i sentralnervesystemet
- yersiniose
- zikafeber-infeksjon

Gruppe B

Disse sykdommene meldes uten pasientens navn og fødselsdato fra medisinsk-mikrobiologisk laboratorium og fra diagnostiserende lege til MSIS, Folkehelseinstituttet. Kopi av meldingen fra diagnostiserende lege går også til kommuneoverlegen i pasientens bostedskommune. I denne gruppa inngår:

- gonoré
- hivinfeksjon
- syfilis

Gruppe C

Disse sykdommer der det er nødvendig med oversikt over situasjonen, men der det ikke er nødvendig med registrering av detaljerte opplysninger om enkelttilfeller. Meldingen inneholder aidentifiserte opplysninger. Sykdommer som overvåkes i gruppe C er:

- influensalignende sykdom
- genital chlamydiainfeksjon
- smittebærertilstand eller infeksjoner med toksinproduserende *Clostridium difficile*

Varsling om utbrudd av smittsom sykdom utenfor helseinstitusjon

Leger som mistenker eller påviser et utbrudd utenfor helseinstitusjon av smittsomme sykdommer skal varsle kommuneoverlegen, som igjen varsler Fylkesmannen og Folkehelseinstituttet.

Definisjon av et utbrudd:

- Flere tilfeller enn forventet av en bestemt sykdom innenfor et område i et gitt tidsrom
- To eller flere tilfeller av samme sykdom med antatt felles kilde (utstyr, hotell/feriested, næringsmidler, vann m.v.).

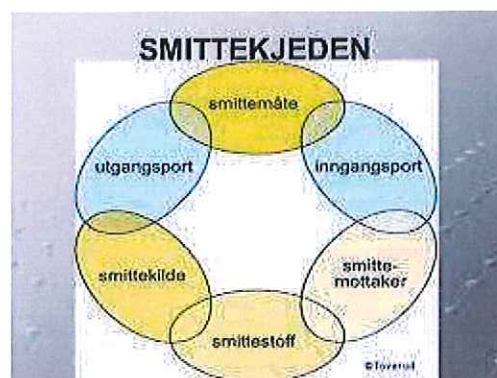
Typer utbrudd som skal varsles:

- Utbrudd av sykdommer som er meldepliktig til MSIS
- Utbrudd som mistenkes å ha sammenheng med næringsmidler (inkludert drikkevann).
- Utbrudd i helseinstitusjoner
- Utbrudd av særlig alvorlige sykdommer (andre enn dem som omfattes av MSIS), dvs. sykdommer med høy dødelighet, alvorlig sykdomsbilde eller høy komplikasjonsrate
- Særlig omfattende utbrudd

Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer

Kommunen skal ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne, jamfør folkehelseloven og forskrift om oversikt over folkehelsen.

Som ledd i oversikten skal kommunen bl.a. ha løpende oversikt over infeksjonsepidemiologiske forhold i kommunen. Den løpende oversikten skal dokumenteres på hensiktsmessig måte som en del av ordinær virksomhet.

4 Spesielle sykdommer

For spesifikke sykdomstilstander vises det til nettbasert veileder i smittevern for kommunehelsetjenesten (Smittevernboka):

<http://www.fhi.no/publikasjoner-og-haandboker/smittevernboka>

Den nettbaserte veilederen er et oppslagsverk om forebygging og kontroll av smittsomme sykdommer. Hovedmålgruppen er personell i kommunehelsetjenesten. Veilederen inneholder både temakapitler og kapitler om sykdommer a - å. Veilederen oppdateres kontinuerlig.

Nedenfor kommenteres utvalgte sykdommer kort.

✓ Tuberkulose

- For oppdatert informasjon om tuberkulose, se Folkehelseinstituttet sine hjemmesider:
- <http://www.fhi.no/publikasjoner-og-haandboker/tuberkuloseveilederen>
- Risikogruppene er eldre som kan få oppblussing av tidligere tuberkulose, innvandrere fra høyendemiske områder og alkohol- og narkotikamisbrukere. Resistensutvikling mot anti- bakterielle midler er et problem, særlig hvis ikke behandlingen blir gjennomført nøyaktig.
- Grane kommunes helsetjeneste har utarbeidet egne rutiner for tuberkulosekontroll for alle personer som bor eller oppholder seg midlertidig i kommunen. (ligger i compilo)
- Verktøy for helsepersonell; Dokumentasjons- og henvisningsskjemaer, flytskjemaer, rapportskjema, behandlingsplaner og maler oppdateres til enhver tid under linken nedenfor:
https://www.fhi.no/sv/smittsomme-sykdommer/tuberkulose/tb_skjema_maler/
- Det er også egen tuberkulosekoordinator ved sykehuset i Sandnessjøen.

✓ Ebola

- For oppdatert informasjon og råd om ebola, se Folkehelseinstituttet sine hjemmesider: <http://www.fhi.no/tema/ebola>
- Ved mistanke om ebola skal behandlende lege umiddelbart varsle smittevernlegen. Smittevernlegen varsler Folkehelseinstituttet og Fylkesmannen.
- Dersom smittevernlegen ikke er til stede, varsles stedfortredende kommuneoverlege, hvis denne ikke nås varsles smittevernvakta ved Folkehelseinstituttet, tlf 21 07 63 48.
- Bekreftede tilfeller av ebolavirus sykdom meldes på vanlig meldingsskjema til MSIS.

✓ Hepatitt B

- For oppdatert informasjon og råd om hepatitt B, se Folkehelseinstituttet sine hjemmesider: <http://www.fhi.no/artikler/?id=82749>
- Hepatitt B (gulsott) smitter gjennom blod og seksuelt samvær. Sykdommen kan i enkelte tilfeller føre til at den smittede kan være smittebærer i meget lang tid.
- Hepatitt B-vaksine tilbys spesielt utsatte grupper
- Helsepersonell som arbeider med blod-prøvetaking skal følge fastsatte prosedyrer.
- Stikk-/skjærehell skal meldes som yrkes-skade.
- Kondom er den form for prevensjon som gir smittebeskyttelse ved seksuell aktivitet.
- Det finnes flere typer hepatitt som ligner på hepatitt B, både når det gjelder epidemiologiske forhold og forebyggende tiltak. Vaksine er ikke uten videre tilgjengelig. Det finnes vaksine mot hepatitt A, som smitter gjennom næringsmidler.

✓ HIV/AIDS

- HIV smitter på samme måte som hepatitt B, men er mindre smittsom. Forebyggende tiltak er de samme. Vaksine foreligger ikke. Sykdommen er meldepliktig til MSIS, Nasjonalt Folkehelseinstitutt i gruppe A (AIDS) og gruppe B (HIV-smittet).
<https://www.fhi.no/nettpub/smittevernveilederen/sykdommer-a-a/hivinfeksjonaidss-veileder-for-hel/>

✓ Methicillin-resistente stafylokokker (MRSA)

- For oppdatert informasjon og råd om MRSA, se Folkehelseinstituttet sine hjemmesider: <http://www.fhi.no/artikler/?id=77715>
- MRSA-veileder gir nasjonale anbefalinger for smitteverntiltak som forebygger spredning av meticillinresistente gule stafylokokker i helsetjenesten.

✓ Meningokokksykdom ("smittsom hjernehinnebetennelse")

- For oppdatert informasjon og råd om meningokokksykdom, se Folkehelseinstituttet sine hjemmesider: <http://www.fhi.no/artikler/?id=82820>
- Sykdommen forekommer i to varianter, som hjernehinnebetennelse og som sepsis
- (blod- forgiftning) og kan forårsakes av flere varianter av samme bakterie (meningokokker sero-gruppe A, B, C og noen meget sjeldne varianter). Smitten overføres som dråpesmitte, d.v.s. ved hoste, nysing, drikking av samme flaske m.v., kyssing. Sykdommen rammer særlig mindre barn og ungdom 15-22 år. Sykdommen er meget alvorlig og krever rask sykehusinnleggelse, men kan være vanskelig å identifisere på et tidlig stadium.

- Det foreligger vaksine mot meningokokksykdom serogruppe A, C, W og Y. Vaksine mot serogruppe B ble tilgjengelig i Norge i 2014 og kan tilbys enkelte risikogrupper, jamfør Folkehelseinstituttets veileder.
- Vaksine for serogruppe A, C, W og Y kan tilbys utenlandsreisende.
- Informasjon er viktig, og det bør gies informasjon til russ ved videregående skoler.
- Når et tilfelle oppstår, skal det gis hurtig informasjon. I tette miljøer som internater, militærleirer, skoler, barnehager skal man unngå større forsamlinger, eventuelt sende de friske hjem, og store fysiske anstrengelser (militærøvelser og lignende) skal avlyses. Det skal gis antibiotika til medlemmer av samme husstand og svært nære kontakter, jamfør Folkehelseinstituttets veileder. Vaksine skal evt. tilbys nærkontakter (se veilederen).

✓ Miltbrann (anthrax)

- For oppdatert informasjon og råd om miltbrann, se Folkehelseinstituttet sine hjemmesider: <http://www.fhi.no/artikler/?id=82823>
- Sannsynligheten for at dette blir et problem er svært lav. Imidlertid dukket miltbrann opp for få år siden som ledd i terrorhandlinger i utlandet. Sykdommen forekommer primært hos større planteetere, husdyr som storfe, sau og hest, men også hos ville dyr. Bakteriesporene overlever i jorden i mange år. Støv kan virvles opp og pustes inn.
- Mennesker smittes hovedsakelig ved direkte kontakt med infiserte dyreprodukter. Sykdommen forekommer hos mennesker som hud-anthrax, mage-/tarm-anthrax, lunge-anthrax eller generell spredning (med utgangspunkt i de andre formene). Det er høy dødelighet ved alle former, unntatt lokaliserte, mildt forløp-ende hudinfeksjoner.
- Sykdommen smitter normalt ikke fra menneske til menneske. Sykdommen behandles med antibiotika og krever sykehusinnleggelse.

✓ Influenza

- For oppdatert informasjon og råd om influensa, se Folkehelseinstituttet sine hjemmesider: <https://www.fhi.no/sv/influensa/>

- Influenza og influensalignende sykdom (ikke bekreftet ved prøvetakning) opptrer som en årlig foreteelse om høsten/vinteren. Hvert år tilbys vaksine til befolkningen og særlig anbefales vaksinerings av utsatte grupper (kronisk syke og eldre). Vaksinen er sammensatt slik at den virker mot de virus som er aktuelle ute i verden på det tidspunktet og som kan komme til Norge i den nærmeste fremtid.
- Vaksinen varer i underkant av ett år, slik at årlig vaksinerings er nødvendig for å opprettholde beskyttelsen. Med noen års mellomrom kommer det gjerne en større epidemi og med endel års mellomrom kan det komme en verdensomfattende, alvorlig epidemi (pandemi). Influenza kan utløse en beredskapssituasjon.
- For noen år siden var svine-influenza aktuell. På grunn av influensa-virusets evne til lett å mutere, frykter man at viruset skal skifte karakter. Hvis det skjer og viruset blir farligere etter en slik mutering, har vi en særdeles alvorlig situasjon, ikke ulik spanskesyken. Det vil ta tid å utvikle en ny vaksine mot det nye viruset. De nasjonale myndigheter har innkjøpt og lagret et meget stort antall doser av et medikament som kan mildne sykdomsforløpet. To medikamenter er aktuelle: Tamiflu og Relenza. Retningslinjer om vaksinerings og bruk av medikamenter mot influensa blir gitt av de sentrale helse-myndigheter i den aktuelle situasjonen.

✓ SARS og MERS (alvorlige coronavirusinfeksjoner)

- For oppdatert informasjon og råd om SARS og MERS, se Folkehelseinstituttet sine hjemmesider: <http://www.fhi.no/artikler/?id=82850>
- SARS og MERS er alvorlige luftveisinfeksjoner som forårsakes av genetisk ulike typer coronavirus i familien coronaviridae. SARS-coronaviruset forårsaket en større global epidemi med utgangspunkt i Asia 2002-2003. MERS-coronaviruset forårsaket fra 2012 en epidemi med utgangspunkt i Midtøsten.

✓ Legionellose

- For oppdatert informasjon og råd om legionellose, se Folkehelseinstituttet sine hjemmesider: <http://www.fhi.no/artikler/?id=82774>
- Dette er en bakteriesykdom som finnes i to varianter:
  - **Legionærsykdommen** er en alvorlig lungebetennelse med høy dødelighet - **Pontiac-feber** gir et mildt sykdomsbilde uten lungebetennelse. Behandling er vanligvis ikke nødvendig.
- Legionella-bakterien finnes i vann og er vanlig i naturen. Innretninger som gir muligheter for oppvekst og som kan spre aerosol til omgivelsene utgjør et potensiale for smitte.
- Ellers må alle felles dusjanlegg kunne betraktes som potensielle smitekilder og det må være gode rutiner for oppvarming av vannet og renhold av anlegget.

✓ Poliomyelitt

- For oppdatert informasjon og råd om poliomyelitt, se Folkehelseinstituttet sine hjemmesider: <http://www.fhi.no/artikler/?id=82836>
- Poliomyelitt (polio) er en virussykdom som forårsakes av poliovirus og vil i de fleste tilfeller gi lette symptomer. Hos en liten andel opptrer alvorligere sykdom med hjernehinnebetennelse og/eller lammelser.
- Arbeidet med global utrydding anses å være i en slutfase, men har store utfordringer.
- Hovedutfordringen er å nå barn med vaksinasjon i fattige og tett befolkede områder i Pakistan og Nigeria og i konfliktområder i grenseområder mellom Pakistan og Afghanistan. Det kreves fortsatt store innsatser av affiserte land og det internasjonale samfunn for å nå målet. Verdens poliodag markeres 24. oktober.

✓ Vannbårne infeksjoner

- Sykdommer som smitter gjennom drikkevannet kan medføre betydelige utbrudd med mange syke samtidig. Ved slike epidemier er samarbeidet mellom kommunenes tekniske avdelinger, Mattilsynet og kommuneoverlegen særlig viktig.
- Avstengning og opprensning av drikkevanskilden og alternativ vanntilførsel er nødvendig. Generelt er det vannverkets ansvar at det leveres vann av tilfredsstillende kvalitet.

- Kvalitetskontroll av vannet er Mattilsynets ansvar og informasjon til befolkningen og mediene er Mattilsynets og kommuneoverlegens ansvar.
  - Helsetjenester overfor de syke er primærlegenes ansvar, herunder legevakten. Hvis epidemien får slike dimensjoner at primærlegene ikke klarer å håndtere dette og/eller helsetjenestens personell blir rammet i en slik grad at helsetjenesten ikke fungerer tilfredsstillende, er det kommuneoverlegens ansvar å organisere det videre arbeid. En kan da være kommet over i en helsemessig beredskapssituasjon.
  - For råd om kokevarsel når drikkevann inneholder bakterier, se Folkehelseinstituttet sin veileder: <https://www.fhi.no/ml/drikkevann/>
- ✓ **Matbårne infeksjoner: Lokale situasjoner**
- Sykdommer som overføres gjennom mat er et tiltakende problem og krever kontinuerlig kontroll av Mattilsynet. Generelt er det salgs- og serveringsstedets ansvar at det leveres matprodukter av tilfredsstillende kvalitet. Ved utbrudd er det Mattilsynet og kommuneoverlegens ansvar å finne årsaken til utbruddet og treffe tiltak for å stoppe dette. Informasjon til befolkningen og mediene er Mattilsynets og kommuneoverlegens ansvar.
- ✓ **EHEC-infeksjon og HUS**
- E. coli-enteritt (inkludert EHEC-infeksjon og HUS) kan gi alvorlig patologi bl.a. hos barn og skal følges opp smittevernmessig.
  - For råd om håndtering ved EHEC-infeksjoner, se Folkehelseinstituttet sin veileder: <http://www.fhi.no/artikler/?id=82709>

5 Smittevern i beredskapssituasjon

En beredskapssituasjon oppstår når:

- Det foreligger store utbrudd som rammer store deler av lokalsamfunnet og/eller samfunnet forøvrig
- Det foreligger ett eller flere tilfeller av en særdeles farlig, smittsom sykdom
- Statens Helsetilsyn melder at det er en helsemessig beredskapssituasjon
- Det foreligger en generell beredskapssituasjon

I en slik situasjon kan kommunens helsetjeneste i noen tilfeller bli hardt rammet og derfor få en betydelig redusert kapasitet. Samfunnet forøvrig kan bli hardt rammet, slik at endel funksjoner kan bryte sammen. Sykehusene kan komme til å treffe tiltak for redusere smitte innen sykehuset og om nødvendig stenge av hele eller deler av sykehuset for å verne andre pasienter. I slike tilfeller kan det bli aktuelt å opprette provisoriske behandlings- og pleieenheter innen kommunen.

I en slik situasjon skal kommunens kriseledelse tre sammen, jfr. kommunens kriseberedskapsplan.

I en beredskapssituasjon kan det bli aktuelt å omdisponere kommunens helsepersonell slik at de kan bli satt til andre oppgaver enn det de primært er vant til. Det kan også være behov for å aktivere pensjonert helsepersonell. Ved utbredt sykdom hos helsepersonell kan det bli aktuelt å bruke merkantilt personell, for å utføre enkle helsesekretær oppgaver.

Følgende tiltak kan bl.a. bli aktuelle:

- Legevakten blir døgnskuttinuerlig og får flere leger og annet personell
- Det kan bli aktuelt å stenge ordinær virksomhet ved legekantoret og kun ta mot øyeblikkelig hjelp.
- Helsestasjonens personell kan bli satt inn i andre deler av primærhelsetjenesten, også for å styrke legevakten og legekantorene
- Deltidsansatte, også i pleie-, rehabiliterings- og omsorgstjenesten, kan måtte pålegges heltidsarbeid, og ordinær arbeidstid oppheves.

Smittevernlegen har tett samarbeid med rådmannen og helse- og omsorgssjefen i forhold til organiseringen av dette arbeidet.

Helsepersonell skal varsles når en beredskapssituasjon kan oppstå, og det skal opprettes kommunikasjonskanaler, slik at personellet kan nås raskt.

Det skal opprettes direkte kommunikasjonskanal til sykehusets medisinske ledelse.

Der det foreligger vaksine eller andre medisinske forebyggende tiltak, skal følgende grupper prioriteres og i denne rekkefølge:

1. Helsepersonell som vil få en nøkkelrolle i å håndtere epidemien
2. Nøkkelpersonell for å opprettholde viktige samfunnsfunksjoner
3. Pasienter som er særlig utsatt hvis de blir syke

6 Økonomi, revisjon og planansvarlige

✓ Økonomi;

Smittevernarbeidet er innarbeidet i avdelingens ordinære budsjett.

Rett til smittevernhjelp kan ikke nektes med begrunnelse av at det ikke er budsjettdekning når hjelpen er påkrevet og etter lovverket. (Smvl § 6-1)

✓ Revisjon;

Smittevernplanen revideres hvert 4. år. Kommuneoverlegen for Grane kommuner har ansvar for å utarbeide forslag til endringer ved ordinær revisjon av planen. Kommuneoverlegen er også smittevernlege.

Ny revidert plan skal godkjennes av kommunestyret.

✓ Planansvarlige;

Følgende har utarbeidet planen: Smittevernlege Haakon Ljosland og ledende helsesøster Anita Nilssen

Vedlegg

Plan for pandemisk influensa.

Dokumenter

Nasjonalt beredskapsplan for pandemisk influensa.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonalt-beredskapsplan-pandemisk-influensa/id2354614/>

Kriseinfo.no <http://www.kriseinfo.no/Sykdom-Smitte/Influensapandemi/WHOs-seks-faser/>

Tiltak i forbindelse med pandemisk influensa.

Foreliggende Smittevernplan skal så langt det er praktisk mulig legges til grunn for forebyggende og begrensende tiltak ved eventuelle situasjoner som beskrevet nedenfor.

Faser	Beskrivelse	Merknader
Fase 1 Ingen nye virus	Ingen nye influensavirus subtyper er oppdaget hos mennesker. Et influensavirus subtype som kan forårsake infeksjoner hos menneske kan være tilstede hos dyr. I så fall anses risikoen for smitte til mennesker som lav	
Fase 2 Nytt virus hos dyr	Ingen nye influensavirus subtyper er oppdaget hos mennesker. Imidlertid sirkulerer det dyreinfluensavirus som utgjør en reell risiko for sykdom hos mennesker.	
	Pandemisk årvåkenhetsperiode	
Fase 3 Smitte til menneske(r)	Sykdom hos menneske med ny subtype, men ingen spredning mellom mennesker, eller sjeldne tilfeller av smitte til nærkontakter.	
Fase 4 Begrenset smitte mellom mennesker	Små klynger med begrenset spredning mellom mennesker, men geografisk begrenset, noe som antyder at viruset ikke er godt tilpasset mennesker.	
Fase 5 Økende, men ikke svært smittosomt	Større klynger av personer med infeksjon, men fortsatt geografisk begrenset, noe som antyder at viruset er i ferd med å tilpasse seg mennesker, men fortsatt ikke smitter lett mellom mennesker.	
	Pandemisk periode	
Fase 6 Pandemi	Økende og vedvarende smitte i den generelle befolkningen.	
	Postpandemi – Tilbake til interpandemisk periode	

For hver av disse fasene deler pandemiplanen tiltakene inn slik:

Tiltak 1	Tiltak 2	Tiltak 3	Tiltak 4	Tiltak 5
Planlegging og koordinering	Overvåking og vurdering	Forebygging og begrensnig	Respons	Kommunikasjon

For hver av fasene 2-6 ovenfor er det angitt hvilke tiltak som skal settes i verk uansett og hvilke tiltak som må settes i verk dersom Norge er berørt.

Ved utbrudd av Pandemisk influensa må kommunens kriseledelse innkallelse til møte for å vurdere forhold til fastsettelse av ekstraordinære tiltak i hht Smittevernlovens § 4-1 første ledd, § 4-6, § 4-9. I denne sammenheng er blant annet plan knyttet til vaksinasjonsstrategi aktuelt. Det vil si hvilken strategi som bør benyttes i tilfelle der etterspørselen etter vaksine er større enn tilbudet. I et slikt scenario vil vi ha ulike strategier å velge mellom i forhold til hvem som skal gis vaksine. Disse strategiene er overførbare i forhold til situasjoner som også kan oppstå lokalt i tilfelle et smitteutbrudd.

Vaksinasjon ved pandemisk influensa.

Prioritering:

Fase 1 - Ikke vaksinere noen, ingen vaksine tilgjengelig

Denne situasjonen oppstår dersom det ikke er mulig å skaffe vaksine ved import eller egenproduksjon.

Fase 2 - Vaksinasjon av personer som ivaretar viktige samfunnsfunksjoner

Vaksinasjon av personer med viktige samfunnsfunksjoner skal delvis bidra til å redusere sykkelighet og død (indirekte) og dels bidra til opprettholde nødvendige samfunnsfunksjoner. Følgende personer kan det være nødvendig å vaksinere for å opprettholde funksjoner som sikrer liv og helse:

- helsepersonell, i første rekke leger, sykepleiere og andre som arbeider i kommunehelsetjenesten.
- Ambulanspersonell
- Nøkkpersonell innen ledelse
- Nøkkpersonell i strøm, - og vannforsyningen og andre tekniske tjenester
- Personell i brannvesen og politiet

Fase 3 - Vaksinasjon av grupper med økt risiko for komplikasjoner ved influensa

Her er siktemålet å gi direkte beskyttelse til personer som av erfaring er mer utsatt for komplikasjoner, herunder død, i forbindelse med influensa. Dette er stort sett de samme som anbefales vaksine foran hver sesong.

Fase 4 - Vaksinasjon av alle

Dersom vaksinetilgangen er ubegrenset – i den grad helsevesenet har kapasitet – tilbys hele befolkningen vaksine.

Helsevesenets primæroppgave blir likevel å tilby vaksine til personer nevnt under fase 2 og 3.

Fase 5 - Vaksinasjon av personer som kan overføre influensa til personer med høy risiko for komplikasjoner

Ettersom vaksinasjonen ikke gir full beskyttelse hos alle vaksinerte i risikogruppene, kan man ytterligere redusere smitterisikoen for risikogruppene ved å redusere eksponeringsfaren fra pleiepersonell og familien. For eksempel ansatte i helsesektoren familie osv.

Fase 6 - Vaksinasjon av personer som kan overføre influensa til mange andre.

Enkelte personer med influensa kan på grunn av sin aktivitet eller sitt yrke smitte mange andre personer med viruset.

For eksempel ansatte i skoler og barnehager, skole og barnehagebarn, ansatte i transportsektoren, ansatte med skrankefunksjoner osv.

Tuberkulosekontroll

Forskrift om tuberkulosekontroll

<https://www.fhi.no/nettpub/tuberkuloseveilederen/>

- Forskrift om tuberkulosekontroll er på Lovdata revidert og gjeldende fra 1. januar 2016. Etter forskriftens § 2-1 skal alle kommuner ha et tuberkulosekontrollprogram som skal utgjøre en del av kommunens smittevernplan.
- Forskriften omhandler spesifiserte tiltak for smitteoppsporing, behandling og kontroll, sikre beskyttelse av usmittede, tilbud om forebyggende behandling for å hindre utvikling av tuberkuløs sykdom. I tillegg beskrivelse av ansvarsforhold.
- Tuberkulose er en smittsom sykdom der hovedsmitteveien er via luftveier/hoste.
- Aktiv tuberkulose påvises ved karakteristiske forandringer ved røntgen av brystet sammen med direkte påvisning av mikroben ved undersøkelse av luftveissekret. De aller fleste tilfeller skyldes dråpesmitte fra lungetuberkulose ved hoste
- Tuberkulose kan være aktiv sykdom, men det er en stor mengde personer som har latent tuberkulose som betyr at bakterien finnes "sovende" i kroppen uten å gi sykdom. Statistisk viser at så mye som 30 % av befolkningen i verden har latent tuberkulose. Tilstanden kan behandles og en utfordring for helsetjenesten i alle land er hvor mange som skal gis et slikt tilbud.
- Informasjon om retningslinjer for smitteoppsporing og tiltak finnes i Folkehelsas Tuberkuloseveileder der alle faglige retningslinjer oppdateres svært hyppig. (ligger som link over) Denne veilederen er det viktigste dokumentet for de forskjellige kommunale tuberkulosekontrollprogrammene
- Tuberkuloseundersøkelsen skal være uten utgifter for den som har plikt til å gjennomgå slik undersøkelse. Vedkommende skal få dekket reiseutgifter.

Ansvarsforhold i kommunens tuberkulosekontrollprogram

Generelt – kommunens oppgaver

I praksis vil tuberkulosekontrollen kreve et samarbeid mellom de ulike faggruppene, spesielt smittevernlegen og helsesøster. Kommunen er pliktig til å ha personell med kompetanse til å gjennomføre og overvåke tuberkulosekontrollen. Kommunen har ansvar for å påse at helsepersonell kan få nødvendig opplæring og anledning til å vedlikeholde sine kunnskaper (forskriftens kap. 4).

Videre (forskriftens kap. 4) har kommunen plikt til å dekke alle utgifter knyttet til gjennomføringen av tuberkuloseprogrammet som utføres av kommunehelsetjenestens ulike ledd. Dette gjelder også utgifter som personer påføres for å oppfylle plikt til å gjennomgå tuberkulinundersøkelse. Egenandeler kan ikke kreves.

Smittevernlegens ansvar i tuberkulosearbeidet

- Ha det faglige overoppsyn for tuberkulosearbeidet i kommunen.
- Se tuberkulosekontrollen i sammenheng med smittevernarbeidet for øvrig.
- Utarbeide tuberkulosekontrollprogram, og komme med forslag til revisjon/endringer.
- Gi råd til kommunens administrative og politiske ledelse om nødvendige tiltak.
- Vurdere behovet for kompetanseheving hos kommunens helsepersonell.
- Være et bindeledd mellom legekontor og helsestasjon / pleie- og omsorgstjeneste.
- Oversende resultat av tuberkuloseundersøkelsen og journal til kommunelegen i ny bopelskommune ved flytting av personer.
- Være bindeledd mellom sentrale/regionale helsemyndigheter og den lokale helsetjenesten.
- Ved behov delta på utskrivningsmøte på sykehus. Eventuelt kan annen lege oppnevnes til møtet dersom dette er mer hensiktsmessig, for eksempel vedkommende sin fastlege.
- Bistå regional tuberkulosekoordinator med overvåkning av forekomsten av tuberkulose.
- Lede organisering og etablering av nødvendige helsekontroller etter behov, for eksempel ved utbrudd av tuberkulose, mottak av flyktninger m.v.
- Ha ansvar for nødvendig smitteoppsporing ved utbrudd eller enkelttilfeller.
- Motta melding fra politiet / lensmannsetaten om nyankomne statsborgere som plikter å framstille seg for tuberkulosekontroll, og sørge for at dette blir fulgt opp av legene ved legekantoret.
- Holde seg faglig oppdatert, både medisinsk og juridisk, innen tuberkulosearbeidet, og gjennom helse- og sosialetatens fagledermøter og fora for øvrig bidra med nødvendig informasjon og opplæring av ansatte der det er aktuelt. Om nødvendig holde egne kurs / møter om generelt smittevern eller enkeltpasienter.
- Ved behov utarbeides faglige prosedyrer, eller godkjenne sådanne, etter behov eller etter bestemmelsene i forskrift om tuberkulosekontroll.

Helsesøsters ansvar i tuberkulosearbeidet

- Det daglige ansvar for informasjon og vaksinasjon innenfor det ordinære vaksinasjonsprogrammet, og oppfølging som står beskrevet i Folkehelsas tuberkuloseveileder mtp. dette.
- Tuberkulintesting Mantoux erstattes av IGRA test. Dette er en test som med stor sikkerhet påviser latent tuberkulose. IGRA-test alene er like presis eller bedre enn den tidligere Mantoux-testen. Man får raskt svar ved en enkel blodprøve (venepunksjon) som er mindre smertefull enn Mantoux-test. Legekantoret har tatt over ansvaret for tuberkulintesting.
- Sikre tilstrekkelig lager med vaksine og forsvarlig oppbevaring.
- Bistå smittevernlegen i tuberkulosearbeidet (jfr pkt 6.4.2), herunder informasjon og smitteoppsporing og rapportering.
- Holde seg tilstrekkelig faglig oppdatert.

Pleie- og omsorgstjenesten sitt ansvar

Pleie- og omsorgstjenesten har delegert ansvar for den praktiske gjennomføring av direkte observert behandling. Pleie- og omsorgstjenesten skal etter behov yte øvrige nødvendige tjenester rundt tuberkulosesmittede.

Meldeplikt og behandlingsansvar

LEGER som oppdager eller får mistanke om tuberkulose, skal samme dag gi melding om dette. Melding sendes uten hensyn til lovbestemt taushetsplikt. Det benyttes skjema for nominativ melding om smittsom sykdom. (MSIS)

Meldingen skal sendes smittevernlegen, regional tuberkulosekoordinator og Nasjonalt Folkehelseinstitutt.

Fastlegene har plikt til, som for øvrige listepasienter, å bistå i diagnostikk, behandling, smitteoppsporing og øvrig oppfølging av en person med mistenkt eller påvist tuberkulose.

Rutiner for direkte observert behandling (DOT).

- Denne prosedyren finnes i [Tuberkuloseveilederen](#) og ved alle tilfeller med behandlingstrengende tuberkulose knytter ansvarlig fastlege eller kommuneoverlegen umiddelbar kontakt med spesialisthelsetjenesten som har ansvaret for behandlingen.
- I hvert enkelt tilfelle utarbeides skriftlige prosedyrer og behandlingsskjema. Behandlingen gjennomføres i nært samarbeid med behandlende lege, smittevernlege og evt helsesøster.
- Pleie- og omsorgstjenesten skal, der det er nødvendig og på delegasjon fra smittevernlegen, ha ansvar for oppbevaring av tuberkulosemedikamenter til den enkelte. ”

Grane kommunes rutine for tuberkulosekontroll:

GRANE KOMMUNE Internkontroll	
HELSE - MILJØ - SIKKERHET	Godkjent av:
	Dato: 20.02.18
Rutine for tuberkulosekontroll	Side 1 av 2
	Utarbeidet av: Haakon Ljosland, Heidi Skar og Anita Nilssen

Formål:

Tidlig smitteoppsporing av tuberkulose

Område/omfang:

I følge tuberkulosekontrollforskriftens § 3-1 har følgende personer plikt til å gjennomgå tuberkuloseundersøkelse:

- Personer fra land med høy forekomst av tuberkulose som skal oppholde seg mer enn tre måneder i Norge. Alle flyktninger og asylsøkere. Asylsøkere skal undersøkes innen 2 uker etter ankomst. Øvrige innvandrere skal undersøkes så snart som mulig, helst innen 4 uker etter ankomst.

Land med høy og særlig høy forekomst av tuberkulose:

<https://www.fhi.no/sv/smittsomme-sykdommer/tuberkulose/land-med-hoy-forekomst-av-tuberkulo/>

- Personer som i løpet av de siste tre årene har oppholdt seg i minst tre måneder i land med høy forekomst av tuberkulose, og som skal *jobbe* med barn, pleietrengende eller syke. Det er arbeidsgivers plikt å tilse at undersøkelsen er utført før tiltredelse. Dette gjelder også studenter, hospitanter og au pairer.
- Andre som har vært utsatt for tuberkulosesmitte. Dette punktet åpner for pliktig undersøkelse ved berettiget mistanke i andre tilfeller enn de som er nevnt over.

Tuberkuloseundersøkelse skal gjennomføres uavhengig av BCG-vaksinasjonsstatus. Personer kan bli anbefalt tuberkuloseundersøkelse selv om de ikke omfattes av forskriften. Dette kan for eksempel være aktuelt ved ansettelse i helsevesen eller barneomsorg, der arbeidstakeren kommer fra et høyforekomstland, har vært mer enn 3 år i Norge, og resultater fra tidligere tuberkulosescreening ikke er kjent.

Ansvar og myndighet:

Politiet; Kommunehelsetjenesten mottar personopplysninger ved nye asylsøkere, flyktninger og/eller innvandrere til kommunen.

Flyktningekonsulenten; Kommunehelsetjenesten mottar personopplysninger ved bosetting av flyktninger

Kommunehelsetjenesten; Gjennomfører tuberkuloseundersøkelser etter gjeldende forskrifter og retningslinjer.

Grane kommune som arbeidsgiver; Ved ansettelse i barneomsorg, helse- og omsorgstjenester; Eget skjema skal fylles ut av arbeidstaker og leveres arbeidsgiver før oppstart av arbeidet. Dette er arbeidsgivers ansvar, skjema i link under.

<https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/tema/tuberkulose/tuberkuloseundersokelse-for-arbeid-innen-barneomsorg-helse--og-omsorgstjenesten-pdf.pdf>

Beskrivelse:

Kommunehelsetjenesten gjennomfører tuberkuloseundersøkelser etter gjeldende forskrifter og retningslinjer. Vi følger de flytskjema som ligger under linken:

https://www.fhi.no/sv/smittsomme-sykdommer/tuberkulose/tb_skjema_maler/

I tillegg til flytskjemaene ligger dokumentasjons- og henvisningsskjemaer, rapportskjema, behandlingsplaner og ulike maler. Her ligger også innkallingsbrev på 21 språk.

Lege henviser til rtg.thorax og skriver ut rekvisisjon på IGRA ut fra flytskjemaet. Helsesøster følger opp med vaksinasjoner.

Ved spørsmål kan Tuberkulosekoordinator for Helgelandssykehuset kontaktes. Hun sitter i Sandnessjøen, tlf.nr 750 65100.

Dokumentasjon av gjennomføring og resultat av undersøkelsene; Dette skal dokumenteres i journalen på legekantoret. Når det er barn i barnehage og skole, registreres det også på barnejournalen på helsestasjonen.

Henvisning til spesialisthelsetjenesten på skjema ved funn.

Referanser:

Tuberkuloseveilederen: <https://www.fhi.no/nettpub/tuberkuloseveilederen/>

Avviksbehandling:

Avvik behandles etter beskrevne retningslinjer.

Distribusjon:

Prosedyreperm på helsestasjon.

Prosedyreperm på legekantoret.

Compilo

KONTAKTINFORMASJON/TELEFONLISTE

Instans/navn	Telefon	Nettadresse/merknader
Folkehelseinstituttet	21 07 70 00	www.fhi.no
Nordlandssykehuset Bodø	75 53 40 00	
Smittevernlege for Helgelandssykehuset; Elena Michaelidou	75 06 53 85	Elena.michaelidou@helgelandssykehuset.no Sitter ved avd. Sandnessjøen
Fylkesmannen i Nordland avd. helse- omsorg og sosialetjenester.	75 53 15 22	
Mattilsynet avd. Helgeland	22 40 00 00	Avd.sjef tlf: 22 77 89 02
Mosjøen apotek	75 11 30 00	www.apotek1.no
Smittevernvakta ved FHI(døgnbemannet for helsepersonell)	21 07 63 48	
Tuberkulosekoordinator, Helgelandssykehuset avd. Sandnessjøen	75 06 52 44	Til stede tirsdag/onsdag og torsdag kl 07.30- 13.45

Vedtatt i Grane kommunestyre __ / __ / _____, sak __ / ____

Grane kommune

ArkivKode: FE - 125
Arkivsak: 13/175
JournalpostID: 19/811
Saksbehandler: Arne-Martin Husby
Dato: 04.03.2019

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
012/19	Formannskapet	13.03.2019
018/19	Nærings- og naturforvaltningskomite	20.03.2019
016/19	Kommunestyret	10.04.2019
004/19	Råd for eldre og funksjonshemmede	05.04.2019

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Næringsplan for Grane kommune 2019 - 2022

Trykte vedlegg:

14.03.2019 66438 Tiltaksplan Næringsplan - Forslag

Sammendrag:

Grane Næringsutvikling AS har på oppdrag fra Grane kommune revidert næringsplanen og utarbeidet et forslag til Næringsplan for Grane kommune. Jfr. vedlegg.

Næringsplanen gjelder for perioden 2019 – 2022 og inkluderer nå også landbruksnæringen. Planen er utarbeidet i tett samarbeid med næringsliv, administrasjonen og politikere. Grane Næringsutvikling AS har avholdt en rekke dialogmøter i løpet av planprosessen for å få innspill og diskusjon rundt mål og tiltak som har betydning for næringsutvikling og bosetting.

Vurdering:

Planen omfattes av faktainformasjon om Grane kommune og kommunens næringsliv, samt delmål og tiltak for de ulike næringene.

Rådmannens innstilling:

Forslag til Næringsplan for Grane kommune vedtas for perioden 2019 – 2022.

Formannskapet 13.03.2019:

Møtebehandling:

Viktige moment/innspill:

- Dette er en tiltaksplan til næringsplan.
- Bør få på plass en næringsplan etter ny kommuneplan og ha en mer langtidsmålsetning i forhold til målene i denne planen.
- Trafikksikkerhetsplan bør være med i infrastruktur i denne planen som et innspill fra formannskapet.
- Veldig bra at så mange har vært med i prosessen.
- Bør få samme forside som de andre planene i Grane kommune.

Rådmannens innstilling enstemmig vedtatt.

FS- 012/19 Innstilling:

Forslag til Tiltaksplan for Næringsplan for Grane kommune vedtas for perioden 2019 – 2022.

Nærings- og naturforvaltningskomite 20.03.2019:

Møtebehandling:

Rådmannens innstilling enstemmig vedtatt.

NNF- 018/19 Innstilling:

Forslag til Næringsplan for Grane kommune vedtas for perioden 2019 – 2022.

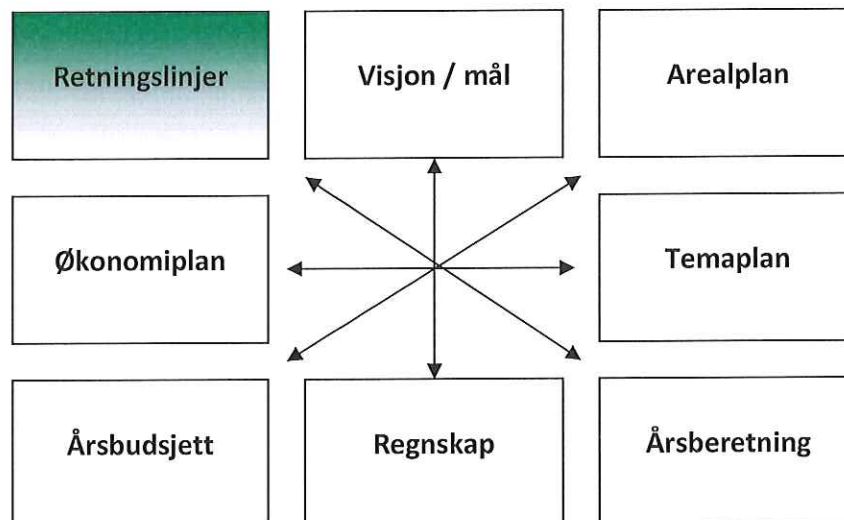

Kommuneplan for Grane Kommune

Næringsplan

2019 ~ 2022

Forslag

1 INNLEDNING

Grane kommunes tidligere næringsplan gjaldt for perioden 2014-2017, og innbefattet ikke landbruksnæringen. Iht. Grane kommunes vedtatte planstrategi av KS-069/16 for perioden 2016-2020 skulle næringsplanen revideres i 2018. Revisjonen skulle også omfatte landbruket.

Planprosess for næringsplan ble vedtatt i FS-014/18: «Grane næringsutvikling as (GNU) engasjeres til å revidere næringsplanen for perioden 2019-2022 for Grane kommune.»

Planprosessen har blitt noe forsinket i forhold til vedtaket, pga. arbeidskapasitet ved GNU.

Lokale og regionale prosesser som pågår i løpet av planperioden bidrar til å legge føringer for næringsarbeidet:

Igangsetting av Veipakke Helgeland, sentrumsutvikling i Troforsområdet, bolystprosjekt, Grane som nasjonalparkkommune, Vefсна regionalpark samt friskmelding av Vefsnavassdraget med oppstart av et begrenset fiske fra 2018.

Grane kommune er en distriktskommune. For å være konkurransedyktig må kommunen være attraktiv som bosted for en rekke typer arbeidskraft. Tilgang på et variert tilbud av boliger og attraktive boligtomter, samt næringsareal er i dag en knapphetsfaktor for videre næringsutvikling.

Næringsutvikling er avhengig av vekst i folketallet og satsing på bolyst vil derfor være en viktig premisse for å lykkes. Rammene for dette arbeidet legges gjennom kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.

Planen er utarbeidet i tett samarbeid med næringsliv, administrasjon og politikere i Grane kommune. Det er holdt en rekke dialogmøter i løpet av planprosessen, for å få innspill og diskusjon rundt mål og tiltak som har betydning for næringsutvikling og bosetting.

2 HOVEDMÅL

Grane kommune vedtok i KS-069/16 nye planstrategier og endret visjon og satsingsfelt som kommuneplanens samfunnsdel skal bygge på. Grane kommunes nye visjon er:

«Der elver og mennesker møtes skapes trivsel og muligheter»

Grane kommunes nye satsingsfelt:

- a. Arbeidsplasser og kompetanse
- b. Bolyst og inkludering
- c. Nordlands beste folkehelsekommune
- d. Kommunen som tjenesteyter og arbeidsplass

Målet med næringsplanen er å nå kommunens visjon ved å:

- ❖ Være et redskap for politiske beslutninger og faglige vurderinger innenfor næringsarbeid
- ❖ Forankre og styre næringsarbeidet i kommunen
- ❖ Tilrettelegge for god og strukturert samhandling mellom Grane kommune, Grane Næringsutvikling as, lokalt næringsliv og eksterne parter
- ❖ Ha gode prosesser for å oppnå planens mål

3 ORGANISERING AV NÆRINGSARBEIDET I GRANE KOMMUNE

Grane Næringsutvikling as (GNU):

Visjon: *Grane næringsutvikling as skal bidra til positiv og bærekraftig utvikling av næringsliv og lokalsamfunn.*

Selskapet skal:

- Bidra til styrking og utvikling av eksisterende arbeidsplasser
- Bidra til etablering og nyskaping, bl.a. ved å ivareta førstelinjetjenesten for Grane kommune
- Initiere og lede næringsrelaterte prosjekter
- Tilrettelegge for kompetanseheving

Grane Næringsutvikling as ble stiftet i 2009, med Grane kommune som hovedaksjonær med 51 % av aksjene.

Selskapets styre er ansvarlig for virksomheten, og det er ansatt en daglig leder for utøvelse av driften.

Grane kommune:

Kommunen, ved avdeling teknisk/næring ivaretar de forvaltningsmessige deler av næringsarbeidet, spesielt innenfor jordbruk, skogbruk og reindrift. Avdelingen har rolle som førstelinjetjeneste i forhold til Innovasjon Norge. Avdelingen behandler søknader til kommunens næringsfond, mens søknader til Næringsfond Vefsna behandles av rådmannen.

4 FORANKRINGER OG FØRINGER FOR PLANEN

NASJONALE:

Det gis viktige føringer og rammer for næringsarbeid gjennom nasjonale planer, St. meldinger og nasjonale strategier. Det vil bli for omfattende å gi en oversikt over disse her. Skal det sendes søknader på nasjonale midler bør det i hvert tilfelle forankres i aktuelt plandokument.

REGIONALE:

Nordland fylkeskommune (NFK):	Fylkesplan for Nordland 2013-2025 Regional plan Utviklingsprogram Nordland (UPN) 2017, med tilhørende strategier, eks: <ul style="list-style-type: none"> - Et nyskapende Nordland – Innovasjonsstrategi for Nordland 2014-2020 - Strategi for reiseliv og opplevelsesnæring i Nordland 2017-2021 (besøksforvaltning) - FoU-strategi for Nordland 2013-2025 - Strategi for stedsutvikling Nordland (FT-sak 040/2015) Regional plan for Vefsnavassdraget (FT-sak 071/14) Regional plan for landbruk i Nordland 2018-2030: «Et bærekraftig og nyskapende landbruk i Nordland»
Fylkesmannen i Nordland (FM):	Regionalt bygdeutviklingsprogram for landbruket i Nordland(RBU) 2019-2022 Rapport nr. 8/2018 RBU består av tre hovedelementer: <ul style="list-style-type: none"> -Regionalt næringsprogram(RNP) -Regionalt miljøprogram(RMP) -Regionalt skog- og klimaprogram(RSK)
Helgeland regionråd (HR): Vefsna regionalpark:	Strategisk plan Helgeland regionråd 2018-2021 Parkplan Vefsna regionalpark 2017-2027

LOKALE:

Grane kommune:	Kommuneplanens samfunnsdel 2011-2021 Kommuneplanens arealdel Kommunal plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2019-2022 (vedtas høsten 2019) Kulturminneplan 2019-2022 Boligsosial handlingsplan
Hattfjelldal kommune:	Strategisk kommuneplan for Hattfjelldal kommune 2006-2018 (fungerer inntil ny plan vedtas)
Vefsn kommune:	Strategisk næringsplan 2017-2022

5 FAKTA OM GRANE KOMMUNE:

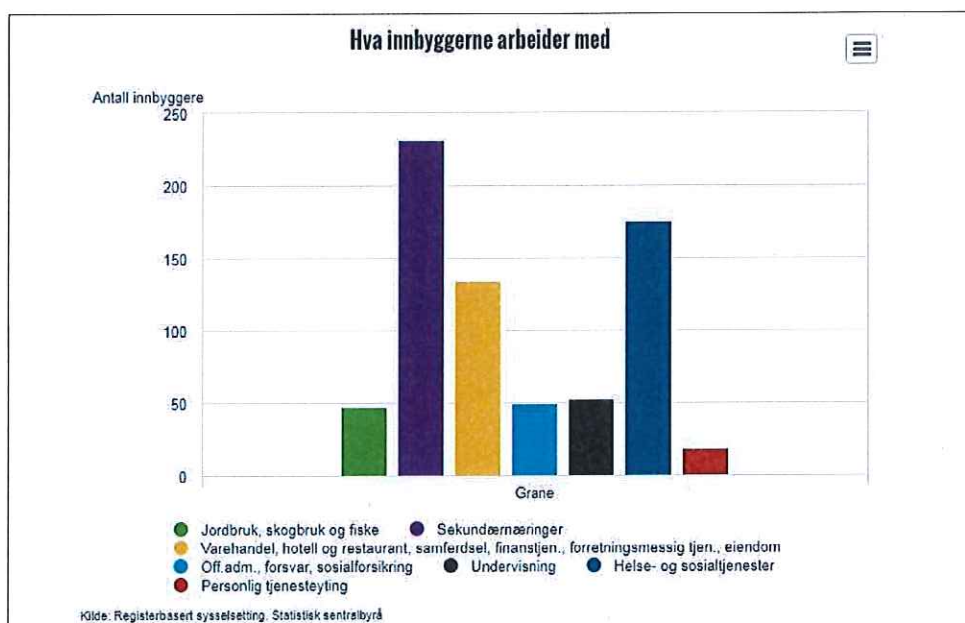
Innbyggertall

pr. 3. kvartal 2018 er 1494 personer. En nedgang siden 2000 på 158 personer, men en oppgang siden 3. kvartal 2016 på 27 personer

Bolig:

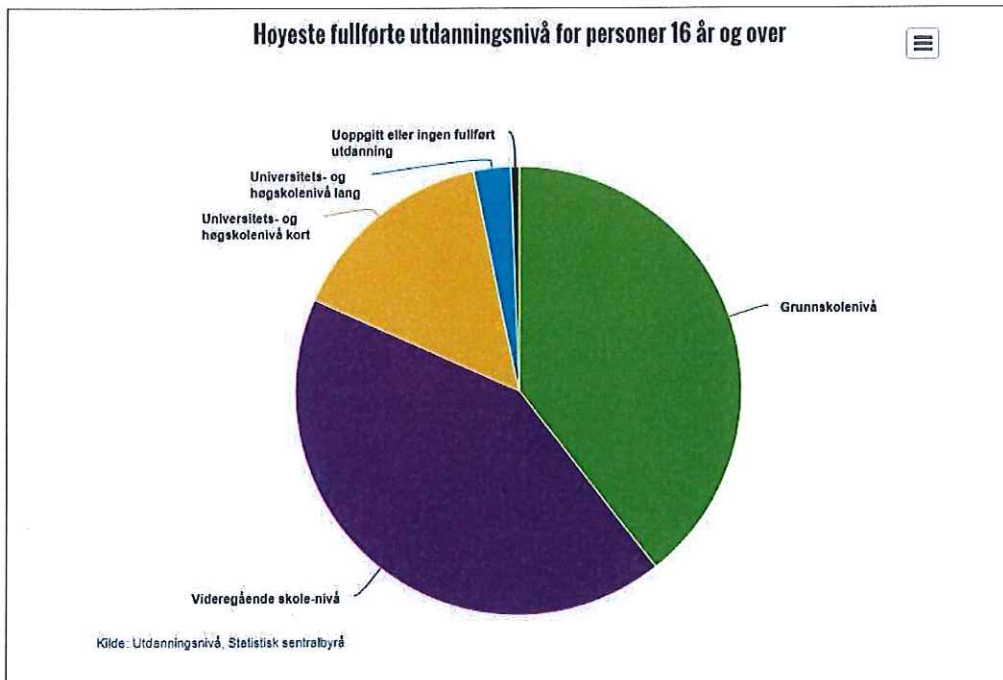
700 boligenheter i Grane pr. 2018
747 hytter/fritidshus i Grane pr. 2018

Arbeid:

Landbruk:	47 personer	(7 %)
Sekundærnærings:	231 personer	(33 %)
Handel/service:	134 personer	(19 %)
Offentlig adm.:	49 personer	(6 %)
Undervisning:	52 personer	(7 %)
Helse og sosial:	175 personer	(25 %)
Pers. tjenesteyting:	18 personer	(3 %)
Sum:	706 personer	(100 %)

Høyeste fullførte utdanning:

Uoppgitt eller ingen fullført utdanning:	7 personer	(0,6 %)
Grunnskolenivå:	477 personer	(40 %)
Videregående skole-nivå:	511 personer	(42 %)
Universitets- og høyskolenivå kort:	183 personer	(15 %)
Universitets- og høyskolenivå lang:	32 personer	(2,4 %)
Sum	1210 personer	(100 %)

Arbeidsledige pr juli 2018 var 6 personer (0,8%)

6 NÆRINGSLIVET I GRANE

Grane kommune er en utmarkskommune der primærnæringene har stor betydning. Bosetning og produksjon foregår i dalfører som utgjør en liten andel av kommunens totale areal. Reindrift drives i hele kommunens areal.

Kommunen har industritradisjon helt fra 1880-tallet med både sølvgruvedrift, videreforedling av tre og storstilt skogsdrift (Engelskbruket). Hjørnesteinsbedriften Norgesvinduet Svenningdal as feiret i 2018 100 års jubileum. Bedriften driver i en konkurranseutsatt bransje og et krevende marked som påvirkes av internasjonale konjunkturer. Til tross for dette har antall ansatte økt de siste år og vil ligge på ca. 105 årsverk for 2019. En økning på 14 årsverk siden 2017.

Grane kommune er selv den største arbeidsgiveren i kommunen, med 171 ansatte fordelt på 139,7 årsverk.

Det har vært store endringer også i Grane kommune på grunn av sentralisering, rasjonalisering og digitalisering. Dette har gitt omstilling, nedlegging eller reduksjon i antall arbeidsplasser i mange næringer samt offentlige virksomheter. Kommunen har over tid hatt stor nedgang i antall offentlige arbeidsplasser; NSB, Jernbaneverket, Posten, Skatteetaten, Telenor, Statens Vegvesen, Tannhelsetjenesten, Statskog m.fl.

Grane kommune har en forholdsvis stor utpendling til nabokommunene Vefsn og Hattfjelldal. Det er også sysselsatte som pendler lenger, særlig innenfor olje-, bygg- og anleggsvirksomhet.

Næringslivet for øvrig kjennetegnes av mange små bedrifter, som hver for seg kan være sårbare og lite utviklingskraftige. Bygg og anlegg, samt service og handel utgjør en vesentlig del av disse.

På den annen side kan disse småbedriftene ha et potensial for utvikling gjennom samarbeid eller klyngedannelse. Mange små bedrifter bidrar også til spredning av risiko. En økning på en til 2 ansatte i disse bedriftene vil gi stor sysselsetting.

Reiselivet har de siste årene hatt en positiv utvikling i kommunen, med flere nyetableringer. Satsing med basis i bla. fiske, vandring, snøscooter og annen vinteraktivitet, overnatting samt lokal mat har fortsatt et betydelig utviklingspotensial.

Antall sysselsatte i landbruket har hatt en betydelig reduksjon de siste år. Antall gårdsbruk i aktiv drift er redusert fra 56 i 1996 til 35 i 2018. Samtidig har de fleste gårdsbrukene fått styrket sitt driftsgrunnlag gjennom nydyrking, langsiktig leie av jordbruksareal, og betydelig utvidelse av buskapen. Færre og større bruk har vært endel av statlig landbrukspolitik, og nevnte utvikling har skjedd både i Grane og i øvrige landbrukskommuner. I samme 20-årsperiode har antall dekar jordbruksareal i drift økt med nærmere 20 % i Grane. Antall melkekyr er omtrent uforandret, antall kjøttfe er i økning, mens antall vinterfôra sau har gått noe ned. Det utbetales ca. 18 millioner kroner årlig til landbruket i Grane i form av produksjonstilskudd, avløser tilskudd og pristilskudd.

Jordbruk:

Innenfor jordbruket ble det i 2018 søkt om produksjonstilskudd for 35 bruk, fordelt på følgende produksjoner.

Melkeprodusenter:	10
Saueprodusenter:	14
Gris kombinert:	1
Gris slaktegris:	1
Kjøttfe:	3
Forprodusenter:	3
Potetprodusenter:	3
Hjorteoppdrett:	1
Egg- og bærproduksjon:	1
Osteprodusent:	1
Honningprodusent:	1

Skogbruk:

Grane kommune hadde størst avvirkning, mest utført skogplanting og ungskogpleie av alle kommunene i Nordland i 2017.

Tall for Grane 2018:

Avvirkning	34 538 m3 totalt, derav 20 494 m3 hos private grunneiere og 14 043 m3 hos Statskog
Skogplanting	184 050 stk
Ungskogpleie	553 daa
Veibygging	700m helårsvei v.kl.3

Reindrift:

Det drives reindrift i hele Grane kommune, og kommunen er en del av det sørsamiske området. Reindriftsutøvere bosatt i Grane kommune har beitedistrikt som strekker seg over flere kommuner, og også over riksgrensen. Det er tre reinbeitedistrikt innen våre kommunegrenser: Byrkije, Jillen-Njaarke og Voengelh-Njaarke. Innen hvert distrikt driftes reinen av familieforetak, siida-andeler. Antall siida-andeler med adresse i Grane (av totalt): Byrkije 2 (3), Jillen-Njaarke 3 (3) og Voengelh-Njaarke 3 (6). Hvert reinbeitedistrikt har egne distriktsplaner.

7 OM PLANEN

Målsetningen har vært i likhet med den forrige planen vært å utarbeide et oversiktlig og kort dokument, slik at den kan fungere som et arbeidsdokument for både Grane næringsutvikling as, kommunens administrasjon og politikere. Gjennom delmål, systematisk evaluering av måloppnåelse og kurs, legges det opp til et strategisk og resultatorientert næringsarbeid. Hoveddelen omhandler delmål og tiltak. Det er valgt en faglig inndeling i kategoriene primærnærings, reiseliv, styrking og utvikling av eksisterende bedrifter, infrastruktur og annet. Inndelingen utelukker ikke at delmål eller tiltak også kan høre inn under flere kategorier. Delmål og tiltak er bygget på kartlegging av utvikling innenfor de ulike sektorene i næringsliv i kommunen. Ansvarlig for tiltaket er oppført med uthevet skrift. De andre som er oppført er naturlige samarbeidspartnere. Ansvarlig for tiltaket er den som tar initiativ og sørger for framdrift i tiltaket.

8 DELMÅL OG TILTAK

Delmål	Tiltak	Ansvarlig
Landbruk (jord- og skogbruk samt reindrift)		
Hindre tap av dyrket og dyrkbar jord	Sette jordvern på dagsorden, i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel	Grane kommune
God dialog mellom næringen og lokal forvaltning	Opprette landbruksforum	Grane kommune
	Gjennomføre årlige dialogmøter mellom reindriftnæringa, kommunen og GNU	Grane kommune
Styrke lokal landbruksnærings	Stimulere til etablering av nye og utvidelse av eksisterende produksjoner	Grane kommune
	Stimulere til økt lokal videreføring	Grane kommune og GNU
	Etterspørre FRAM-program eller tilsvarende	Landbruksnæringa i samarbeid med GNU
	Opprettholde og markedsføre tilskudd gjennom Grane landbruksfond	Grane kommune

	Øke beitebruken i utmarka, og redusere tap av sau og rein til rovvilt ved dialog med forvaltningsmyndighetene og beitenæringa om aktuelle tiltak	Grane kommune og næringsaktører
Øke rekrutteringen	Elevbesøk hos landbruksaktører	Lokale næringsaktører og Grane kommune
	Arrangere og formidle kurs, eks motorsagkurs	Grane kommune og GNU
Opprettholde et godt veterinærtilbud i Grane	Prioritere økonomiske virkemidler og annen tilrettelegging for veterinærtjeneste i Grane	Grane kommune
Skape næring av bioenergi i Grane	Vurdere bioenergi i kommunale bygg	Grane kommune
	Legge til rette for kunnskapsdeling	GNU , med aktører og virkemiddelapparat
Ivareta psykososialt miljø i landbruket	Etablere og videreutvikle regional beredskapsgruppe for håndtering av ulykker, kriser, vanskelige situasjoner	Grane kommune som lokal pådriver
Sikre landbrukets behov ved samferdselsprosjekter	Ta initiativ til dialog i samferdselsprosjekter med betydning for landbruket i Grane (E6/jernbane)	Grane kommune
Reiseliv og opplevelse		
Utvikle reiselivet	Gjennomføre reisemålsutvikling iht. Innovasjon Norges håndbok. 1. Kartlegging 2. Strategi 3. Gjennomføring	Vefsna regionalpark og aktørene, i samarbeid med kommunene
	Utfordre Statskog og andre rettighetshavere til større lokal verdiskaping av utmarksressursene (fisk, vilt, med mer)	Grane kommune og GNU
	Kursing av aktører for bedre synliggjøring på digitale plattformer	GNU og Vefsna regionalpark
	Studietur for rettighetshavere og grunneiere ved Vefsna	GNU , Grane kommune og aktørene

Vefsna regionalpark skal bli en foretrukket samarbeidsarena for tiltak innen natur og kultur som best løses regionalt	Gjennomføre hensiktsmessige samhandlingsmøter om for eksempel - infrastruktur langs Vefsna inkl. laksetrapper - utfordringer for grunneiere uten fiskerettigheter i Vefsna - vegetasjonsrydding langs vassdragene	Vefsna regionalpark
Økt lokal verdiskaping av vinterturisme	Drifte vinterløyper (scooter/ski)	Grane kommune og frivillige aktører
	Utvikle servicefunksjoner i forbindelse med vinterløyper	Lokale aktører og GNU
Styrke handels- og serviceaktører i sentrum	Opprette sentrumsforum for dialog og informasjon	GNU og aktørene
Bli en god vertskapskommune for besøkende	Gjennomføre «pepp»-/infomøter for reiselivsbedrifter, servicebedrifter og kommunens servicetorg i forkant av hver sommersesong	GNU, Grane kommune og aktørene
	Ferdigstille og gjennomføre skiltplan for Vefsnaregionen	Vefsna regionalpark
Bidra til at nasjonalparkene blir et aktivum for nærings- og samfunnsutvikling i Grane	Forankre og oppfylle kriterier for godkjenning etter merkevaren Norges nasjonalparker, og søke status som nasjonalparkkommune.	GNU, Grane kommune, nasjonalparkstyrene og aktører
	Delta i samarbeid med de andre nasjonalparkkommunene i området angående nasjonalparkinformasjon, tilrettelegging og reiseliv for å få flere besøkende gjennom flere og bedre produkter og aktiviteter	GNU, Grane kommune, nasjonalparkstyrene og aktører
	Bruke muligheten E6-utbyggingen gir for å profilere nasjonalparkene og naturkvalitetene for øvrig i stedsutvikling. (Kobles til kapittel om stedsutvikling)	GNU, Grane kommune, nasjonalparkstyrene og aktører
Sikre og utvikle utvalgte kultur-/naturattraksjoner i Grane	Vurdere etablering av statlig sikra friluftsområder (eks. Laksfors, Lisetra og Stavassgården)	GNU og Grane kommune
Opprettholde campingplass drift i Grane	Sørge for god skilting Ha dialog med aktørene	GNU og aktørene

Utvikling og styrking av lokale bedrifter		
Tilrettelegge for gründeretablering	Tilby kontor-/verkstedlokaler til gunstig pris	Grane kommune i samarbeid med GNU
Økt bruk av lokale tilbydere ved kommunale og lokale bedrifters innkjøp og oppdrag	Bekjentgjøre oppdrag/behov blant lokale tilbydere og entreprenører	Grane kommune og lokale bedrifter
Knoppskyting ut fra Norgesvinduet og andre bedrifter	Skape møteplasser og kontakt med aktuelle kompetansemiljøer	GNU i samarbeid med bedrifter
Utvikle entreprenørskap hos ungdom i Grane	«Gründercamp» i sommerferien for ungdom i Grane, arrangert ved for eksempel Norgesvinduet	GNU i samarbeid med Norgesvinduet og andre bedrifter
Skape positivt omdømme for næringslivet	Presentere «Månedens bedrift» i Grane Bygdeblad og på digitale plattformer	GNU
Styrke bedrifter i Grane mht. økt ekstern kapital (kompetanse/finansiering)	Kartlegge status og arrangere møteplass	GNU
Kontinuitet i familiebedrifter	Møte/kurs om generasjonsskifte	GNU
Øke kompetansenivået i næringslivet i Grane	Promotere desentraliserte utdanningsmuligheter og lokal karriereveiledning v/ - presentasjoner i lokale medier - videreformidle kursinvtasjoner	GNU og HaG-Vekst
	Utvikle samarbeid mellom skole og næringsliv	GNU og skolen
Større lokal verdiskaping av hytter og fritidsboliger i Grane	Kartlegge behov Arrangere møter mellom hytteeiere og aktører	GNU og aktører
Infrastruktur		
Stedsutvikling Trofors	Initiere og lede forprosjekt som en innledning til kommunedelplan for Trofors (inkl. nye boligtomter, Trofors som nav for kommunen, adkomst Norgesvinduet, informasjonsskilt, turstier, sykkelutleie, mm)	Grane kommune og GNU
Utvikle nye næringsarealer, inkludert avkjørsler E6 og mulig truckstop ved E6	Kartlegge behov	Grane kommune i samarbeid med grunneiere
	Innlede reguleringsprosesser i aktuelle områder	

God fiberdekning i hele Grane	Skaffe finansiering og etablere samarbeid mellom aktører og brukere	Grane kommune
Godt veinett i hele kommunen	Sikre framkommelighet på veier og bruer ved godt vedlikehold og oppgraderinger	Offentlige og private veieiere
Annet		
Økt fokus på regionale saker med betydning for Grane	Flere samhandlingsmøter mellom kommunen og GNU	Grane kommune og GNU
	Bidra aktivt i Helgeland regionråd	Grane kommune
Kartlegge muligheter for næringsutvikling i Grane basert på lokale geologiske ressurser	Innhente kunnskap og lage et oversiktsdokument	GNU

9 IMPLEMENTERING OG OPPFØLGING AV NÆRINGSPLANEN

I motsetning til mange andre kommunale forvaltningsoppgaver er næringsutvikling i hovedsak ikke lovpålagt.

Finansiering av tiltak og arbeid som må gjøres for å nå målet om vekst i antall arbeidsplasser vil være i form av:

- Kommunens ordinære driftsbudsjett
- Grane næringsutviklings driftsbudsjett
- Omsøkte eksterne prosjektmidler
- Særskilte lokale fond og tilskuddsordninger som er til disposisjon for næringsutvikling. Disse er listet opp nedenfor:

Kommunalt næringsfond:

Tilskudd fra Kommunalt næringsfond til bedriftsetablering eller bedriftsutvikling kan innvilges med 30 % av godkjente kostnader inntil en investeringsramme på kr 200 000,- eks. moms. Det er en forutsetning at søker er registrert i foretaksregisteret.

Søknader om støtte sendes Grane kommune og behandles administrativt

Grane kommunes næringsfond - Vefsna:

For investeringer over kr 200 000,- kan det søkes om tilskudd fra Næringsfond – Vefsna. Minst 40 % av fondsmidlene skal benyttes til bedriftsrettede tiltak, og tilsvarende maks 60 % til kommunalrettede tiltak.

Søknader om støtte sendes Grane kommune og møteplan tilsier 4 møter i året i fondsstyret, som er formannskapet.

Tiltak i kommunal regi:

- Kommunalt nærings- og tiltaksarbeid og kunnskapsrettet infrastruktur, eksempelvis etablereropplæring, samarbeid skole næringsliv og ulike utredninger / analyser knyttet til næringsutvikling.
- Fysisk infrastruktur for næringsutvikling
- Sikre lokal bosetting og bolyst herunder trivselsfremmende tiltak

Bedriftsrettede tiltak:

- Bedriftsutvikling, eksempelvis etablererstipend, opplæring, produktutvikling, forskning og innovasjon
- Tilskudd til bedrifter ved oppstart, og utvidelse av bedrifter

Søker skal benytte søknadsskjema og retningslinjer med felles krav, vilkår, beløpsgrenser og prioriterte satsingsområder iht næringsplan

Etablerertilskudd:

Det ytes et fast tilskudd på kr. 25.000,- til ungdom som etablerer seg i Grane kommune. Tilskuddet ytes til førstegangsetablering, ved bygging eller kjøp av bolig i kommunen. Tilskuddet gjelder også for kjøp av landbrukseiendom og forretningseiendom med leilighet.

Ingen av partene må være fylt 35 år for å få tildelt etableringstilskudd.

Søknad om støtte sendes Grane kommune og behandles administrativt.

Grane landbruksfond:

Fondet skal bidra til å videreutvikle landbruksnæringen blant brukere bosatt i Grane kommune. Utvikling av tilleggsnæringer kan også gi grunnlag for støtte fra fondet. Nærings- og naturforvaltningskomiteèn vedtar rammene for bruk av fondet når søknadsfristen har gått ut 1. mars.

Tidspunkt for gjennomføring fastsettes i årlige handlingsplaner og gjennomgås på jevnlig samhandlingsmøter. For øvrig gjennomgås delmål og tiltak på de bransjemessige dialogmøtene. GNU rapporterer på næringsplanen i hvert styremøte, ca. 6 pr år. Kommunen rapporterer på næringsplanen i kommunens årsmelding

Vedtatt i Grane kommunestyre __ / __ / _____, sak ____ / ____

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
017/19	Nærings- og naturforvaltningskomite	20.03.2019
017/19	Kommunestyret	10.04.2019

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Ny lokal forskrift - Forskrift om feie- og tilsynsavgift, Grane kommune

Trykte vedlegg:

06.03.2019	66260	Brann- og eksplosjonsvernloven
06.03.2019	66261	Forskrift om brannforebygging
06.03.2019	66262	Forskrift om feie- og tilsynsavgift - Utkast

Sammendrag:

Det er behov for å opprette en ny lokal forskrift for Grane kommune. Forskriften gjelder hjemmel til å innkreve avgift for feiing og tilsyn av fyringsanlegg i boliger og fritidshus iht. Lov av 14.06.2002 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsloven) § 28.

Det har tidligere ikke vært en slik lokal forskrift for Grane kommune. Det foreslås derfor at det vedtas en slik forskrift som følge av endring i en sentral forskrift som gjør at kommunen plikter å føre oversikt over, utføre feiing og tilsyn i alle boliger og fritidsboliger som har fyringsanlegg.

Avgiften skal dekke kommunens utgifter til lovbestemt feiing og tilsyn iht. Forskrift av 17.12.2015 nr. 1710 om brannforebygging.

Utkast til ny lokal Forskrift om feie- og tilsynsavgift for Grane kommune er identisk med Vefsn kommunes lokale forskrift. Jfr. vedlegg. Utkast til ny lokal forskrift har iht. NNF-komiteens vedtak av 20.02.19 vært utlagt til offentlig ettersyn i 3 uker.

Vurdering:

Ved høringsfristens utløp er det ikke mottatt høringsuttalelser til ny lokal forskrift. Det tilrås derfor at ny lokal Forskrift om feie- og tilsynsavgift for Grane kommune vedtas med virkning fra 1. mai 2019.

Rådmannens innstilling:

Utkast til ny Lokal Forskrift om feie- og tilsynsavgift for Grane kommune vedtas med virkning fra 01. mai 2019. Forskriften publiseres på Lovdata. Jfr. Lov av 14.06.2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver.

Nærings- og naturforvaltningskomite 20.03.2019:

Møtebehandling:

Rådmannens innstilling enstemmig vedtatt.

NNF- 017/19 Innstilling:

Utkast til ny Lokal Forskrift om feie- og tilsynsavgift for Grane kommune vedtas med virkning fra 01. mai 2019. Forskriften publiseres på Lovdata. Jfr. Lov av 14.06.2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver.

➔ Gå til opprinnelig kunngjort versjon

Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven)

Dato	LOV-2002-06-14-20
Departement	Justis- og beredskapsdepartementet
Sist endret	LOV-2015-05-29-36, LOV-2015-06-19-65 fra 01.10.2015
Publisert	I 2002 hefte 6
Ikrafttredelse	01.07.2002 unntatt Svalbard, 01.01.2003
Korttittel	Brann- og eksplosjonsvernloven

Kapitteloversikt:

Kapittel 1. Innledende bestemmelser (§§ 1 - 4)

Kapittel 2. Alminnelige plikter (§§ 5 - 8)

Kapittel 3. Kommuners plikter og fullmakter (§§ 9 - 18)

Kapittel 4. Plikter i virksomhet (§§ 19 - 25)

Kapittel 5. Krav til produkter (§§ 26 - 27)

Kapittel 6. Gebyr, kompensasjon og erstatning m.m. (§§ 28 - 30)

Kapittel 7. Tilsyn, håndheving, sanksjoner, opplysningsplikt m.m. (§§ 31 - 42)

Kapittel 8. Avsluttende bestemmelser (§§ 43 - 46)

Se om Svalbard noten til lovens § 45. Jf. tidligere lover 21 mai 1971 nr. 47 om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk, 14 juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer og 5 juni 1987 nr. 26 om brannvern m.v.
– Jf. EØS-avtalen vedlegg XX nr. 23 (dir 2012/18/EU).

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1. Formål

Loven har som formål å verne liv, helse, miljø og materielle verdier mot brann og eksplosjon, mot ulykker med farlig stoff og farlig gods og andre akutte ulykker, samt uønskede tilsiktede hendelser.

0 Endret ved lov 19 juni 2009 nr. 84.

§ 2. Saklig virkeområde

Loven gjelder alminnelige plikter til å forebygge brann og eksplosjon samt sentral og lokal organisering og gjennomføring av brann- og eksplosjonsvernarbeidet.

Loven gjelder også ulykkes- og skadeforebyggende plikter i forbindelse med håndtering av farlig stoff og ved transport av farlig gods på land, samt krav til beredskap og innsats overfor akutte ulykker der brannvesenet har en innsatsplikt.

Kongen kan fastsette forskrifter for Forsvaret som avviker fra denne loven når særlige grunner tilsier det.

§ 3. Stedlig virkeområde

For Svalbard, Jan Mayen og bilandene gjelder loven i det omfang og med de stedlige tilpasninger Kongen bestemmer.

Denne loven gjelder ikke for den virksomhet som foregår i sjøområder i forbindelse med undersøkelser etter, utvinning og utnyttelse av naturforekomster på havbunnen eller i dens undergrunn i indre norske farvann, norsk sjøterritorium og den del av kontinentalsokkelen som er undergitt norsk statshøyhet.

Kongen kan bestemme i hvilket omfang denne loven skal gjelde på norske skip og flytbare innretninger.

§ 4. Definisjoner

- a) Med byggverk menes bygning, konstruksjoner og anlegg.
- b) Med farlig gods menes varer definert i de til enhver tid gjeldende rekommandasjoner fra De forente nasjoner om transport av farlig gods.
- c) Med farlig stoff menes i denne lov:
  - brannfarlig stoff: fast, flytende eller gassformig stoff, stoffblanding, samt stoff som forekommer i kombinasjoner av slike tilstander, som i kraft av sitt flammepunkt, kontakt med andre stoffer, trykk, temperatur eller andre kjemiske egenskaper representerer en fare for brann,
  - eksplosjonsfarlig stoff: fast, flytende eller gassformig stoff, stoffblanding, samt stoff som forekommer i kombinasjon av slike tilstander, som i kraft av sine egenskaper lett vil kunne forårsake eksplosjon ved støt, gnidning, eller ved kontakt med tennkilder eller andre stoffer,
  - trykksatt stoff: annet fast, flytende eller gassformig stoff eller stoffblanding enn brann-, reaksjons- og eksplosjonsfarlig stoff, som er under trykk, og som derved kan representere en fare ved ukontrollert utslipp,
  - reaksjonsfarlig stoff: fast, flytende eller gassformig stoff, stoffblanding, samt stoff som forekommer i kombinasjoner av slike tilstander, som ved kontakt med vann, ved sitt trykk, temperatur eller andre kjemiske forhold, representerer en fare for farlig reaksjon, eksplosjon eller utslipp av farlig gass, damp, støv eller tåke.
- d) Med håndtering menes enhver omgang med farlig stoff slik som tilvirkning, oppbevaring, behandling, transport, lasting, lossing, erverv, handel, innførsel, utførsel, overføring, bruk og tilintetgjøring.
- e) Med produkt menes:
  - farlig stoff, eller ferdige varer hvor slikt stoff er en bestanddel og hvor de farlige egenskaper fortsatt er fremtredende,
  - innretninger, utstyr, apparater, emballasje og annet som benyttes ved håndtering av de farlige stoffene eller i forbindelse med transport av farlig gods,
  - innretninger, utstyr, apparater og annet som er beregnet på deteksjon, varsling eller bekjempelse av brann, eksplosjon eller annen skade.
- f) Med virksomhet menes ethvert offentlig og privat foretak uansett om foretaket er etablert med henblikk på forretningsmessig fortjeneste eller ikke.
- g) Med storulykke menes en hendelse som har en ukontrollert utvikling og som umiddelbart eller senere medfører alvorlig fare for mennesker, miljø eller materielle verdier.

0 Endret ved lov 19 juni 2009 nr. 84.

Kapittel 2. Alminnelige plikter

§ 5. Den enkeltes plikt til å forebygge og begrense skadevirkningene ved brann, eksplosjon og annen ulykke

Enhver plikter å vise alminnelig aktsomhet og opptre på en slik måte at brann, eksplosjon og annen ulykke forebygges.

Enhver plikter ved brann, eksplosjon eller annen ulykke straks å underrette de som er utsatt for fare og ved behov varsle nødalarmeringssentral. Det samme gjelder ved overhengende fare for en slik hendelse.

Enhver som oppholder seg nær en brann, eksplosjon eller annen ulykke plikter etter evne å gjøre det som er mulig for å begrense skadevirkningene.

Enhver plikter å delta i brannvesenets rednings- og sløkkearbeid når innsatsleder krever det, samt stille eiendom, bygninger, materiell og eventuelt personell til disposisjon for slik innsats. Det kan gjøres inngrep i den enkeltes materielle verdier dersom dette er nødvendig for å gjennomføre redningsinnsats eller begrense skade. Inngrep i privates eiendom kan likevel bare foretas dersom dette er nødvendig for å sikre liv eller verne verdier som er større enn det som går tapt eller står i fare for å gå tapt ved inngrepet.

Departementet kan gi forskrifter om den enkeltes plikt til å forebygge og begrense skadevirkningene ved brann, eksplosjon og andre ulykker.

§ 6. Forebyggende sikringstiltak og vedlikehold

Eier av byggverk, område, transportmiddel, produksjonsutstyr, annen innretning eller produkt plikter å sørge for nødvendige sikringstiltak for å forebygge og begrense brann, eksplosjon eller annen ulykke.

Eier og bruker av byggverk, område, transportmiddel, produksjonsutstyr, annen innretning eller produkt plikter å holde bygningstekniske konstruksjoner, sikkerhetsinnretninger og øvrige sikringstiltak til vern mot brann, eksplosjon eller annen ulykke i forsvarlig stand og påse at disse til enhver tid virker etter sin hensikt.

Eier eller bruker skal etter en eventuell brann, eksplosjon eller annen ulykke sørge for vakthold og andre nødvendige sikringstiltak når leder av brannvesenet krever dette.

Departementet kan gi forskrifter om eiers og brukers plikter til rapportering, sikringstiltak, vedlikehold og vakthold etter denne bestemmelsen.

§ 7. Tiltak ved store arrangementer

Den ansvarlige for store arrangementer, utstillinger, forestillinger, møter og andre tilstelninger skal i god tid før arrangementet sende melding til lokal tilsynsmyndighet, dersom arrangementet skal avholdes i et byggverk eller på et område som normalt ikke benyttes til denne type arrangementer.

Ved melding om arrangementer kan kommunen kreve de opplysninger som er nødvendige for å vurdere faren for brann, og fastsette de nødvendige brannsikringstiltak og begrensninger, herunder krav til ansvarshavende arrangør.

Kommunestyret selv kan gi lokale forskrifter med nærmere bestemmelser om meldeplikten.

§ 8. Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid

Virksomheter plikter å gjennomføre et systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (internkontroll) for å sikre at krav fastsatt i eller i medhold av denne loven overholdes. Tilsynsmyndigheten kan bestemme at også andre skal gjennomføre systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid. Det skal kunne dokumenteres overfor tilsynsmyndighetene at loven, forskrifter og enkeltvedtak blir etterlevet.

Departementet kan gi forskrifter om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid.

Kapittel 3. Kommuners plikter og fullmakter

§ 9. Etablering og drift av brannvesen

Kommunen skal sørge for etablering og drift av et brannvesen som kan ivareta forebyggende og beredskapsmessige oppgaver etter loven på en effektiv og sikker måte.

Kommunen skal gjennomføre en risiko- og sårbarhetsanalyse slik at brannvesenet blir best mulig tilpasset de oppgaver det kan bli stilt overfor. Kommunen skal evaluere hendelser for å sikre kontinuerlig læring og forbedring av det forebyggende og beredskapsmessige arbeidet.

Leder av brannvesenet og øvrig personell skal ha de kvalifikasjoner som er nødvendige for å kunne ivareta brannvesenets oppgaver på en forsvarlig måte.

To eller flere kommuner kan avtale å ha felles brannvesen eller felles ledelse av brannvesenet. Kommunen kan gjennom avtale overlate brannvesenets oppgaver og ledelse helt eller delvis til en annen kommune, virksomhet e.l. Kommunen må i slike tilfeller etablere ordninger som sikrer at all myndighetsutøvelse etter loven skjer under kommunens formelle ansvar.

Departementet kan gi forskrifter om etablering og drift av brannvesenet, og om krav til personellets kvalifikasjoner.

0 Endret ved lov 29 mai 2015 nr. 36 (ikr. 29 mai 2015 iflg. res. 29 mai 2015 nr. 553).

§ 10. Dokumentasjon og rapportering

Kommunen skal dokumentere at plikten etter § 9 første, annet og tredje ledd er oppfylt.

Dokumentasjonen inkludert risiko- og sårbarhetsanalysen og eventuelle avtaler inngått etter § 9 fjerde ledd, skal sendes sentral tilsynsmyndighet.

På forespørsel fra sentral tilsynsmyndighet skal kommunen rapportere om alle ressurser, hendelser og evalueringer etter § 9 annet ledd annet punktum.

Departementet kan gi forskrifter om dokumentasjons- og rapporteringsplikt.

0 Endret ved lov 29 mai 2015 nr. 36 (ikr. 29 mai 2015 iflg. res. 29 mai 2015 nr. 553).

§ 11. Brannvesenets oppgaver

Brannvesenet skal:

- a) gjennomføre informasjons- og motivasjonstiltak i kommunen om fare for brann, farer ved brann, brannverntiltak og opptreden i tilfelle av brann og andre akutte ulykker
- b) gjennomføre brannforebyggende tilsyn
- c) gjennomføre ulykkesforebyggende oppgaver i forbindelse med håndtering av farlig stoff og ved transport av farlig gods på veg og jernbane
- d) utføre nærmere bestemte forebyggende og beredskapsmessige oppgaver i krigs- og krisesituasjoner
- e) være innsatsstyrke ved brann
- f) være innsatsstyrke ved andre akutte ulykker der det er bestemt med grunnlag i kommunens risiko- og sårbarhetsanalyse
- g) etter anmodning yte innsats ved brann og ulykker i sjøområder innenfor eller utenfor den norske territorialgrensen
- h) sørge for feiing og tilsyn med fyringsanlegg.

Kommunen kan legge andre oppgaver til brannvesenet så langt dette ikke svekker brannvesenets gjennomføring av oppgavene i første ledd.

Departementet kan gi forskrifter om brannvesenets oppgaver.

§ 12. Fullmakter ved brann og andre ulykkesituasjoner

Leder av brannvesenet

- a) har ledelsen av brannbekjempelsen,
- b) har skadestedsledelsen ved andre ulykkessituasjoner inntil ledelsen overtas av politiet,
- c) har ordensmyndighet inntil politiet kommer til stedet,
- d) kan rekvirere eiendom, bygninger, materiell og personell innenfor rammen av § 5 fjerde ledd,
- e) kan pålegge eier eller bruker av eiendom som har vært utsatt for brann, eksplosjon eller annen ulykke å sørge for vakthold og andre nødvendige sikringstiltak.

Fullmaktene i første ledd gjelder tilsvarende for den som i lederens sted har innsatsledelsen på brann- eller ulykkesstedet.

Departementet kan gi forskrifter om fullmakter og plikter for leder av brannvesenet ved brann, eksplosjon og andre ulykker.

§ 13. Særskilte brannobjekter

Kommunen skal identifisere og føre fortegnelse over byggverk, opplag, områder, tunneler, virksomheter m.m. hvor brann kan medføre tap av mange liv eller store skader på helse, miljø eller materielle verdier.

Kommunen skal sørge for at det føres tilsyn i byggverk m.m. som nevnt i første ledd for å påse at disse er tilstrekkelig sikret mot brann. Tilsynet skal omfatte alle forhold av betydning for brannsikkerheten, herunder bygningsmessige, tekniske, utstyrmessige og organisatoriske brannsikringstiltak og forhold av betydning for gjennomføring av brannbekjempelse og øvrig redningsinnsats.

Kommunen skal overfor sentral tilsynsmyndighet kunne dokumentere hvordan tilsyn med byggverk m.m. som nevnt i første ledd, som kommunen eier eller bruker, er gjennomført, og hvordan eventuelle pålegg er fulgt opp.

Kommunen kan ved enkeltvedtak bestemme at det skal føres tilsyn med andre byggverk m.m. enn de som er omfattet av første ledd. Kommunestyret selv kan fastsette lokal forskrift om tilsyn med andre byggverk m.m. enn de som er omfattet av første ledd.

Departementet kan gi forskrifter om tilsyn med særskilte brannobjekter.

0 Endret ved lov 29 mai 2015 nr. 36 (flr. 29 mai 2015 iflg. res. 29 mai 2015 nr. 553).

§ 14. Ytterligere sikringstiltak og beredskap

Kommunen kan pålegge nødvendige brannverntiltak i enkelttilfeller for ethvert byggverk, opplag, områder, tunneler m.m.

Sentral tilsynsmyndighet kan pålegge eier av ethvert byggverk, opplag, områder, tunneler m.m. som anses å utgjøre en ekstraordinær risiko innen kommunen, å etablere en egen brann- og ulykkesberedskap, eller bekoste og vedlikeholde en nødvendig oppgradering av det kommunale brannvesen.

Departementet kan gi forskrifter om ytterligere sikringstiltak og beredskap etter denne bestemmelsen.

§ 15. Samarbeid mellom kommuner

Kommunene skal samarbeide om lokale og regionale løsninger av forebyggende og beredskapsmessige oppgaver med sikte på best mulig utnyttelse av samlede ressurser.

Departementet kan gi pålegg om samarbeid mellom to eller flere kommuner for gjennomføring av krav fastsatt i eller i medhold av loven.

Brannvesenet i enhver kommune skal etter anmodning fra innsatsleder på skadestedet yte hjelpeinnsats ved brann, eksplosjon og annen ulykke i andre kommuner så langt det er mulig under hensyn til egen beredskap.

Departementet kan gi forskrifter om lokalt og regionalt samarbeid til løsning av forebyggende og beredskapsmessige oppgaver.

§ 16. Nødalarmeringssentral

Sentral tilsynsmyndighet kan pålegge en kommune å etablere en nødalarmeringssentral for mottak av meldinger om branner og andre ulykker innen en fastsatt region som kan omfatte flere kommuner. De kommuner som omfattes av den fastsatte regionen plikter å knytte seg til nødalarmeringssentralen og med grunnlag i avtale bære sin andel av kostnadene ved etablering og drift av sentralen.

Nødalarmeringssentralen skal bemannes, utrustes og opereres slik at den til enhver tid fyller behovet for mottak og registrering av nødmeldinger, alarmering av mannskaper og kommunikasjon med innsatsstyrkene og den som melder ulykken. Etablering og drift skal samordnes med øvrige nødalarmeringssentraler for helse og politi.

Departementet kan gi forskrifter om etablering og drift av nødalarmeringssentral for mottak av meldinger om branner, eksplosjoner og andre ulykker, herunder krav til personellens kvalifikasjoner.

§ 17. Tjenesteplikt i brannvesenet

Kommunen kan i særskilte tilfeller pålegge enhver myndig person bosatt i kommunen tjenesteplikt i brannvesenet dersom dette er nødvendig for å sikre at brannvesenet skal kunne gjennomføre oppgavene pålagt i denne loven.

Departementet kan gi forskrifter om tjenesteplikt i brannvesenet.

§ 18. Politiattest

Det kan kreves politiattest både ved vanlig tilsetting og ved pålegg om tjenesteplikt i brannvesenet. Det samme gjelder for personell i virksomhet som etter avtale helt eller delvis utfører brannvesenets oppgaver.

Kapittel 4. Pliker i virksomhet

§ 19. Sikkerhet i virksomhet

Virksomheter skal sørge for at sikkerheten i forhold til brann, eksplosjon, håndtering av farlig stoff og transport av farlig gods på veg og jernbane blir ivaretatt på en forsvarlig måte. Sikkerhetshensyn skal være integrert i alle virksomhetens faser, herunder planlegging, prosjektering, etablering, drift og avvikling.

Virksomheter skal gjøre arbeidstakere og andre som utfører oppgaver i eller på vegne av virksomheten kjent med plikten i henhold til § 25 i denne loven. Virksomheten skal gi opplæring slik at alle arbeidsoppgaver kan gjennomføres på en sikker måte både ved normal drift og ved unormale situasjoner og driftsbetingelser. Opplæringen skal også omfatte rutiner og forholdsregler ved ulykker.

Plikten til å sørge for at sikkerheten i virksomheten blir ivaretatt ligger hos ledelsen.

0 Endret ved lov 19 juni 2009 nr. 84.

§ 19 a. Politiattest ved håndtering av eksplosjonsfarlig stoff

Virksomheter skal sørge for at arbeidstakere som håndterer eksplosjonsfarlig stoff av slik mengde eller type som departementet bestemmer i forskrift, legger frem ordinær politiattest. Attesten skal vise om arbeidstakeren har slik vandel at vedkommende kan finnes skikket i henhold til brann- og eksplosjonsvernlovgivningens formål.

Sentral tilsynsmyndighet kan kreve fremlagt ordinær politiattest før utstedelse av bestemte sertifikater eller tillatelser til personer eller virksomheter som håndterer eksplosiv vare.

Departementet kan gi utfyllende forskrifter om politiattester etter denne bestemmelsen, herunder om oppbevaring, tidspunkt for utstedelse og hvilke virksomheter som omfattes.

0 Tilføyd ved lov 19 juni 2009 nr. 84.

§ 20. Sikkerhetsnivå i virksomhet med farlig stoff m.m.

Virksomheter har plikt til å sørge for at enhver håndtering av farlig stoff og farlig gods skjer på en slik måte at mennesker, miljø og omgivelser er tilfredsstillende sikret. Risikoen skal være redusert til et nivå som med rimelighet kan oppnås.

Sikkerhetsnivået etter første ledd skal etableres gjennom tekniske og organisatoriske tiltak i virksomheten, eventuelt i kombinasjon med arealmessige begrensninger i området rundt denne, og dokumenteres overfor sentral tilsynsmyndighet.

Arealmessige begrensninger fastsettes etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven. Uttalelse fra sentral tilsynsmyndighet skal innhentes før arealmessige begrensninger fastsettes.

Kostnader forbundet med etablering av arealmessige begrensninger, herunder eventuelle kostnader ved ekspropriasjon, bæres av virksomheten.

Departementet kan fastsette forskrifter om nivåer og kriterier for akseptabel risiko.

§ 20 a. Håndtering av utgangsstoffer for eksplosiver

Virksomheter som håndterer utgangsstoffer for eksplosiver skal gjennom tekniske og organisatoriske tiltak i virksomheten sørge for at disse ikke kommer på avveie eller havner i urette hender.

Departementet kan gi forskrifter om håndtering av utgangsstoffer for eksplosiver, herunder hvilke utgangsstoffer som skal forbys eller begrenses.

Departementet kan videre gi forskrifter om:

- a) Forbud mot privatpersoners innføring, besittelse eller bruk av utgangsstoffer.
- b) Virksomheters tilgang til og tilgjengeliggjøring av utgangsstoffer, samt krav om melding og deklarerings til særskilte registre.
- c) Virksomheters plikt til å rapportere om mistenkelige transaksjoner eller forsøk på dette, og til å etablere systemer for registrering av kjøp.
- d) Betalingsplikt for destruksjon av beslaglagte eller ulovlige importerte stoffer.

0 Tilføyd ved lov 29 mai 2015 nr. 36 (ikr. 29 mai 2015 iflg. res. 29 mai 2015 nr. 553).

§ 21. Beredskapsplikt

Virksomheter som

- a) håndterer farlig stoff,
- b) utgjør en særskilt brann- eller eksplosjonsrisiko, eller
- c) transporterer farlig gods på veg eller jernbane

og som omfattes av særskilte kriterier fastsatt i forskrift, skal etablere en tilstrekkelig egenberedskap med tilhørende varslings- og innsatsplaner.

Utgjør virksomheten en risiko for en storulykke, kan sentral tilsynsmyndighet bestemme at beredskapen etter første ledd også skal omfatte områdene nær virksomheten.

Beredskapen og innsatsplanene skal være tilpasset risikoen, være samordnet med den offentlige beredskapen og bli oppdatert ved behov.

Departementet kan gi forskrifter om krav til egenberedskap, herunder bestemmelser om opplæring og øving av personell.

§ 22. *Plikt til rapportering og oppfølging*

Virksomheter som nevnt i § 21 første ledd bokstav a og c skal etablere et system for registrering av ulykker og hendelser som kunne ha ført til en ulykke. Slike ulykker og hendelser skal rapporteres til sentral tilsynsmyndighet.

Rapporten skal inneholde en analyse av årsaken til hendelsen og opplyse om hvilke tiltak virksomheten vil iverksette for å forhindre slike hendelser i fremtiden.

Departementet kan gi forskrifter om krav til registrering og rapportering etter denne bestemmelsen, herunder prosedyrer for rapportering og krav til rapportens innhold.

§ 23. *Særskilt informasjonsplikt for virksomhet med storulykkepotensial*

Virksomheter som nevnt i § 21 første ledd bokstav a og som utgjør risiko for storulykke, skal informere befolkningen i områdene rundt virksomheten om de farlige stoffene som håndteres og om risikofaktorene knyttet til disse. Det skal også informeres om forholdsregler ved en eventuell ulykke med slike stoffer. Informasjonen skal gis i en lettfattelig form og jevnlig oppdateres og gjentas.

Departementet kan gi forskrifter om virksomhetens informasjonsplikt.

§ 24. *Innhenting av uttalelser fra befolkningen rundt virksomhet som utgjør en storulykkesrisiko*

Under planlegging av virksomhet som nevnt i § 21 første ledd bokstav a og som utgjør risiko for storulykke skal virksomheten innhente og legge vekt på uttalelser fra befolkningen i området rundt virksomheten om lokalisering og planlagte beredskaps- og sikkerhetstiltak.

Eksisterende virksomhet skal innhente og legge vekt på uttalelser fra befolkningen i området rundt virksomheten dersom det foretas endringer som får betydning for beredskaps- og sikkerhetstiltakene.

Departementet kan gi forskrifter om plikten til å innhente uttalelse etter denne bestemmelsen.

§ 25. *Arbeidstakeres plikt til å fremme sikkerheten*

Arbeidstakere skal utføre sine arbeidsoppgaver i samsvar med gjeldende sikkerhetsbestemmelser i lover, forskrifter og interne prosedyrer for å forebygge branner, eksplosjoner og andre ulykker, og aktivt medvirke til å fremme sikkerheten i virksomheten.

Departementet kan fastsette forskrifter om arbeidstakeres plikter etter denne bestemmelsen.

Kapittel 5. Krav til produkter

§ 26. *Formålstjenlige og betryggende produkter*

Produkter som benyttes ved håndtering av farlig stoff og farlig gods skal være utført slik at de er formålstjenlige og sikre. De skal til enhver tid være i slik stand at det ikke oppstår fare for brann, eksplosjon eller annen ulykke. Montering skal være utført fagmessig og betryggende.

Produkter som benyttes ved deteksjon, varsling eller bekjempelse av brann, eksplosjon eller annen ulykke skal være formålstjenlige og betryggende utført og montert, og til enhver tid være i slik stand at de virker som forutsatt.

Departementet kan gi forskrifter om krav til produkter og krav til den som prosjekterer, produserer, leverer, importerer eller markedsfører produkter, herunder krav om kvalitet og godkjenning av de stoffer som omfattes av loven, forbud mot eller påbud om bruk av produkter.

0 Endret ved lov 19 juni 2009 nr. 84.

§ 27. Forskrifter om krav til merking m.m.

Departementet kan gi forskrifter om krav til advarselsmerking og annen merking av produkter og farlig gods, samt om krav til sikkerhetsdatablad og stoffregister.

Kapittel 6. Gebyr, kompensasjon og erstatning m.m.

§ 28. Gebyr m.m.

Departementet kan gi forskrifter om avgifter og gebyr til dekning av utgiftene forbundet med gjennomføringen av tilsynsmyndighetenes oppgaver etter denne loven.

Kommunestyret selv kan fastsette lokal forskrift om gebyr for gjennomføring av feing og tilsyn med fyringsanlegg.

Om renteplikt ved for sen betaling av avgift eller gebyr ilagt i medhold av forskrift etter første og annet ledd gjelder lov 6. juni 1975 nr. 29 om eigedomsskatt til kommunane § 26 tilsvarende.

Krav på avgift eller gebyr etter paragrafen her er tvangsgrunnlag for utlegg, og kan innkreves av skatteoppkreveren etter reglene for innkreving av skatt.

0 Endret ved lover 30 apr 2003 nr. 27 (ikr. 30 apr 2003 iflg. res. 30 apr 2003 nr. 517), 19 juni 2009 nr. 84, 11 jan 2013 nr. 3 (ikr. 1 juni 2013 iflg. res. 24 mai 2013 nr. 533).

§ 29. Erstatning for deltakelse i brannvesenets rednings- og sløkkearbeid

Kommunen skal betale

- a) erstatning for skade på personer som har blitt pålagt å delta i brannvesenets rednings- og sløkkearbeid. Lov av 16. juni 1989 nr. 65 om yrkesskadeforsikring gjelder tilsvarende
- b) erstatning for tapt arbeidsfortjeneste for pålagt deltakelse i rednings- og sløkkearbeidet
- c) erstatning for skade på eiendom eller materielle verdier som følge av inngrep eller rekvisisjon etter loven
- d) erstatning for rekvirert materiell.

Eier av objekter og eiendommer som rednings- og sløkkeinnsatsen har rettet seg mot og andre som har særlig tilknytning til objektet kan ikke kreve erstatning som nevnt i første ledd.

Departementet kan fastsette forskrifter om erstatning etter denne bestemmelsen.

§ 30. Kompensasjon og utgiftsfordeling mellom kommuner

En kommune som mottar bistand fra en annen kommunes brannvesen skal yte kompensasjon for bistanden med mindre det er inngått særskilt avtale om annet.

Omfatter en brann, eksplosjon eller annen ulykke områder i to eller flere kommuner, skal de utgiftene som påløper dekkes av kommunene i fellesskap.

Fylkesmannen fastsetter kompensasjon og utgiftsfordeling mellom kommuner for ethvert mellomværende med grunnlag i denne loven dersom kommunene ikke selv kommer til enighet.

Departementet fastsetter kompensasjonen eller utgiftsfordelingen dersom kommunene ligger i forskjellige fylker og fylkesmennene ikke kommer til enighet.

Kapittel 7. Tilsyn, håndheving, sanksjoner, opplysningsplikt m.m.

0 Overskriften endret ved lov 19 juni 2009 nr. 84.

§ 31. *Sentral tilsynsmyndighet*

Kongen kan bestemme hvem som på sentralt nivå skal føre tilsyn med at bestemmelsene gitt i eller i medhold av denne loven blir overholdt.

Tilsynsmyndigheten kan etter anmodning fra kommunen bistå kommunen ved gjennomføringen av pliktig tilsyn etter § 32.

Tilsynsmyndigheten kan la andre offentlige eller private sakkyndige føre tilsyn på sine vegne.

Kongen kan bestemme at én tilsynsmyndighet skal koordinere de offentlige tilsynsaktivitetene vedrørende helse, miljø og sikkerhet ved store industriutbyggingsprosjekter og ved eksisterende anlegg som omfattes av denne loven.

§ 31 a. *Særlig om tilsyn med kommunenes oppfyllelse av plikter*

Departementet bestemmer hvem som skal føre tilsyn med kommunenes gjennomføring av plikter pålagt etter §§ 9 til 16.

For tilsyn med lovligheten av kommunenes gjennomføring av plikter etter §§ 9 til 16 gjelder kapittel 10A i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner.

0 Tilføyd ved lov 19 juni 2009 nr. 84. Endres ved lov 22 juni 2018 nr. 83 (jkr. fra første konstituerende kommune- eller fylkestingsmøte 2019, se res. 20 des 2018 nr. 2062).

§ 32. *Lokal tilsynsmyndighet*

Kommunen skal føre tilsyn på de områder som går frem av denne loven eller av forskrifter gitt i medhold av denne.

§ 33. *Tilsynsmyndighetens rett til å kreve opplysninger*

Enhver som er underlagt tilsyn etter denne loven skal når tilsynsmyndigheten krever det og uten hinder av taushetsplikten legge frem de opplysninger som anses nødvendige for utøvelsen av tilsynet. Tilsynsmyndigheten kan bestemme i hvilken form opplysningene skal gis.

Opplysninger som nevnt i første ledd kan også kreves fra andre offentlige tilsynsmyndigheter uten hinder av den taushetsplikt som ellers gjelder. Opplysningsplikten gjelder bare de opplysninger som er nødvendige for at tilsynsmyndigheten skal kunne utføre sine oppgaver etter loven.

Opplysninger om branner, ulykker og uhell som har skjedd på områder som omfattes av loven kan kreves fra politi og forsikringsselskaper uten hinder av den taushetsplikt som ellers gjelder. Opplysningsplikten gjelder bare opplysninger som er nødvendige for at tilsynsmyndigheten skal kunne sammenstille nasjonale statistiske oversikter til bruk i samfunnsikkerhetsarbeidet. Departementet kan gi forskrifter om opplysningsplikt etter dette ledd.

0 Endret ved lov 19 juni 2009 nr. 84.

§ 34. *Tilsynsmyndighetens rett til adgang m.m.*

Tilsynsmyndigheten skal til enhver tid ha uhindret adgang til ethvert sted og til enhver innretning og kjøretøy tilsynsmyndigheten finner nødvendig for å føre tilsyn etter denne loven. Om nødvendig kan det kreves bistand fra politiet for å sikre slik adgang. Politi og kontrollpersonell fra vegkontorene kan stanse kjøretøy i

forbindelse med kontroll av transport av farlig gods.

Tilsynspersonellet skal legitimere seg i samsvar med forvaltningsloven § 15 og om mulig sette seg i kontakt med representant for eier eller bruker av tilsynsobjektet, og med representant for arbeidsgiver og hovedverneombud ved tilsyn i virksomhet.

Eier, bruker, arbeidsgiver eller representant for disse har rett til, og kan pålegges, å være til stede under kontrollen. Tilsynspersonellet kan bestemme at retten ikke skal gjelde ved intervju av arbeidstaker eller dersom slik tilstedeværelse ikke kan gjennomføres uten vesentlig ulempe eller uten at formålet med kontrollen settes i fare.

§ 35. Tilsynsmyndighetens rett til å innhente prøver

Tilsynsmyndigheten kan kreve at den som eier, tilvirker, innfører eller markedsfører et produkt skal fremlegge en representativ prøve av produktet eller iverksette de undersøkelser som finnes nødvendige for å vurdere produktets egenskaper, virkninger eller egnethet. Tilsvarende gjelder når det er nødvendig for å avgjøre om et produkt faller inn under loven. Tilsynsmyndigheten kan selv sette i verk slike undersøkelser eller foreta nødvendig prøvetaking og kontroll av produktet.

Første ledd gjelder tilsvarende i forhold til avsender, mottaker eller transportør av farlig gods.

Kostnadene bæres av den som kravet om undersøkelser, prøvetaking og kontroll er rettet mot. Departementet kan likevel bestemme at kostnadene skal fordeles på flere eiere, tilvirkere, importører eller markedsførere, eller at de helt eller delvis skal dekkes av det offentlige. Krav på refusjon av kostnadene er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 36. Tilsynsmyndighetens plikt til å avgi rapport etter tilsyn

Tilsynsmyndigheten skal gi skriftlig rapport til den som er ansvarlig for tilsynsobjektet om resultatet av kontrollen med mindre tungtveiende hensyn tilsier noe annet. Etter tilsyn i virksomhet hvor det er krav om verneombud skal hovedverneombud ha kopi av rapporten.

§ 37. Pålegg og forbud mot bruk

Tilsynsmyndigheten gir de pålegg og treffer ellers de enkeltvedtak som er nødvendige for gjennomføringen av bestemmelsene gitt i eller i medhold av denne loven. Det skal settes en frist for når pålegget skal være utført.

Dersom pålegg ikke oppfylles innen fristen, kan tilsynsmyndigheten helt eller delvis stanse virksomheten eller helt eller delvis forby bruken av vedkommende byggverk, område, produkt mv.

Ved overhengende fare kan tilsynsmyndigheten stanse virksomheten eller forby bruken av vedkommende byggverk, område, produkt mv. selv om pålegg ikke er gitt.

Om nødvendig kan tilsynsmyndigheten kreve bistand fra politiet for å sikre gjennomføring av vedtak etter annet og tredje ledd.

§ 38. Tilbakekall av produkt m.m.

Dersom et produkt kan medføre en uakseptabel risiko for brann, eksplosjon eller annen ulykke eller for øvrig ikke tilfredsstillende kravene i § 26, kan tilsynsmyndigheten fatte vedtak om å tilbakekalle produktet fra brukere eller distributører. Den kan også stanse innførsel, produksjon, salg og markedsføring. Tilsynsmyndigheten kan selv iverksette slike tiltak og kreve kostnadene dekket av den som har fått pålegg om slike tiltak.

§ 39. Tvangsmulkt

I pålegg etter denne loven kan det fastsettes en løpende tvangsmulkt for hver dag/uke/måned som går etter utløpet av den frist som er satt for oppfylling av pålegget, inntil pålegget er oppfylt. Tvangsmulkt kan også fastsettes som en engangsmulkt. Sentral tilsynsmyndighet kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

Tvangsmulkt ilagt av kommunen tilfaller kommunen.

§ 40. *Tvangsgjennomføring*

Tilsynsmyndigheten kan utferdige forelegg mot den som unnlater å etterkomme pålegg eller forbud som er gitt med hjemmel i denne lov. Med forelegg menes her et nytt pålegg om at det tidligere pålegget eller forbudet skal etterleves innen en frist som fastsettes i forelegget. Forelegget skal gi opplysninger om bestemmelsene i annet ledd og skal, så langt mulig, forkynnes for den det er rettet mot.

Den forelegget er rettet mot, kan reise søksmål mot det offentlige for å få forelegget prøvet. Blir søksmål ikke reist innen 30 dager fra forkynnelsen, har forelegget samme virkning som en rettskraftig dom, og kan fullbyrdes etter reglene for dommer.

Forelegget kan ikke påklages.

Blir pålegget i rettskraftig dom eller dermed likestilt forelegg ikke etterkommet, kan vedkommende tilsynsmyndighet selv besørg eller få besørg at pålegget utføres for regning av den som dommen eller forelegget er rettet mot, uten at det er nødvendig med kjennelse etter tvangsfullbyrdesloven § 13-14.

Ved overhengende fare kan pålegget fullbyrdes etter reglene i tvangsfullbyrdesloven § 13-14 uten at dom eller forelegg kreves.

§ 41. *Klage*

Departementet er klageinstans for vedtak truffet av eller på vegne av sentral tilsynsmyndighet eller av andre offentlige organer i medhold av § 31.

Sentral tilsynsmyndighet er klageinstans for vedtak truffet av kommunestyret eller fylkesmannen. For andre vedtak truffet av kommunen gjelder forvaltningsloven § 28 annet ledd.

§ 42. *Straff*

Den som legger hindringer i veien for undersøkelser som offentlig myndighet iverksetter etter denne loven, eller unnlater å yte pliktig bistand eller gi opplysninger som kreves for utførelsen av tilsynet etter denne loven, straffes med bot såfremt forholdet ikke rammes av et strengere straffebud.

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne loven, sentrale eller lokale forskrifter eller enkeltvedtak fastsatt i medhold av denne loven, straffes med bot eller fengsel inntil 3 måneder.

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt, og gjentatt eller på en graverende måte overtrer §§ 5, 19, 20, 20 a eller bestemmelser gitt i medhold av disse, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år. Medvirkning straffes på samme måte.

Grov overtredelse etter tredje ledd straffes med bot eller fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen om befåtningen er grov, skal det særlig legges vekt på hvilken type og hvor stort omfang overtredelsen gjelder, og om den av andre grunner er særlig farlig eller samfunnsskadelig.

0 Endret ved lover 29 mai 2015 nr. 36 (i.kr. 29 mai 2015 iflg. res. 29 mai 2015 nr. 553 med virkning frem til 1 okt 2015), 19 juni 2015 nr. 65 (i.kr. 1 okt 2015).

Kapittel 8. Avsluttende bestemmelser

§ 43. *Utfyllende forskrifter*

Departementet kan fastsette forskrifter om

- a) ledelsens plikter i virksomhet, herunder tekniske og organisatoriske tiltak, samt dokumentasjon av slike
- b) krav til håndtering av farlig stoff, herunder krav til innretninger, apparater og lignende, meldeplikt, kriterier for tillatelser og godkjenninger, krav til opplæring og krav om sertifikater
- c) virksomheter som utgjør risiko for storulykke
- d) transport av farlig gods på land, herunder bestemmelser om lasting, lossing, meldeplikt, kontroll på veg, jernbane og i virksomhet, sikkerhetsrådgiver i virksomhet samt om utstyr og hvilke instanser som kan godkjenne og kontrollere slikt utstyr, og om krav til opplæring og opplæringsordninger.
- e) kommunestyrets fullmakter til å gi lokale forskrifter om bruk eller forbud mot bruk av fyrverkeri.
- f) saksbehandlingen til utfylling av reglene i tjenesteloven for tillatelsesordninger i eller i medhold av loven her, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 andre ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

0 Endret ved lover 19 juni 2009 nr. 84, 19 juni 2009 nr. 103 (ikr. 28 des 2009 iflg. res. 19 juni 2009 nr. 672).

§ 44. *Overgangsbestemmelser*

Forskrifter, vedtekter og andre bestemmelser gitt i medhold av lov 21. mai 1971 nr. 47 om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk, lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer og lov 5. juni 1987 nr. 26 om brannvern m.v. gjelder inntil videre i den utstrekning de ikke strider mot loven her eller bestemmelser gitt i medhold av den. Det samme gjelder tillatelser, godkjenninger, samtykker m.m. så langt tilsynsmyndigheten aksepterer dette.

0 Endret ved lov 20 juni 2003 nr. 45 (ikr. 1 juli 2003 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 712).

§ 45. *Ikrafttredelse*

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.¹

1 Iflg. res. 14 juni 2002 nr. 536 trer loven ikr. 1 juli 2002 med følgende unntak: For Svalbard gjelder ikke lovens § 46 nr. 2 og 3.

§ 46. *Endring i andre lover*

Fra det tidspunkt loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover: ---

2. Lov 21. mai 1971 nr. 47 om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk oppheves.
3. Lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer oppheves.
5. Lov 5. juni 1987 nr. 26 om brannvern m.v. oppheves.

➔ [Gå til opprinnelig kunngjort versjon](#)

Forskrift om brannforebygging

Dato	FOR-2015-12-17-1710
Departement	Justis- og beredskapsdepartementet
Publisert	I 2015 hefte 15
Ikrafttredelse	01.01.2016
Endrer	FOR-2002-06-26-847
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-2002-06-14-20-§5, LOV-2002-06-14-20-§6, LOV-2002-06-14-20-§8, LOV-2002-06-14-20-§9, LOV-2002-06-14-20-§10, LOV-2002-06-14-20-§11, LOV-2002-06-14-20-§13, LOV-2002-06-14-20-§15, LOV-2002-06-14-20-§26, LOV-2002-06-14-20-§27, LOV-2002-06-14-20-§43, FOR-2003-09-01-1161, FOR-2015-06-01-580
Kunngjort	28.12.2015 kl. 15.45
Korttittel	Forskrift om brannforebygging

Kapitteloversikt:

Kapittel 1. Innledende bestemmelser (§§ 1 - 3)

Kapittel 2. Forebyggende plikter for eieren av byggverk (§§ 4 - 10)

Kapittel 3. Forebyggende plikter for brukeren av byggverk (§§ 11 - 13)

Kapittel 4. Kommunens forebyggende plikter (§§ 14 - 22)

Kapittel 5. Krav til produkter (§23)

Kapittel 6. Sluttbestemmelser (§24)

Hjemmel: Fastsatt av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap 17. desember 2015 med hjemmel i lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) § 5, § 6, § 8, § 9, § 10, § 11, § 13, § 15, § 26, § 27 og § 43, jf. delegeringsvedtak 1. september 2003 nr. 1161 og delegeringsvedtak 1. juni 2015 nr. 580.

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1. Formål

Forskriften skal bidra til å redusere sannsynligheten for brann, og begrense konsekvensene brann kan få for liv, helse, miljø og materielle verdier.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder plikter for:

- enhver til å vise aktsomhet ved brannfarlig aktivitet
- eiere og brukere av byggverk til å forebygge brann
- kommunene til å forebygge brann

d) de som omsetter bærbart brannsløkkeutstyr.

§ 3. *Generelle krav til aktsomhet*

Enhver plikter å vise aktsomhet ved gjennomføring av aktivitet som kan føre til brann.

Det er forbudt å gjøre opp ild eller behandle brannfarlige gjenstander utendørs under slike forhold eller på en slik måte at det kan føre til brann. Oppgjort ild må ikke forlates før den er fullstendig sløkket.

Det er i tidsrommet 15. april til 15. september forbudt å gjøre opp ild i eller i nærheten av skog og annen utmark uten tillatelse fra kommunen. Kommunestyret selv kan gjennom lokal forskrift fravike dette forbudet dersom lokale forhold tilsier det. Det er likevel tillatt å gjøre opp ild der det åpenbart ikke kan medføre brann.

Hvis brannfaren er spesielt stor utover tidsrommet nevnt i tredje ledd, kan kommunen innføre forbud mot å gjøre opp ild eller behandle brannfarlige gjenstander utendørs i bestemte områder. Forbudet kan vedtas som forskrift uten forhåndsvarsling og kunngjøring etter forvaltningsloven § 37 andre ledd og § 38 første ledd bokstav c). Kommunen skal sørge for å gjøre forbudet alminnelig kjent på stedet det gjelder.

Kapittel 2. Forebyggende plikter for eieren av byggverk

§ 4. *Kunnskap og informasjon om brannsikkerhet i byggverk*

Eieren av et byggverk skal kjenne kravene til brannsikkerhet som gjelder for byggverket.

Eieren skal ha kunnskap om bygningsdeler, installasjoner og utstyr i byggverket som skal oppdage brann eller begrense konsekvensene av brann.

Eieren skal gjøre den som har rett til å bruke byggverket kjent med kravene som gjelder for bruken av byggverket, og med alle egenskapene ved byggverket som har betydning for brannsikkerheten. Er det flere som har rett til å bruke byggverket, skal eieren sikre at all bruk samordnes på en måte som bidrar til å forebygge brann.

§ 5. *Kontroll og vedlikehold av bygningsdeler og sikkerhetsinnretninger*

Eieren av et byggverk skal sørge for at bygningsdeler, installasjoner og utstyr i byggverket som skal oppdage brann eller begrense konsekvensene av brann, blir kontrollert og vedlikeholdt slik at de fungerer som forutsatt. Kontrollen skal avklare om sikkerhetsinnretningene:

- a) oppfyller kravene til brannsikkerhet som gjelder for byggverket
- b) fungerer hver for seg og sammen med hverandre.

Kontrollens omfang og hyppighet skal være tilpasset sikkerhetsinnretningene og byggverkets størrelse, kompleksitet, bruk og risiko.

§ 6. *Kontroll og vedlikehold av fyringsanlegg*

Eieren av et byggverk skal melde fra til kommunen når det er installert nytt ildsted eller gjort andre vesentlige endringer av fyringsanlegget.

Eieren skal sørge for at fyringsanlegget virker som forutsatt. Dersom det blir oppdaget feil på anlegget som vesentlig øker risikoen for brann, skal anlegget stenges for bruk dersom feilen ikke utbedres umiddelbart.

Etter å ha mottatt et varsel om feiling eller tilsyn, skal eieren sørge for at feieren har tilfredsstillende atkomst til hele fyringsanlegget.

§ 7. *Brannvarsling og manuelt sløkkeutstyr i bolig og fritidsbolig*

Eieren av boliger og fritidsboliger skal sørge for at byggverkene har brannalarmanlegg eller et tilstrekkelig antall røykvarslere. Det skal være minst én detektor eller røykvarsler i hver etasje, som skal dekke kjøkken, stue, soveutenfor soverom og soveutenfor tekniske rom. Alarmen skal kunne høres tydelig på oppholdsrom og soverom når dørene mellom rommene er lukket.

Eieren skal sørge for at boliger og fritidsboliger er utstyrt med minst ett av følgende sløkkeutstyr som kan brukes i alle rom:

- a) formfast brannslange med innvendig diameter på minst 10 mm fast tilkoblet vannforsyningsnett
- b) pulverapparat på minst 6 kg med ABC-pulver
- c) skum- eller vannapparat på minst 9 liter
- d) skum- eller vannapparat på minst 6 liter med effektivitetsklasse på minst 21A
- e) annet manuelt sløkkeutstyr med tilsvarende sløkkekapasitet.

Eieren skal sørge for at røykvarslere og manuelt sløkkeutstyr i boliger og fritidsboliger blir kontrollert ved funksjonsprøve eller ettersyn i samsvar med leverandørens anvisninger, og at de vedlikeholdes slik at de fungerer som forutsatt.

§ 8. Oppgradering av byggverk

Eieren av et byggverk skal sørge for å oppgradere sikkerhetsnivået i byggverket slik at det minst tilsvarende nivået som fremkommer av de samlede kravene gitt i byggeforskrift 15. november 1984 nr. 1892 eller senere byggeregler. Oppgraderingen kan skje ved bygningstekniske tiltak, andre risikoreducerende tiltak eller ved en kombinasjon av slike. Oppgraderingsplikten gjelder så langt den kan gjennomføres innenfor en praktisk og økonomisk forsvarlig ramme.

§ 9. Eierens systematiske sikkerhetsarbeid

En virksomhet som eier et byggverk skal fastsette mål og iverksette planer og tiltak for å sikre byggverket mot brann. Virksomheten skal iverksette:

- a) rutiner som sikrer at kravene til brannsikkerhet som gjelder for byggverket blir overholdt
- b) rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge mangler ved bygningsdeler, installasjoner og utstyr som skal oppdage brann eller begrense konsekvensene av brann
- c) rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge mangler ved det systematiske sikkerhetsarbeidet.

Det systematiske sikkerhetsarbeidet skal være tilpasset byggverkets størrelse, kompleksitet, bruk og risiko.

§ 10. Eierens dokumentasjon

En virksomhet som eier et byggverk skal dokumentere at virksomhetens plikter etter § 4 til § 9 er oppfylt.

Kapittel 3. Forebyggende plikter for brukeren av byggverk

§ 11. Brannsikker bruk av byggverk

Den som har rett til å bruke et byggverk skal:

- a) sørge for at byggverket brukes i samsvar med kravene til brannsikkerhet som gjelder for byggverket
- b) unngå unødig risiko for brann, og sørge for at rømningsveiene opprettholder sin funksjon, herunder at fremkommeligheten ikke reduseres
- c) informere eieren om endringer, forfall og skader i byggverket eller sikkerhetsinnretningene som kan påvirke sikkerheten mot brann
- d) ved forhold som vesentlig reduserer brannsikkerheten, straks gjennomføre ekstraordinære tiltak inntil risikoen er normalisert.

§ 12. Brukerens systematiske sikkerhetsarbeid

En virksomhet som har rett til å bruke et byggverk skal fastsette mål og iverksette planer og tiltak for å redusere risikoen for brann i byggverket. Virksomheten skal iverksette:

- a) rutiner som sikrer at byggverket brukes i samsvar med kravene til brannsikkerhet som gjelder for byggverket
- b) rutiner for evakuering og redning ved brann i byggverket
- c) rutiner som sikrer at personer med arbeidsplass i byggverket har tilstrekkelige kunnskaper og ferdigheter i å forebygge og bekjempe brann
- d) rutiner som sikrer at alle som oppholder seg i byggverket får tilstrekkelig informasjon om hvordan de skal unngå brann og opptre ved brann
- e) rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge mangler ved det systematiske sikkerhetsarbeidet.

Det systematiske sikkerhetsarbeidet skal være tilpasset risikoen for brann som følge av virksomhetens bruk av byggverket.

§ 13. Brukerens dokumentasjon

En virksomhet som har rett til å bruke et byggverk skal dokumentere at virksomhetens plikter etter § 11 og § 12 er oppfylt.

Kapittel 4. Kommunens forebyggende plikter

§ 14. Kartlegging av risikoen for brann

Kommunen skal kartlegge sannsynligheten for brann og konsekvensene brann kan få for liv, helse, miljø og materielle verdier i kommunen. Kommunen skal herunder kartlegge utsatte grupper i kommunen som har en særlig risiko for å omkomme i eller bli skadet av brann, og brannobjekter der brann kan føre til tap av mange menneskeliv.

§ 15. Planlegging av det forebyggende arbeidet

Kommunen skal fastsette satsingsområder og planlegge samarbeid og tiltak for å redusere den kartlagte risikoen for brann på en effektiv måte. Satsingsområdene og tiltakene skal prioriteres og begrunnes.

§ 16. Gjennomføring av det forebyggende arbeidet

Kommunen skal gjennomføre tiltak i samsvar med planen for det forebyggende arbeidet, og på bakgrunn av hendelser, bekymringsmeldinger og lignende som gir ny kunnskap om risikoen for brann.

§ 17. Feiing og tilsyn med fyringsanlegg

Kommunen skal sørge for at røykkanaler i fyringsanlegg som brukes til oppvarming av byggverk, blir feiet ved behov. Feiingen skal utføres på en faglig tilfredsstillende måte som medfører minst mulig ulempe for eiere og brukere. Etter feiingen skal feieren sørge for at all sot blir fjernet og brakt til egnet sted.

Kommunen skal sørge for at det ved behov blir ført tilsyn med fyringsanlegg som brukes til oppvarming av byggverk. Kommunen skal sørge for at det blir ført tilsyn med fyringsanlegget etter brann eller eksplosjon i eller i tilknytning til fyringsanlegget.

§ 18. Risikobasert tilsyn

Tilsyn etter brann- og eksplosjonsvernloven § 13 skal gjennomføres og prioriteres på bakgrunn av:

- a) risikoen for tap av liv og helse
- b) risikoen for tap av materielle og kulturhistoriske verdier
- c) risikoen for samfunnsmessige konsekvenser
- d) risikoen for brudd på forebyggende plikter

e) effekten av tilsyn sammenlignet med andre brannforebyggende tiltak.

§ 19. Andre tiltak mot brann

Kommunen skal motivere og samarbeide med aktuelle aktører for at de skal bidra til å redusere sannsynligheten for og konsekvensene av brann.

Kommunen skal fremme brannsikkerhet gjennom kommunale og regionale planleggings- og beslutningsprosesser.

Kommunen skal bidra til å innhente og formidle kunnskap om:

- a) hvordan branner starter og sprer seg
- b) kjennetegn ved personer som omkommer eller blir skadet i branner
- c) kjennetegn ved byggverk og bygningsmiljø som blir involvert i branner
- d) hvilke forebyggende og beredskapsmessige tiltak som påvirker forløpet og utfallet av branner.

§ 20. Evaluering av det forebyggende arbeidet

Kommunen skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge mangler ved det forebyggende arbeidet.

Etter branner som har hatt eller kunne fått alvorlige konsekvenser for liv, helse, miljø eller materielle verdier, skal kommunen evaluere om det forebyggende arbeidet har hatt ønsket effekt.

Kommunen skal iverksette rutiner som sikrer at kunnskap og erfaringer fra hendelser kommer til nytte ved kartleggingen av risiko og sårbarhet for brann, og ved planleggingen og gjennomføringen av forebyggende tiltak.

§ 21. Vannforsyning

Kommunen skal sørge for at den kommunale vannforsyningen fram til tomtegrenser i tettbygde strøk er tilstrekkelig til å dekke brannvesenets behov for sløkkevann.

I boligstrøk og lignende der spredningsfaren er liten, er det tilstrekkelig at kommunens brannvesen disponerer passende tankbil.

I områder som reguleres til virksomhet hvor sprinkling er aktuelt, skal kommunen sørge for at det er tilstrekkelig vannforsyning til å dekke behovet.

§ 22. Kommunens dokumentasjon

Kommunen skal dokumentere at dens plikter etter § 14 til § 21 er oppfylt.

Kapittel 5. Krav til produkter

§ 23. Omsetning og merking av bærbart brannsløkkeapparat

Et bærbart brannsløkkeapparat kan bare omsettes hvis det er testet og sertifisert etter forskrift 9. juni 1999 nr. 721 om trykkpåkjent utstyr og typegodkjent av et anerkjent sertifiseringsorgan etter NS-EN-3 eller en annen standard som stiller likeverdige krav til funksjonalitet og effektivitet.

Bærbart sløkkeutstyr som ikke oppfyller kravene til funksjonalitet og effektivitet etter NS-EN-3 eller annen standard som stiller likeverdige krav, skal merkes på norsk med at det har begrenset sløkkekapasitet og at det ikke kan erstatte påbudt manuelt sløkkeutstyr.

Kapittel 6. Sluttbestemmelser

§ 24. *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft 1. januar 2016.

Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 26. juni 2002 nr. 847 om brannforebyggende tiltak og tilsyn.

Utkast til:

Forskrift om feie- og tilsynsavgift, Grane kommune, Nordland

Dato	20.02.2019
Publisert	
Ikrafttredelse	01.05.2019
Gjelder for	Grane kommune, Nordland
Hjemmel	LOV-2002-06-14-20-§28
Kunngjort	
Korttittel	Forskrift om feie- og tilsynsavgift, Grane

Forskrift om feie- og tilsynsavgift, Grane kommune, Nordland

Hjemmel: Fastsatt av Grane kommunestyre 10. april 2019 med hjemmel i lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) § 28.

§ 1. Formål

Formålet med forskriften er å gi klare retningslinjer og å sikre en konsekvent og enhetlig praksis i forbindelse med innkreving og fastsetting av feie- og tilsynsavgift.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder feiing og tilsyn av alle fyringsanlegg i Grane kommune hvor lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) og forskrift om brannforebygging pålegger dette.

Avgiften skal dekke kommunens utgifter til lovbestemt feiing og tilsyn i henhold til forskrift av 17.12.2015 nr. 1710 forskrift om brannforebygging § 6 basert på selvkostprinsippet.

§ 3. Avgiftens størrelse

Fastsettelse av avgiftens størrelse for feiing og tilsyn med fyringsanlegg er basert på prinsippet om at avgiften bare skal dekke kostnadene for denne kommunale ytelsen og ikke kan brukes som skattegrunnlag. Avgiftens størrelse vedtas av kommunestyret.

Feie- og tilsynsavgiften knyttes til boenhet (helårsbolig og fritidsbolig) som har ildsted tilknyttet røykløp. Der flere boenheter deler samme røykløp, skal hver enkelt boenhet betale den fastsatte feie- og tilsynsavgiften.

Årlige avvik i forhold til budsjett utjevnes gjennom overføringer mot et bundet driftsfond som øremerkes for feie- og tilsynstjenestens virksomhet.

Feie- og tilsynstjenesten kan utføre andre oppgaver i umiddelbar tilknytning til feiing og tilsyn med fyringsanlegg dersom dette kun medfører en ubetydelig økning i tidsforbruket og således kan aksepteres dekket innenfor avgiften.

§ 4. Avgift ved ikke utført feiing

Betalingsplikten gjelder selv om det i et enkelt år ikke blir tilbudt tjenesten på grunn av mindre forskyvinger i feieruten.

Avgiften innkreves også der feier etter varsel ved oppmøte til fastsatt tid, ikke har fått tilfredsstillende adkomst til fyringsanlegget fordi eier eller bruker ikke har vært tilstede, eller lagt forholdene til rette for adkomst til fyringsanlegget.

§ 5. Avgiftsfritak

Forutsetningen for avgiftsfritak er at fyringsanlegget ikke er i bruk over tid, samt at det er tilfredsstillende sikret mot bruk. Tilfredsstillende sikring mot bruk vil være en fysisk adskillelse av den varmeproduserende enheten og skorsteinen. Dette skjer ved å fjerne røykrørstilkoblingen og mure igjen hullet i skorsteinen. Alternativt kan ildsted eller røykløp fysisk plomberes.

Når tilfredsstillende sikring er gjennomført, skal avgift ikke faktureres. Det er eier eller bruker av fyringsanlegget som er ansvarlig for å underrette kommunen (ved søknad om fritak for feie- og tilsynsavgift) at fyringsanlegget ikke lenger er i bruk, samt gi melding til kommunen dersom det tas i bruk igjen.

Avgiftsplikten er ikke knyttet til tidspunktet for når den enkelte feiing, eller det enkelte tilsynet er gjennomført, men gjelder for feierperioden uansett når i perioden tjenesten finner sted.

§ 6. Innkrevingsordning

Avgiften kreves inn som en årlig avgift. Avgiftsplikten er ikke knyttet opp mot tidspunktet eller fastsatt intervall for feiing eller tilsyn.

Avgiften innkreves sammen med de andre kommunale avgifter for å opprettholde et rasjonelt innkrevingsystem.

§ 7. Håndheving og sanksjoner

Lokalt tilsyn, håndheving og sanksjoner skal finne sted i samsvar med bestemmelser i brann- og eksplosjonsvernlovens kapittel 7.

§ 8. Klage

Klage på vedtak gjort i medhold av denne forskrift fremsettes skriftlig til Grane kommune v/brannsjefen.

Saksbehandlingen ved klager følger bestemmelsene gitt i eller i medhold av brann- og eksplosjonsvernloven, samt lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven).

§ 9. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft fra 01.05.2019.

Grane kommune

ArkivKode: FE - 142
Arkivsak: 18/209
JournalpostID: 19/1057
Saksbehandler: Arne-Martin Husby
Dato: 19.03.2019

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
018/19	Kommunestyret	10.04.2019

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Klage på vedtak vedr. salg av tomt til RiverNorth AS

Trykte vedlegg:

15.03.2019 66496 VS: Klage på vedtak
19.03.2019 66552 RiverNorth AS kart 19.11.18 Grane Bygdetun

Sammendrag:

Daglig leder i RiverNorth AS viser til Kommunestyrets behandling av klagesaken fra Per Magne Fellingfors i KS-sak nr. 09/19. Flg. vedtak ble fattet:

- «1. Klagen fra Per Magne Fellingfors tas delvis til følge.
2. Kommunestyrets vedtak av 21.11.18, sak nr. 061/18, oppheves.
3. Selskapet RiverNorth AS, org.nr. 918 763 937, gis tilbud om å kjøpe det omsøkte arealet ved Grane Bygdetun til en pris av kr. 10,- pr. kvm, eks. gebyr for oppmåling, fradeling og tinglysing. Kjøpesummen beregnes ihht. oppmålt areal. Det er en forutsetning at arealet blir brukt til omsøkt formål ihht. gjeldende reguleringsplan. Grane kommune gis gjenkjøpsrett dersom tomta senere skal selges.
4. Grane kommune beholder en stripe fra skråningskanten mot elven og 5 meter innover langs arealet som tilbys solgt til RiverNorth AS. Dette for å sikre allmenhetens tilgang til og langs Vefsnavassdraget. Muligheten for å anlegge en sti langs elven slik det tidligere har vært planer om, vil da kunne anlegges på kommunal eiendom.
5. I skjøte til RiverNorth AS tinglyses adkomstrett for utøvelse av fiske i samsvar med heftelse i tinglyst skjøte for bnr. 283.
6. Dersom tilbudet aksepteres, inngås kjøpekontrakt mellom partene. Tiltaket skal være iverksatt innen 2 år.»

I dette vedtaket oppheves Kommunestyrets vedtak av 21.11.18 i sak nr. 61/18 hvor RiverNorth AS fikk samtykke til å erverve et areal på ca. 12 000 m² på Grane Bygdetuns vestlige del mellom Vefsna og Rv. 73. Jfr. flyfoto med markert areal.

Vedtaket innebærer også at arealet innskrenkes slik at skråningen ned mot Vefsna og en stripe på ca. 5 meters bredde langs skråningskanten ikke skal medfølge i ervervet. Grane kommune skal fortsatt være eier av skråningskanten og en stripe langs skråningskanten.

Opphevelsen av vedtaket utløser ny klagerett til RiverNorth AS. Jfr. Forvaltningslovens bestemmelser ang. klagerett.

RiverNorth AS ved daglig leder har på påklaget vedtaket i KS-sak nr. 09/19. Klagen begrunnes generelt med at det er viktig for utviklingen av området til en attraktiv turistdestinasjon at selskapet får erverve hele arealet slik som det ble gitt samtykke til i KS-sak nr. 61/18. Jfr. klage datert 15.03.19.

Vurdering:

Kommunestyrets begrunnelse for ikke å selge skråningskanten inkl. en 5 meter bred stripe langs skråningskanten er for å kunne anlegge en sti på kommunal grunn for å sikre allmenhetens tilgang til og langs Vefsnavassdraget.

Daglig leder i RiverNorth AS anfører at det er dette som er problemet for utviklingen og bruken av området, men at offentlighetens adgang til området langs elva ikke vil være noe problem selv om det ikke anlegges en kommunal sti langs skråningskanten. RiverNorth AS vil derimot være med på å legge til rette for adkomst til elva ved små tilrettelegginger i terrenget.

Iht. klagen fra RiverNorth AS kan området ved Grane Bygdetun betraktes som et unikt område for å etablere og utvikle en turistdestinasjon som vil være attraktiv for både norske og utenlandske turister med tilknytning til rafting. Grane kommune bør derfor legge til rette for at RiverNorth AS får erverve arealet slik som selskapet ønsker da dette også kan føre til positive ringvirkninger for næringslivet og kommunen. Konklusjonen blir at klagen fra RiverNorth AS bør tas til følge.

Rådmannens innstilling:

Klage datert 15.03.19 fra RiverNorth AS tas til følge.

Selskapet RiverNorth AS org.nr. 918 763 937 gis tilbud om å kjøpe det omsøkte arealet på Grane Bygdetun på ca. 12 000 m² til en pris pr. m² à kr 10,- eks. gebyr for oppmåling, fradeling og tinglysing. Kjøpesummen beregnes iht. oppmålt areal.

Det er en forutsetning at arealet blir brukt til omsøkt formål iht. gjeldende reguleringsplan, og at Grane kommune gis gjenkjøpsrett dersom tomte senere skal selges.

I skjøtet til RiverNorth AS tinglyses adkomstrett for utøvelse av fiske i samsvar med heftelse i tinglyst skjøte for bnr. 283.

Dersom tilbudet aksepteres inngås kjøpekontrakt mellom partene. Tiltaket skal være iverksatt innen 2 år.

RiverNorth AS
v/daglig leder Mariann Sæther
Troforsvegen
8680 Trofors

15.03.19 Voss

Grane kommune
8680 Trofors

KLAGE PÅ VEDTAK

Viser til sak 009/19 vedtatt på kommunestyremøtet 27.02.19 angående RiverNorth sitt mulige kjøp av areal fra Grane kommune. Kommunestyret behandlet saken på ny etter klage på vedtak fra kommunestyremøte 21.11.18. Klagen var framsatt av Per Mange Fellingfors.

Vi klager herved på vedtak 27.02.19 hvor kommunestyret vedtar å holde unna en fem meter bred stripe fra skråningskanten mot elva og innover arealet.

For det første er skråningen ned til elva allerede regulert som friluftsområde, noe som gjør at selv om vi får kjøpe arealet helt ned til elva kan vi ikke (og vil heller ikke) hindre adgang for offentligheten til vassdraget. Vi kan heller ikke lage faste installasjoner m.m. Det vi derimot sikrer er at vi har direkte tilgang til elva, som jo utgjør kjernen i vår aktivitet. Det er vesentlig for vår bedriftsvisjon.

Det er likevel ikke skråningen ned som er det største problemet for oss når det gjelder dette vedtaket, men det at kommunen vil tilbakeholde en fem meter bred stripe langs skråningen mellom oss og elva til en mulig, offentlig sti. Vi vil gjerne forklare hvorfor.

Hadde selve utformingen av terrenget vært litt annerledes ville det muligens ikke vært noe problem med en kommunal stripe langs eiendommen slik som kommunestyret vedtok på sist møte. Saken er derimot den at i skogområdet ligger denne fem meter brede stripen på et naturlig høydedrag i terrenget, som «skjermer» resten av området mot elva. Høydeforskjellen fra høydedraget og ned til det arealet som er tenkt solgt til oss er vesentlig, og danner et naturlig stengsel mellom det indre arealet og tilkomsten til elva. Det blir som å kjøpe bunnen av en dump i terrenget, inneklemt mellom en offentlig sti på den ene siden, og riksveien på den andre.

Vi tenker at vi ikke begynner å bygge en driftsbygning før i 2020. En driftbygning vil ikke ligge i skogen, men heller ut på jorde/parkeringsplass. Vi vil likevel starte med å utvikle potensialet i den flotte skogen som står innerst i arealet vi gjerne vil kjøpe. De aller fleste

raftingfirmaer i Norge har utviklet «villmarkscamper» med bruk av lavvo til overnatting for gjester. Dette er i tråd med det Innovasjon Norge kaller «autentiske opplevelser», og som turister i større grad søker. Opplevelsen av å være ute i naturen, uten store inngrep, er viktig. En villmarkscamp med lavvoer og en naturlig utnyttelse av terrenget til bål plass, sittegrupper med utsikt over elva m.m er vesentlig for den opplevelsen vi vil tilby våre gjester. De skal få oppleve den fantastiske naturen som Grane har å by på, med en uforstyrret opplevelse av skog og elv i harmoni. Det er vanskelig å få til med den kommunale stien mellom oss og elva.

Eksempel fra Sjøa rafting. Vi vil imidlertid ikke anlegge gressplen, og heller ikke snauhogge langs elva, men la villmarkscampen få ligge der på naturens premisser.

Et bærekraftig reiseliv er et prinsipp reiselivsaktører må ta alvorlig, men som også er et bredt felt. Destinasjoner som Geiranger og Lofoten har de problemene de har med turiststrømmen, blant annet fordi destinasjonsutviklingen gikk over stakk og stein, uten å være bærekraftig. For eksempel skal bærekraftig turisme tuftes på det «å bevare og videreutvikle landskapskvalitet, både for by og bygd, slik at landskapets fysiske og visuelle integritet ikke degraderes.» (VisitNorway 2018) Området vi vil kjøpe har allerede støy og delvis innsyn fra riksveien, og hvis vi også skal ha en offentlig sti mellom oss og elva vil dette området bli klemt inn mellom bilvei og sti. Om den tenkte stien, akkurat forbi dette arealet, heller kan følge riksveien, så hadde vi sluppet å bli klemt inn mellom to inngrep i terrenget. Offentligheten har fremdeles tilgang til elva ved å følge elvebredden og eventuelt sti(er) som vi gjerne tilrettelegger i skråningen, i det området som er regulert til nettopp friområde/friluft.

Vi vil gjerne også få poengtere at aktiviteter som rafting og kajakkpadling er viktig for både norske og utenlandske turister. Det viser f.eks denne oversikten fra Innovasjon Norge. (Turistundersøkelsen 2018). Selv om det for nordmenn er viktig å fiske, (1.6 i verdi, mot 1.5 i verdi for rafting/kajakk og kano), er det for utenlandske turister viktigere med kajakk/kano og rafting enn for ferskvannsfiske. (1.3 i verdi). I sum kan vi si at ved å ha begge deler i Grane kommune så stiller vi utrolig sterkt i utviklingen av en turistdestinasjon! I den forbindelse vil vi igjen få understreke at vi ikke vil hindre fiske i det hele tatt ved et erverv, men faktisk tror vi at vi kan være med på å gjøre nettopp denne delen av elva mer attraktiv

for fiskere ved at vi kan gjøre små tilrettelegginger i terrenget, og dessuten vedlikeholder området.

EPINION

Betydningen av utendørsaktiviteter for ferien i Norge

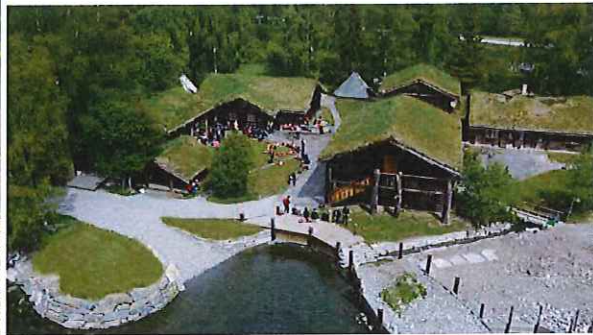
Hvor viktig er aktivitetene nedenfor for ferien din i Norge?

Aktivitet	Norge (n=1135)	Utenlandske i skogen (n=1111)	Norge (n=221)	Danmark (n=137)	Tyskland (n=194)	Hellasland (n=211)	Belgia (n=83)
Delta i sportslige aktiviteter (fjopping, klatring, kring, paragliding og så videre)	1,5	1,7	1,5	1,4	1,7	1,6	1,6
Gå på ture/fjellture i over to timer	2,1	2,3	2,1	1,9	2,3	2,4	2,4
Teste grensene mine	1,6	1,6	1,4	1,5	1,5	1,6	1,5
Sykle i naturen (for eksempel i terrenget eller i skogen)	1,7	1,5	1,4	1,2	1,5	1,5	1,4
Sykle i byen eller på veier	1,7	1,5	1,4	1,3	1,5	1,5	1,3
Solføringsfiske	1,6	1,4	1,5	1,4	1,5	1,3	1,2
Besøke fornyelseparker	1,7	1,4	1,3	1,3	1,2	1,2	1,1
Toppturer (på ski eller til fots)	1,8	1,9	1,7	1,7	1,8	1,6	1,9
Ferskvannsfiske	1,6	1,3	1,4	1,4	1,3	1,2	1,2
Kajakthurs, rafting	1,5	1,5	1,4	1,4	1,5	1,6	1,5

Kilde: 1 = Ikke viktig, 2 = Litt viktig, 3 = Veldig viktig. Opprinnelse: Innovasjon Norge

Vi har allerede vært i kontakt med Innovasjon Norge v/Evgenia Marvold i forbindelse med å søke tilskudd for utvikling av en slik villmarkscamp etter vedtaket kommunestyret gjorde i november, og de er meget positive fordi de ser at dette går rett inn i konseptet bærekraftig turisme. Et slikt konsept er med på å sikre levedyktigheten og konkurransedyktigheten vår i et langsiktig perspektiv. Vi har også allerede forespørsler fra gjester angående å overnatte i en slik type villmarkscamp, både fra norske og utenlandske grupper. Fra den utenlandske gruppen ble det understreket at overnattingen må være så autentisk som mulig – altså telt eller lignende ute i naturen, og helst i nærheten av, eller ved elva. Det er tydelig at det er summen av det hele, som ofte er mer enn bare summen av enkeltdelene, som utgjør en forskjell. Det er det som skaper det særegne.

Det å ha en raftingbase med en nøye gjennomtenkt villmarkscamp i skogen, i samspill med elva, er å få en fot inn i et nisjemarked. Den moderne turisten er gjerne en opplevelsesturist, og i følge OECD-rapporten *Tourism trends and policies (2018)* poengteres det at ikke bare har den yngre opplevelsesturisten i dag mer penger å legge igjen enn den tidligere ryggsekkturen, men steder som ønsker å bli destinasjoner må også legge vekt på nisjeprodukter, fordi de skaper et komparativt konkurransefortrinn til andre destinasjoner. Rafting på Austervefsna, med overnatting i tradisjonelle lavvoer i en nøye planlagt villmarkscamp ved elva er et slikt nisjeprodukt, og bare ett av flere vi er i ferd med å utvikle. Vi ser også at raftingfirmaer med egen tilgang til elva, som f.eks Sjoa Rafting i Sjoa med en omsetning på 7,6 millioner kroner i 2017, er de med størst suksess i Norge. Active Voss på Voss er et annet eksempel, der de har base ved og direkte tilgang til elva Strandelva.

Bilder fra Sjoa rafting. Man ser at selv om Sjoa er en vernet elv på lik linje med Vefsna har de fått lov til å gjøre store inngrep langs elvekanten. Det vil ikke vi gjøre i det hele tatt – vi er opptatt av at naturen skal få være inngrepsfri og tale for seg selv, men poenget er tilgangen til kjerneaktiviteten – nemlig elva, uten andre grunneiere mellom seg og elva.

Daglig leder og medeier av Sjoa Rafting Anders Aasheim skriver følgende 15.03.2019 i e-post til undertegnede: «Jeg vil påstå at det å ha egen tilgang til elva, uten andre grunneiere mellom oss og elva, er en stor fordel for oss. Vi etablerte oss i nåværende leir rundt midten av 90-tallet, og det er noe av det smarteste vi har gjort. Det er en enorm fordel å ligge der turene avsluttes, fordi logistikken blir veldig mye enklere, og det er kort vei for gjestene inn i en varm dusj. Beliggenheten gir campen vår en helt unik atmosfære.»

Får vi ikke direkte tilgang til elva, men må ha en fast installasjon som en kommunal sti mellom oss og elva, kan vi like gjerne kjøpe et areal borte fra elva, og lage en base og villmarkscamp der. Vi synes likevel at dette er synd, fordi opplevelsen en gjest har av å kunne få rafte «hjem», uten å måtte bruke transport for å komme tilbake til basen er helt unik – og dessuten er en så liten bruk som mulig av transport mellom aktivitet og base helt i tråd med bærekraftige prinsipper. Aasheim skriver også at de er det eneste firmaet i Sjoa som har fra starten av bygget opp bedriften rundt adkomsten til elva – andre har brukt gamle låver, gårder eller til og med skoler borte fra elva som base – noe som vanskeliggjør den daglige driften.

Grane bygdetun v/Are Halse uttaler også at for bygdetunet sin del er det vel så hensiktsmessig å gjenbruke stien langs riksveien, en sti som i dag riktignok er stengt av autovern, i stedet for å anlegge en ny sti på kanten av elveskråningen. Ved å bruke den allerede etablerte stien vil lokalbefolkningen ha en trygg og enkel adkomst til friluftsområdet ved elva og bygdetunet, og særlig de som bor på Stormoen får en tryggere vei til friområdet hvis man kan få fjernet autovernet som sperrer.

Vi håper at kommunestyret ser potensialet i vår visjon, som på ingen måte skal hindre offentlighetens adkomst til elva, men heller styrke den. Vi er svært opptatt av at fiskeretten ikke på noen måte skal hindres, og vil gjøre vårt for å gjøre denne delen av elva mer attraktiv for nettopp offentligheten, men uten at det skal hindre næring.

Det var også tydelig i Per Magne Fellingfors sin klage på forrige vedtak at det hadde vært nok å holde tilbake skråningen fra ervervet, etter hans mening, for å sikre offentlighetens adkomst til elva. Vi vil også få poengtere at i vår kommentar til Per Magne Fellingfors sin klage så mente vi at det var greit å holde tilbake denne skråningen fra elva FORDI vi trodde at Per Magne Fellingfors eide et areal ved riksveien som kommunen kunne makeskifte, og at han var i en slik situasjon veldig tydelig på at han ville gi oss adkomst til elva i en egen avtale. Å ikke eie adgangen til elva og vår kjerneaktivitet var selvsagt heller ikke ideelt for oss ifølge den visjonen vi har, men vi vil ikke nøre opp om konflikter, men heller forsøke å fremme samarbeid.

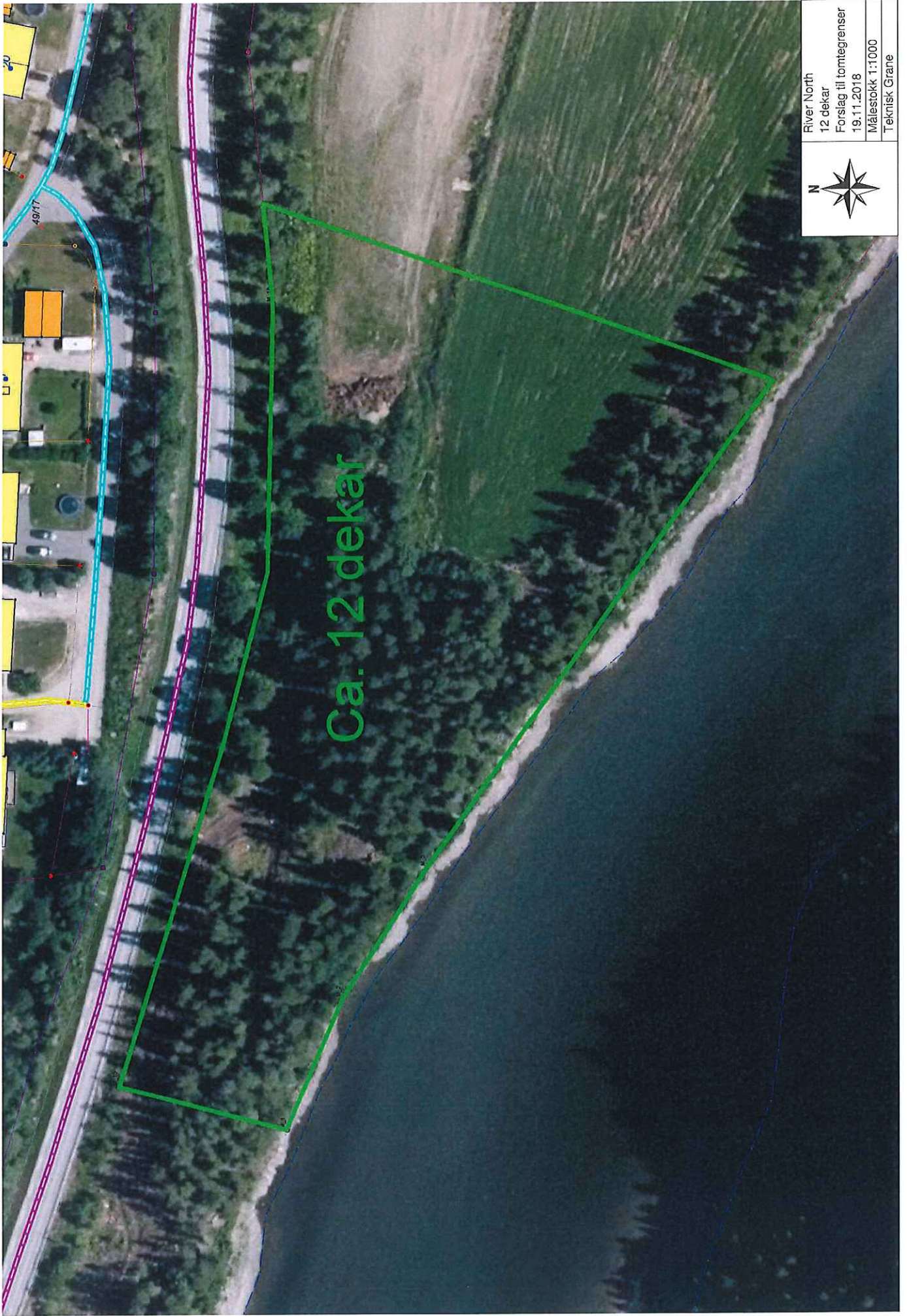
Vi ber om at RiverNorth får kjøpe tenkt areal som vedtatt på kommunestyremøtet den 21.11.2018, inkludert skråningen ned til elva. Det synes fornuftig å tinglyse at RiverNorth i såfall skal vedlikeholde skråningen, og tilrettelegge denne for bruk av offentligheten. På ingen måte skal RiverNorth hindre allmennheten i å bruke friområdet som går langs elvebredden. Per Magne Fellingfors sin fiskerett må tinglyses. Det ble pekt på at man er bekymret for om slike rettigheter blir overholdt ved et eventuelt salg av RiverNorth i fremtiden, men dette kan enkelt løses ved at det tinglyses at disse pliktene følger eiendommen til evig tid. Dessuten kan Grane kommune tinglyse gjenkjøpsrett for området. (Etter vanlig markedsverdi i salgsøyeblikket.) Vi foreslår også at det tinglyses at Grane kommune kan anlegge sti langs Rv. 73 der en eksisterende sti allerede ligger.

Vi håper på et positivt, og snarlig svar.

Mvh

Mariann Sæther
Daglig leder

River North
12 dekar
Forslag til tomtegrenser
19.11.2018
Målestokk 1:1000
Teknisk Grane